

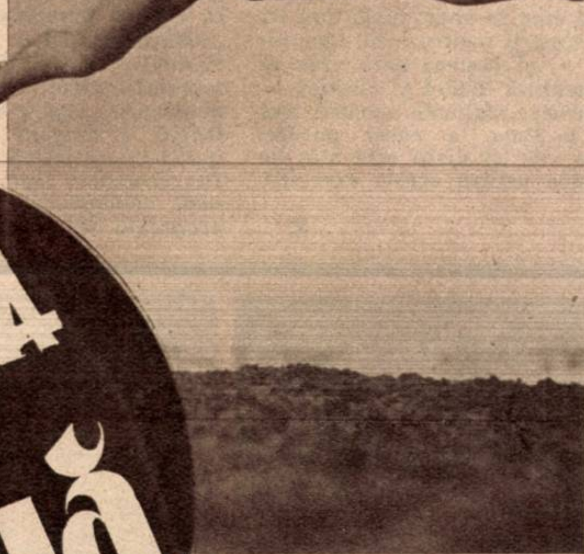
BAIE şi plaje! nu sunt numai o plăcere, sunt chiar o ocupaţie, căreia trebuie să-i dedici ceasuri întregi. Vrei să înnoţi, să te înnegreşti, să capeţi siluetă, să întinereşti, să devii alt om. Pentru toate astea, soarele e un ajutor mai mult decât preţios — dacă — desigur ştii cum să-l întrebuinţezi, căci tot atât de bine pe cât soarele poate să ajute, poate şi să strice organismului.

Mai ales prin uscare excesivă a pielei. Cine e prevăzător, se poate feri de arsurile atât de dureroase, pricinuite de statul prea mult în soare. Durerile însă intervin mult mai târziu, când orice medicament n'are nici un efect asupra lor. Căci aceste dureri provin numai din cauza expunerii prea îndelungate la razele soarelui, a pielei prea uscate.

Deaceea: înainte de fiecare baie, ungeţi bine trupul cu grăsime (cremă sau eventual ulei). Pentru excursii cu automobilul sau alte sporturi, e deajuns să ungem obrazul, gâtul şi braţele.

Mulţi poate socot că odată corpul [illegible]ne

uns cu grăsime, pot sta cât de mult în soare — teorie greşită. Căci, la început, când pielea nu-i încă obicinuită cu soarele, expunerea trebue să înceteze după cel mult un sfert de oră (în care timp n'am expus toată vremea aceeaş parte a corpului, ci fiecare câte puţin). ine n'a avut posibilitatea să facă plaje la începutul primăverii, când soarele nu-i încă atât de puternic, la prima bae de strand, nici nu trebue să stea întins la soare, ci într'un loc umbros, prefe abil sub un pom, unde razele soarelui nu pătrund decât prin frunziş, şi unde are posibilitatea să-şi obicinuiască pielea cu aerul tare al plajei. E de notat că, cu cât ne înnegrim mai încet, cu atât negreala e mai frumoasă. Apoi însă intervin alte griji, de exemplu, îngrijirea micilor cutişoare, care se formează sub ochi, după o zi de plaje. Spre a evita formarea lor, trebue să purtăm, decum păşim pe plaje, ochelari negri şi în timpul când stăm culcaţi pe plaje, să ţinem pe ochi două bucăţi de vată, îmbibate cu apă rece.

Contra pistruilor e bine să ungem locurile unde ştim că ele apar deobicei, cu apă oxigenată. (Nu lăsaţi sticluţa în soare!)

Părul de prisos depe corp e bine să-l ungem cu apă oxigenată, sau cu zeamă de lămâie. In soare, pielea se înnegreşte, în vreme ce perii pălesc, şi prin aceasta devin mai puţin vizibili. Am ajuns însfârşit la un alt capitol, mai dificil. Doamnele al căror păr are culoarea naturală, pot — fără nici o grije — să stea cu capul descoperit în soare. Cele însă care au părul vopsit sau decolorat, trebue să fie mai prevăzătoare, căci infima canitate de grăsime pe care soarele o usucă la rădăcina părului, şi care pentru cele cu părul natural n'are nici un fel de importanţă, pentru părul vopsit este foarte dăunătoare. Este deci recomandabil o pălărie mare de plaje, sau un fular, foarte subţire, legat pe cap.

Da, la plaje e foarte greu să te gândeşti la toate mijloacele de înfrumuseţare. Doamnele care au părul tăiat scurt, şi-l pot aranja singure, la fel ca şi doamnele cu părul mai lung, ondulat permanent, căci soarele este un excelent aparat de uscat. După înnot, în majoritatea cazurilor, părul e ud şi mai ales dacă mai treci şi pe la duş, îşi capătă umiditatea necesară ondulaţiilor cu apă. După ce-am aranjat bine părul, stăm cincisprezece minute la soare până se usucă, şi apoi, cine are o plasă subţire, şi-o poate lega pentru încă o jumătate de oră, şi la plecare, părul este ondulat ca de coafor.

Desigur că pentru a ne prezenta bine la plaje, trebue să ne îngrijim ca prin felurite sporturi şi mai ales prin gimnastică, să ne debarasăm de [illegible] depusă în timpul iernii.

Figura 1 reprezintă un plăcut sport de apă, care întărește mușchii picioarelor și ai mâinilor. Desigur că acest sport nu poate fi practicat decât de cei cari știu să înnoate bine.

Printre exercițiile cele mai recomandabile (pe uscat) se numără fuga și săriturile și mai ales săritul pe frânghie, care pune tot corpul în mișcare, și care este un sport dintre cele mai sănătoase. Săritul pe frânghie cere, la fel ca și jocul cu mingea, abilitate și pune fiecare mușchi al corpului în mișcare; fapt care, cu timpul, împrumută corpului elasticitatea atât de necesară unui trup de femee.

Figurile 3, 4, 5 și 6 înfățișează exerciții pentru întărirea mușchilor burții și ai spatelui.

Figura 3: Intindeți picioarele pe nisip, ridicați încet jumătatea de sus a trupului, până când degetele mâinilor ajung pe cele ale picioarelor și capul se reazămă de genunchi. Apoi vă ridicați încet. și repetați mișcarea. De notat că picoarele trebue să rămână întinse și lipite de nisip.

Figura 4: Ședeți și desfaceți picioarele, prindeți-vă glesnele cu mâinile și aplecați partea de sus a corpului până când fruntea atinge nisipul.

Figura 5: Stați întinsă pe spate — mâinile întinse lângă trup, ridicați domol picioarele întinse peste cap, până când vârfurile picioarelor ating pământul, apoi încet, le aduceți în poziție normală.

Figura 6: o „lumânare" cu mâinile proptite în șolduri. Pe rând, picioarele sunt aplecate spre frunte și apoi iar întinse. Se recomandă, ca aceste exerciții să fie făcute fără grabă și să se repete fiecare de cel mult cinci ori, spre a se evita iritarea mușchilor.

După cum se vede, plaja nu-i locul nimerit pentru a nu face nimic — ci femeea care vrea să se mențină tânără și elastică — să urmeze sfaturile noastre, mai ales la plaje, a cărei poziție, soare, aer și nisip este atât de propice pentru aceste exerciții.

Z.

UN SUCCES MUZICAL

Programele muzicale cu care ne delectează postul Radio-București sunt apreciate la justa lor valoare nu numai în țară dar și în străinătate, consacrându-li-se articole elogioase în presă, care evidențiază talentul și priceperea muzicanților și compozitorilor noștri.
Pe marginea acestor programe merită să fie relevat cel din seara de 13 Iulie când am avut prilej să admirăm o serie de compoziții datorite talentatului compozitor GERD VILLNOW.
De o originalitate notorie fără asemănări „fatale" cu ultimele șlagăre străine, fără „împrospătări" de melodii păstrate doar pe discuri, muzica lui VILLNOW place mult.
Inspirația compozitorului este multilaterală, ceeace îl pune pe primul plan și-l face mai interesant, nemărginindu-se la un anumit gen, din care să-și facă „specialitate".
GERD VILLNOW abordă cu aceeaș vervă valsul vienez ca și foxtrotul, tangoul ca și marșul de caracter, bluesul ca și slow-foxul. O notă particulară poartă fiecare șlagăr a lui VILLNOW, lipsit de efecte ușoare îți face impresia de un talent serios în plină desvoltare care promite mult.
Din bucățile pe care le-am reținut și care cu siguranță vor deveni în curând populare spicuim:
„DRAGOSTEA-I O FLOARE", *un melodios vals englez, cu accente romantice pronunțate, antrenantul* foxtrot rusesc „MISCHA" minunatul foxtrot „PE O MICĂ BANCĂ INTR'UN POM" *care vor deveni mari șlagăre ale sezonului, valsul-romanță* „POUR VOUS MADAME" *și tangoul* „NU TE POT UITA" *cântate cu o voce caldă și multă expresivitate de cunoscutul artist Ladislau GROF.*
In rezumat a fost un program distins de muzică modernă originală, alcătuit cu multă pricepere, la un picior egal cu asemenea programe din străinătate.

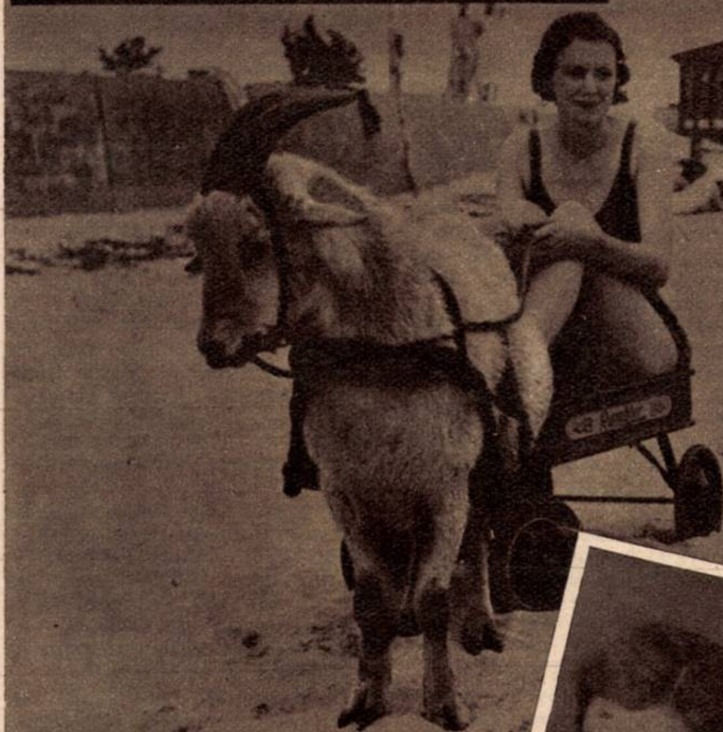
SERVUS

P. S. Episcopul Grigorie al Aradului, cu multă sârguință vizitează toate comunele din păstoria sa. Până astăzi a vizitat 380 de biserici, în care a slujit și a predicat. In fotografa noastră îl vedem obosindu-se pe drumurile de țară și la adunarea din comuna Bara

CIUDĂŢENII

ŞI TOTUŞ... NICI UNA N'ARE INCĂ DOUĂZECI DE ANI!

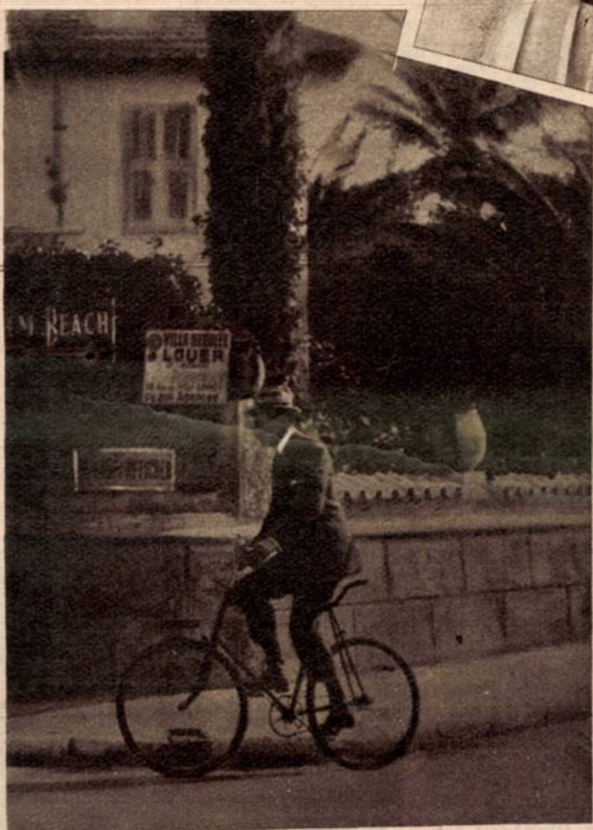
Trei tinere absolvente de conservator, machiate pentru o melodramă în trei acte, care s'a reprezentat de curând la Hollywood. Dela stânga la dreapta: d-ra Lona André de 18 ani; d-ra Ida Lupino de 18 ani şi d-ra Gwen-Kilian Gill de 18 ani.

America e neobosită în creaţii noi. Infăţişăm aci un aspect al startului într'o cursă de ţapi, care s'a ţinut pe una din renumitele plaje americane.

Sportul favorit al regelui Danemarcei este bicicleta. Fotografia noastră îl înfăţişează plimbându-se pe străzile Nizzei, unde-şi petrece vacanţa.

Episcopul din Portsmouth inaugurează o biserică marinărească la While Island. In fotografia noastră: solemnitatea inaugurării.

Filantropi FABULOŞI

de F. ADERCA

E de la sine înţeles că oamenii săraci n'au de unde face filantropie, deşi în genere oamenii lipsiţi de mijloace îşi dau mai bine seama de umilirile, suferinţele mizeriei şi din sărăcia lor rup bucata de pâine de la gură pentru a o împărţi cu nevoiaşii. Săracii sunt miloşi, darnici, uneori din iubire pură. Un măturător de stradă din Paris, italian de origină, îşi vinde hainele de sărbătoare ca să poată înmormânta pe fata gazdei lui. Un funcţionar sărac, a cărui mamă a suferit de mari lipsuri, nu poate vedea o femee bătrână cerşind, fără a-i dărui toţi banii ce-i află în acel moment în buzunar. Un scriitor care a trăit mulţi ani departe de unicu-i copil, dăruieşte bani tuturor copiilor cari umblă noaptea prin restaurante şi berării, vânzând cărţi poştale ilustrate sau alte nimicuri dureroase.

Filantropi în adevăratul înţeles al cuvântului nu pot fi însă decât bogătaşii — din simpla pricină că sunt singurii în stare să verse sume de bani importante pentru alinarea suferinţelor celor mulţi şi umili sau pentru folos public.

E interesant de cercetat cauza misterioasă care îndeamnă pe aceşti titanozauri ai vieţii sociale să se lepede de o parte din avutul lor, dobândit uneori prin dispreţul total al moralităţii, alte ori stors de-adreptul din cadavrele semenilor.

Pricinile filantropiei sunt ciudat de diferite şi numai arareori filantropia e exersată din simpla iubire de oameni, după ce aceiaşi oameni umili au fost martirizaţi şi puşi sub teascurile crunte ale aurului.

Cazul filantropului platonic *Tolstoi*, bunăoară, este unic. Acest mare latifundiar rus, după ce a trecut dela activitatea literară la cea evanghelizantă, a voit să-şi pună de acord credinţele cele noui cu faptele. ...-a renegat toate lucrările literare, s'a îmbrăcat ca un mujic depe moşiile lui şi a propovăduit împărţirea latifundiilor la ţărani. Ar fi început prin a dărui propriile moşii, dacă nu s'ar fi opus soţia lui, mamă devotată a şase copii. Din această pricină viaţa familiară a marelui romancier a devenit pentru el un infern. Soţia, care-şi da seama că era o piedică în calea idealului filantropic al lui Lew Nicolaevici Tolstoi, a încercat să se sinucidă aruncându-se în lac. A fost salvată cu mare greutate şi romancierul a renunţat la planurile lui. Dar într'o dimineaţă de iarnă a fugit de-acasă şi a murit într'o gară mică, Atropovo, într'o baracă de scânduri, fără a voi să-şi mai vadă soţia care venise în grabă după el. Când s'a aflat în Rusia că marele Tolstoi e pe moarte, autorităţile au înconjurat baraca muribundului cu trupe în echipament de războī, pentru a preîntâmpina... revoluţia!...

Actele filantropice ale lui sir *Basil Zaharoff* marele fabricant de arme de război au cu totul altă origină sufletească. Despre sir Basil se poate spune orice: că a fost un om de o energie puţin obicinuită, că a fost un negustor de o rară pricepere, că a avut inteligenţa cea mai lipsită de „prejudecăţi" şi a vândut tunuri tuturor popoarelor, fără nici o deosebire — dar nu se poate afirma că e un mare iubitor de oameni!...

Totuş sir Basil, în afară de bacşişurile fantastice pe care le-a împărţit oamenilor politici, ziariştilor, funcţionarilor superiori ca cele mai de seamă comenzi de armament să fie încredinţate fabricilor lui — filantropie interesată! — a cheltuit sume impunătoare şi în chip aparent desinteresat. Astfel după ce a început să aibe afaceri şi în Franţa, a pus la dispoziţia universităţii din Paris banii trebuincioşi pentru crearea unei catedre de aerodinamică. Subvenţionează cu sume grase „Căminul marinarilor" şi „Căminul soldaţilor" din Paris şi numele lui figurează pe toate listele de subscripţie cu mare publicitate. Crează la universitatea din Petersburg o catedră de navigaţie aeriană şi pune la dispoziţia guvernului britanic în acelaş scop 625.000 de franci. Suma pe care sir Basil Zaharoff o cheltueşte în timpul marelui război pentru Aliaţi, se ridică la *peste 50 de milioane franci*. Pentru a cimenta relaţiile franco-engleze crează la Oxford o catedră de literatură franceză şi la Sorbona o catedră de literatură engleză. „Premiul Balzac" de literatură franceză provine — deşi s'a cam uitat — tot din tunuri şi mitraliere, iar animalele din *Jardin des Plantes* din Paris ca şi săracii înscrişi la primăria Metropolei franceze sunt hrăniţi din fonduri speciale vărsate anual de sir Basil Zaharoff. Tot în seama filantropiei trebue să punem şi sumele uriaşe cheltuite de marele negustor al maşinilor infernale ale morţii, pentru echiparea armatei greceşti şi cucerirea Asiei Mici din mâinile turcilor. A fost filantropia cea mai desinteresată, cea mai costisitoare şi cea mai zadarnică a lui sir Basil: Grecii au fost bătuţi amar în Asia Mică şi au fost siliţi s'o evacueze, urmăriţi de armatele victorioase conduse de Kemal Paşa. A fost o filantropie tragică. Pentru succesul patriei lui, sir Basil Zaharoff a cheltuit, se spune, aproape *jumătate din avere*, adică un miliard de lei cel puţin.

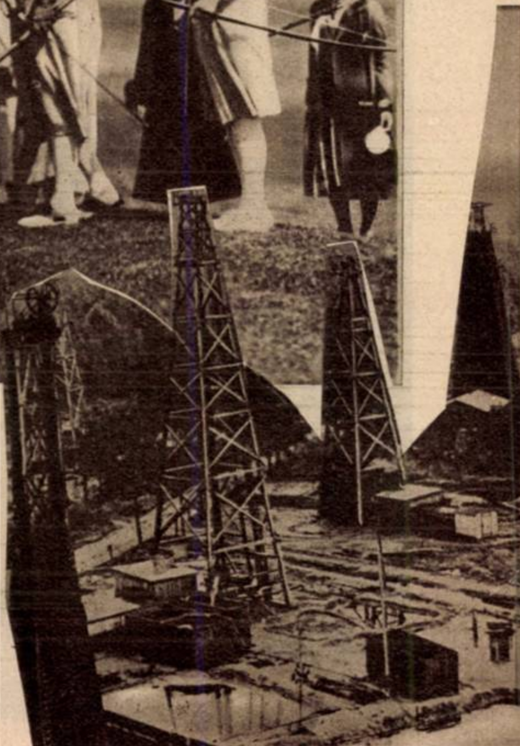
Când a voit să-şi mute afacerile şi în alte domenii decât ale morţii, sir Basil Zaharoff a luat în mâinile lui o întreprindere tot atât de sinistră: Cazinoul de la Monte-Carlo, unde victimele nu sunt asasinate de-adreptul, ci sunt lăsate să se sinucidă.

Caracterul filantropiilor lui sir Basil este evident: traficantul de moarte, cu tot aurul creator de glorie, cu toate decoraţiile şi cetăţeniile de onoare cu care a fost copleşit, nu se putea mişca decât într'o atmosferă odioasă. Sub paşii lui iarba se usca, trandafirul pe care-l punea la buto-

Din milioanele luate omenirii pentru petrolul scos de oameni din pământ sau pentru arme le pe care oamenii le-au făurit şi cu care oamenii s'au ...oit, John D. Rokefeller şi ... Basil Zaharaff au ajutat ... oameni.

nieră se veştejea pe loc. Azi e un moşneag de aproape 80 de ani şi trăeşte retras. Carnetul în care-şi însemna sumele de corupţie ale oamenilor politici, din toate ţările „civilizate", l'a aruncat în foc. Aşteaptă moartea ca pe o eliberare, convins şi el că niciuna din filantropiile lui n'a izbutit să facă să se uite mormanele de cadavre de pe urma tancurilor, avioanelor, cuirasatelor, mitralierelor şi tunurilor lui sinistre.

Un caracter religios — deşi faptul pare de necrezut! — are filantropia lui *John D. Rockefeller* din Statele-Unite, regele petrolului. E azi un moşneag de 95 de ani şi deşi petrolul e un izvor de energie căruia civilizaţia contemporană îi datoreşte nespus de mult, pentru acapararea lui, John D. Rockefeller nu s'a dat înlături dela nicio acţiune, oricât de înfiorătoare şi de crudă. A creat un trust pentru a impune preţul cel mai ridicat posibil, împotriva tuturor legilor care condamnau trusturile. A mituit parlamentari, a corupt funcţionari şi judecători, a provocat răscoale în Mexic şi în Asia, a înnăbuşit cu politica şi cu tunurile, orice încercare de a i se opri înaintarea în ţinuturi cu zăcăminte de petrol — şi a exploatat astfel *toate continentele*.

Cine ar crede că un astfel de temperament a rămas toată viaţa, de la început, de când era sărac şi făcea chetă Duminica pentru biserică, până acum, când ar putea construi catedrale, acelaş smerit credincios, încredinţat că menirea lui pe pământ a fost să împlinească legile lui Dumnezeu?...

Acest om amarnic, a cărui asprime în dobândirea banului n'a cunoscut nicio piedică, a cheltuit aproape *jumătate din averea lui* în scopuri filantropice — cam 575 milioane de dolari, adică vreo 3 miliarde franci-aur, cam *21 miliarde lei*.

In acţiunea lui de binefacere a pus acelaş geniu al afacerilor: A creat un fel de „Trust filantropic", în care erau adunate toate societăţile înrudite, astfel ca efectele să fie cât mai rodnice, bucurându-se de o conducere unitară. Sub directa privighere a lui Rockefeller, s'au construit din banii lui universităţi, laboratoare luxoase, şcoli primare în ţinuturile sărace. In timpul războiului a dăruit câte un milion de dolari *lunar* populaţiei civile din Belgia, iar pentru medicină cheltueşte îndată după războî *nouă milioane* de dolari.

Caracterul amarnic al financiarului Rockefeller e pe cale de a fi uitat, căci scopul pentru care a luptat i-a fost — după credinţa lui — arătat de Dumnezeu. Regele petrolului îşi aşteaptă sfârşitul cu cugetul împăcat. Şi până atunci joacă în fiecare zi, golf.

F. ADERCA

Un grup de 750 de instrumentişti, selecţionaţi din 18 muzici militare, au plecat din iniţiativa şi sub conducerea d-lui col. Egizio Massini, să dea o serie de concerte prin oraşele mai importante din Polonia şi din Cehoslovacia. Succesul moral şi material al acestui turneu, a fost relevat în toate ziarele din lume, şi d. col. Massini poate avea mândria de a fi făcut cea mai frumoasă propagandă pentru ţară, fără ca statul să fi contribuit cu nimic. Aceasta e cu atât mai frumos, cu cât se cheltuiesc anual multe milioane, fără a isbuti să se facă nici de departe ceeace a făcut pentru România, domnul colonel Massini. Fotografiile noastre înfăţişează sosirea la Praga a muzicilor militare şi un grup de vizitatori români la Karlsbad, în aşteptarea lor. Fotografie Coca Finkelstein, Galaţi.

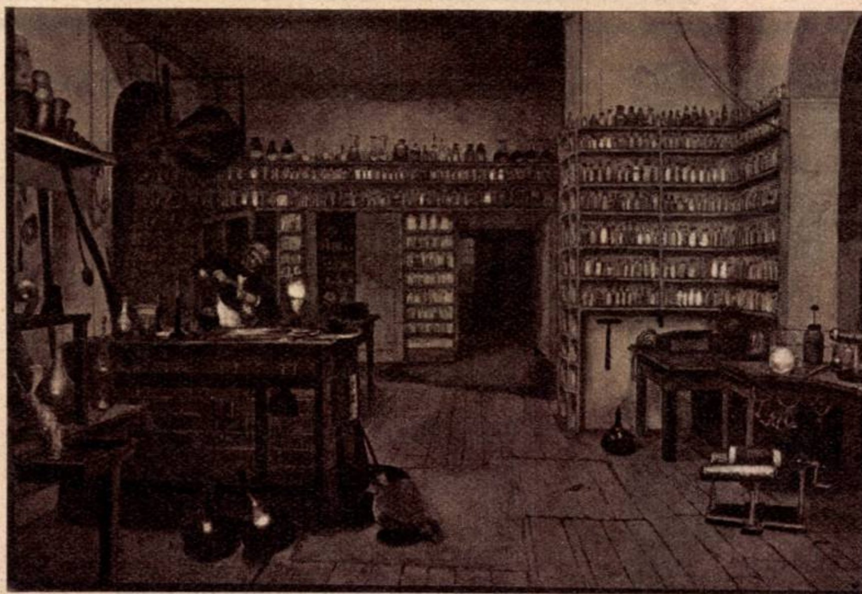
La naştere, copiii n'au în trupul lor decât foarte puţină „apă grea. Deaceea ei se desvoltă şi-şi păstrează frăgezimea şi vioiciunea. Iată o expoziţie de copii la Tokio.

PENTRU CE îmbătrânim

„Apa Grea" care se acumulează în ţesuturile noastre încetineşte toate procesele vitale şi sporind necontenit pe pământ, se crede că-i va cauza moartea.

ŞTIINŢA, în neîncetatele-i cercetări pentru a descoperi cauza „bătrâneţii" şi mijloacele de-a o întârzia, a ajuns actualmente la o teorie cu totul nouă, o teorie revoluţionară, cu privire la ceeace ar putea determina această stare.

Cauza pare să fie *„apa grea"*, o substanţă care are aparenţa apei obicinuite, dar în care dacă introduci un mormoloc, moare, sământa nu mai încolţeşte iar bacteriile şi dacă nu mor, îşi reduc cu totul procesele vitale. Până acum trei ani „apa grea" era ceva cu totul necunoscut. Astăzi însă se ştie că există pe pământ cincisprezece trilioane de tone din această substanţă. Fiecare om adult are în trupul său vreo două linguriţe pline din această apă — cantitatea e mai mică în tinereţe şi sporeşte, probabil, pe măsură ce trupul îmbătrâneşte. Se pare că însuş pământul conţine din ce în ce mai multă „apă grea", pierzându-şi apa obicinuită în spaţiu, ca şi cum întreaga planetă s'ar sinucide. Poate că la fel s'a întâmplat şi cu lumile mai bătrâne, care acum sunt completamente lipsite de viaţă — cum e Marte, de exemplu.

In laboratoriile alchimiştilor se căuta odinioară elixirul vieţii. Astăzi, savanţii încearcă să anihileze acţiunea „apei grele".

Apa grea conţine elementul chimic, hidrogenul, sub o formă care e de două ori mai grea decât hidrogenul obicinuit. Ştiţi cu toţii că formula chimică a apei este H_2O, ceeace înseamnă că fiecare moleculă de apă constă din doi atomi de hidrogen şi un atom de oxigen. Pentru chimiştii de acum o generaţie, hidrogenul ar fi putut fi de diferite feluri. Astăzi, cunoştiinţele s'au aprofundat. Se ştie acum că există trei feluri de atomi de oxigen, foarte asemănătoare în ceeace priveşte proprietăţile chimice, dar diferite prin greutate.

In 1931, trei savanţi americani *Prof. H. C. Urey*, d-rul *C. M. Murphy*, dela Universitatea din Columbia şi d-rul *F. C. Brichmede* au colaborat la nişte cercetări din care a rezultat descoperirea unei noui forme de hidrogen, în care atomul cântăreşte de două ori cât unitatea hidrogenului obicinuit. Acesta formează „apa grea". Compusă din acest hidrogen de două unităţi şi din oxigenul obicinuit, molecula de H_2O, va poseda în greutate 19 unităţi în loc de 18 unităţi — ca la apa obicinuită. Doi ani în urma acestei descoperiri, prof. Urey şi asociaţii săi au găsit mijlocul de-a fabrica, cu ajutorul electricităţii, mici cantităţi de apă grea, pură şi concentrată.

Pentru a produce apa grea, chimiştii încep cu lichidul care se acumulează în celulele electrice pentru fabricarea hidrogenului industrial. Acest lichid este un rezid al apei obicinuite, care-a fost descompusă pe cale electrică, punându-se în libertate hidrogenul şi oxigenul. In cursul acestei descom-

In timpul vieţii, fără să ne dăm seama, acumulăm în organism tot mai multă „apă grea", substanţă toxică. Se pare că acesta ar fi cauza care împiedică funcţionarea multor glande şi aşa s'ar explica îmbătrânirea. Cu toate acestea, John D. Rockefeller a împlinit 90 de ani.

puneri, apa mai uşoară se volatilizează mai repede decât cea grea, care se acumulează mereu.

In laboratoare, acest lichid, care constitue un *„minereu"* de apă grea: este supus unei noui descompuneri electrolitice. S'a constatat că în apa pură de ploaie, o unitate de cinci mii, e apă grea. In lichidul industrial, cu care începe procesul de extracţie ştiinţifică, proporţia a crescut îndoindu-se, sau întreindu-se. Se pierde însă mult prin purificare.

Simplul fapt că această apă e mai grea, ar însemna foarte puţin pentru savanţi. Importanţa apei grele rezidă în efectele ce s'a constatat că le-ar avea asupra vieţii.

La universitatea din California, prof. *Gilbert N. Lewis*, a pus sămânţă de tabac în apă grea. Seminţele n'au încolţit deşi altele din aceeaş serie au încolţit ca deobiceiu, în apă obicinuită. S'a mai constatat că una din acele substanţe numite enzime, ce se găsesc în sânge şi se crede că sunt necesare vieţii, ajutând organismul la întrebuinţarea oxigenului, îşi reduce în mare parte activitatea, sub influenţa apei grele. Prof. *Harvey* şi asociaţii săi cred că o apă grea, pură, fără urmă de apă obicinuită ar opri cu desăvârşire acţiunea respiratorie a materiei vii.

In laboratoarele profesorului *Lewis* dela universitatea din California s'a făcut o experienţă, pentru a se vedea care sunt efectele apei grele asupra unui animal superior şi s'a întrebuinţat în acest scop un şoarece de laborator. S'a dat animalului câteva picături de apă grea, al cărei preţ se ridica la câteva zeci de mii de lei. Bietul şoarece n'avea grai pentru a spune ce simţia, dar experimentatorii spun c'a început imediat să se clatine ameţit. Şi încă ceva interesant, s'a observat că apa grea nu poate potoli setea.

Nu s'a dat şoarecului o cantitate care să-l ucidă — dacă apa grea are în adevăr o acţiune mortală — pentrucă laboratorul nu izbutise să facă decât câteva picături.

Tot aceasta este cauza pentru care nici unul dintre savanţi nu s'a expus a bea apă grea, spre a vedea care sunt efectele ei asupra unei creeaturi umane.

Mijloacele de concentrare a apei grele sunt însă pe cale de perfecţionare şi se fac mereu noui aparate de extracţie. Imediat ce vor fi reuşit să producă o cantitate mai mare de apă grea, experimentatorii vor încerca s'o bea. Lumea savanţilor va stabili atunci dacă lichidul e pentru oameni tot atât de fatal ca şi pentru mormolocul de broască, sau dacă această încercare nu va da cumva rezultate cu totul neaşteptate.

Aparenta proprietate a apei grele de-a încetini activitatea celulară în materia vie, face pe savanţi să presupună că aceasta ar fi cauza bătrâneţei şi a morţii. Caracteristica principală a bătrâneţei constă la mai toate creeaturile într'o activitate organică din ce în ce mai lentă. Se ştie deasemeni că apa grea se evaporează mai târziu decât apa obicinuită.

D-rii *Hackh* şi *Wetsling* arată că apa se evaporează mereu din trup, prin năduşală şi respiraţie, etc.

E de presupus deci că apa grea tinde să se acumuleze treptat în organism, aşa cum se acumulează în mări, sarea adusă de râuri. Şi asemeni oceanului care în decurs de milioane de ani a devenit din ce în ce mai sărat, trupul omului sau al altui animal, strânge în cursul vieţii sale, o cantitate tot mai mare de apă grea.

Nu se poate afirma însă cu certitudine dacă această teorie a apei grele, în legătură cu bătrâneţea este adevărată. Cei doi medici o expun doar ca pe o presupunere. Dar sigur e că nu s'a mai emis încă în această direcţie o teorie atât de plauzibilă, şi care să aibe un suport ştiinţific atât de solid.

Profesorii *Taylor* şi *Henry Norris Russell* dela universitatea din Princeton au propus o teorie similară, pentru ceeace s'ar numi îmbătrânirea plantelor. Din diferite cercetări astronomice, s'a constatat că proporţia de hidrogen greu e în soare şi în alte stele mult mai mică decât pe pământ. Se presupune că viaţa a dispărut de pe suprafaţa altor planete din cauza acumulării de apă grea sau de hidrogen greu, ceeace se întâmplă actualmente şi cu pământul.

Urmează deci că hidrogenul şi apa uşoară se vor pierde treptat în spaţiu, în vreme ce apa grea îşi va spori mereu volumul în oceane, lacuri, râuri, precum şi în lichidele trupului. Secol cu secol, procesele vieţei vor deveni din ce în ce mai lente, pentru ca în cele din urmă să stagneze cu desăvârşire — cum s'a întâmplat cu bacteriile şi alte creaturi inferioare pe care prof. Taylor le-a pus în apa grea, artificial concentrată. Nu se poate spune însă dacă aceasta va fi în adevăr sfârşitul vieţii pe pământ, decât atunci când o fiinţă omenească va încerca să bea apă grea.

S'ar prea putea ca o astfel de experienţă să dea un răspuns întrebărilor pe care ni le punem mereu, cu privire la originea vieţii. Poate că germenii reduşi la o existenţă suspendată pe o planeţă ucisă de apa grea, au pornit în spaţiu şi s'au lăsat pe pământ, unde au găsit apa uşoară, ce le-a permis să se desvolte, punând bazele unei noui vieţi. Sau poate că apa uşoară, ce se crede c'a existat pe pământ la începutul existenţei sale, mai înainte de-a fi început actuala concentrare parţială a apei grele, a stimulat procesul chimic al vieţei, în aşa fel, încât primele creaturi vii au luat naştere aci, pentru prima dată.

Mulţi oameni de ştiinţă au susţinut această teorie, ce presupune o origină spontană a primilor germeni de viaţă pe pământ, dar niciunul dintre cei cari profesează această credinţă n'a putut explica pentruce nu se mai creează şi astăzi vieţi noui, în acelaş fel, sau pentruce toate încercările de-a crea o nouă materie vie în laborator, au dat greş. Poate că în acele zile, fluidele conţineau mai puţină apă grea, decât astăzi.

Această ultimă presupunere sugerează o altă experienţă şi anume, savanţii au de gând să încerce a prepara apă uşoară pură, spre a vedea care vor fi efectele ei asupra vietăţilor.

S'ar prea putea ca această apă să se dovedească un adevărat elixir al vieţii eterne.

Se înţelege că ştiinţa nu poate accepta cu resemnare condamnarea întregii vieţi pământeşti la dispariţie, la o existenţă stagnantă. Se vor imagina, fără îndoială, metode care să reţie pe pământ apa uşoară dătătoare de viaţă, sau care să descotorosească planeta de acumulările sale de apă grea. Metode similare se vor aplica indivizilor.

Ştiinţa a condamnat toate miile de planuri şi încercări de preparare ale unui elixir care să asigure o viaţă vecinică — ca pe nişte aiurări copilăreşti.

Iată însă că acum întrevede şi ea o astfel de posibilitate, ce s'ar putea realiza nu prin magie, ci prin simple legi ştiinţifice.

A.

SAN FRANCISCO OCUPAT DE ARMATĂ

Situația în San Francisco e foarte încordată. 500 de soldați din garda națională au ocupat orașul, și întâmpină pe demonstranți cu mitraliere și bombe lacrimogene. Organizațiile muncitorești amenință cu greva. In fotografia noastră vedem un aspect al unei strade din San Francisco, în vreme ce lucrătorii sunt împrăștiați cu gaze lacrimogene. (Fotografie primită prin radio).

UN CURIOS PROCES AMERICAN

Domnișoara Hazel E. Weidhas a chemat în fața tribunalului pe tânărul Judon H. Whitehead, fiul milionarului Whitehead, cerând 500.000 dolari despăgubiri, pentru călcarea promisiunei de-a o lua în căsătorie. După îndelungate cercetări, Curtea a condamnat pe inculpat să plătească amenda domnișoarei Hazel E. Weidhas, aducând dovezi că tânărul Whitehead s'a căsătorit de un an de zile, în vreme ce domnișoara Weidhas era în vizită la mama ei.

RICHARD DIX SE CASATOREȘTE CU SECRETARA SA

Fotografia noastră îl înfățișează pe Richard Dix, în ziua căsătoriei sale cu d-ra Virginia Webster, fosta lui secretară. Tânăra pereche își va petrece luna de miere în Europa, întorcându-se apoi imediat la New-Jersey, tatăl lui Richard Dix fiind bolnav.

La Oxford, a avut loc un concurs de frumusețe, la care concurenții apăreau de după un fel de paravan, spre a li se vedea numai figurile.

MII DE PEŞTI MORŢI PLUTESC PE SENA

Franţa pare să bată anul acesta, recordul căldurii şi al consumului de apă. Pe Sena plutesc mii şi mii de peşti morţi. Se presupune că această mortalitate ar proveni din lipsa oxigenului în apa exclusiv încălzită.

DIN toată lumea

Zilele trecute, căile ferate polone, au pus în circulaţie un tren de lux, care pe lângă tot confortul modern obicinuit, are şi o sală de dans şi băi instalate lângă fiecare cabină. Băile au apă curată, caldă şi rece, în tot timpul parcursului.

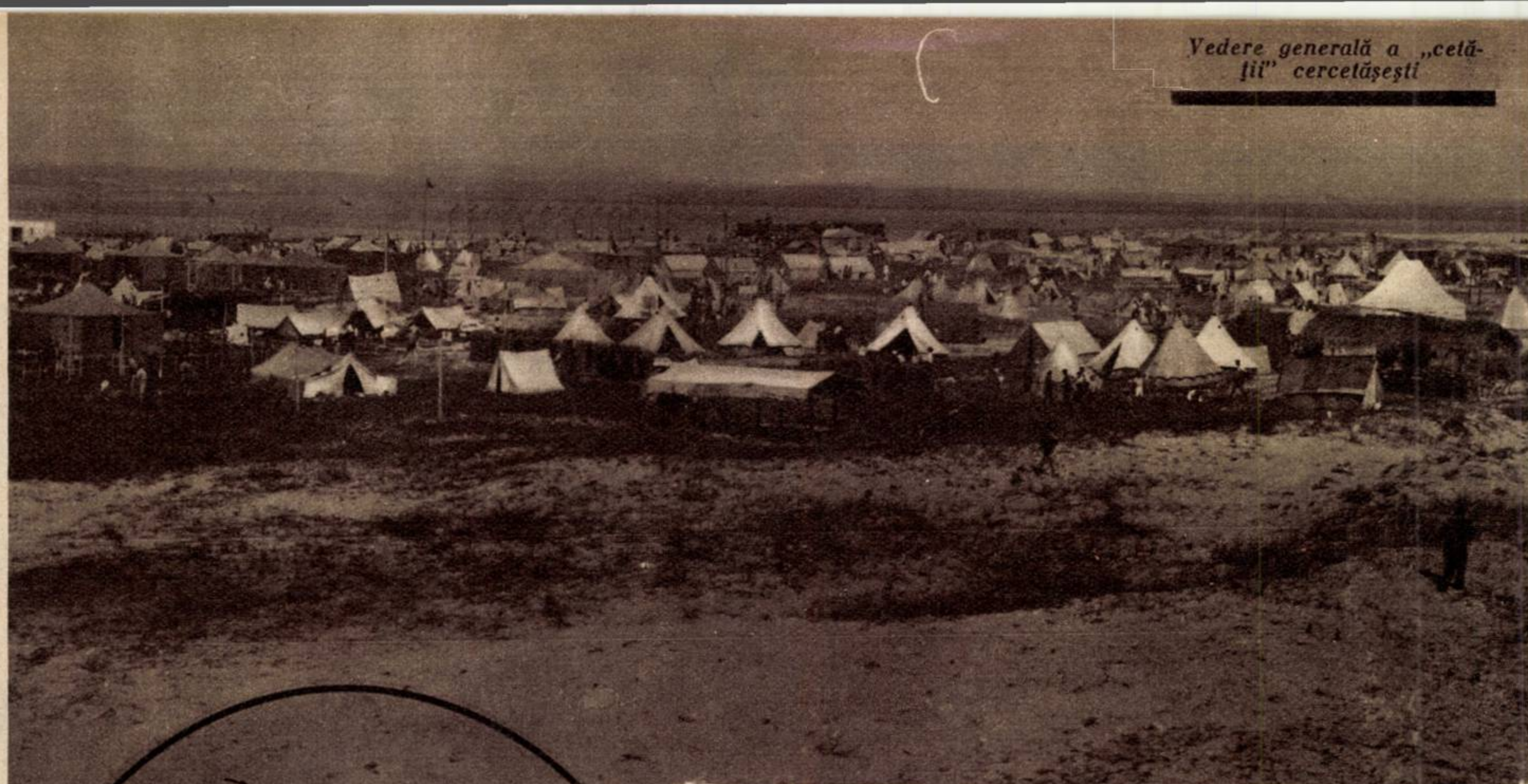

TOALETA MUMIEI

La muzeul din Dahlem (Germania), chimişti specialişti curăţă în fiecare an mumiile expuse. Deoarece substanţele în care sunt conservate, conţin gaze otrăvitoare, specialistul poartă o mască protectoare.

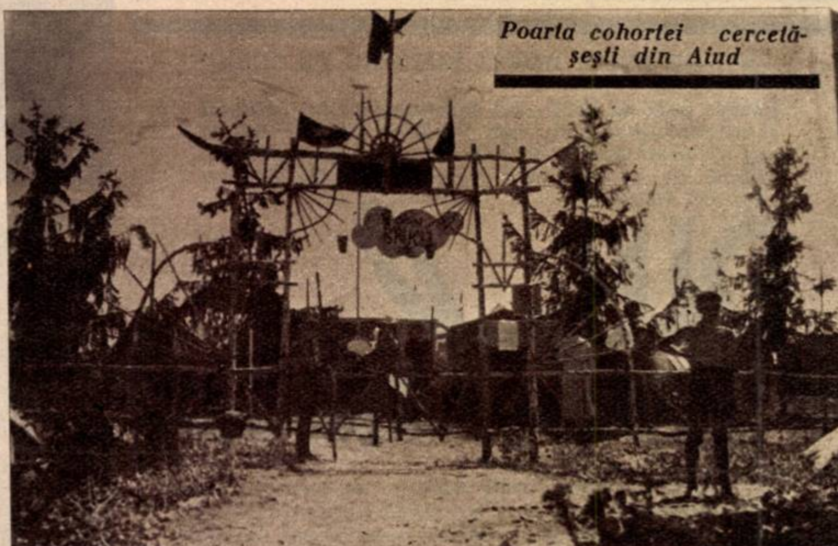
La Filedelifa a produs senzaţie micul Luis Miller, în vârstă de 5 ani, fiul unor părinţi analfabeţi. Copilul este dotat cu formidabile însuşiri matematice, putând rezolva corect cele mai grele probleme, în cel mai scurt timp.

Vedere generală a „cetăţii" cercetăşeşti

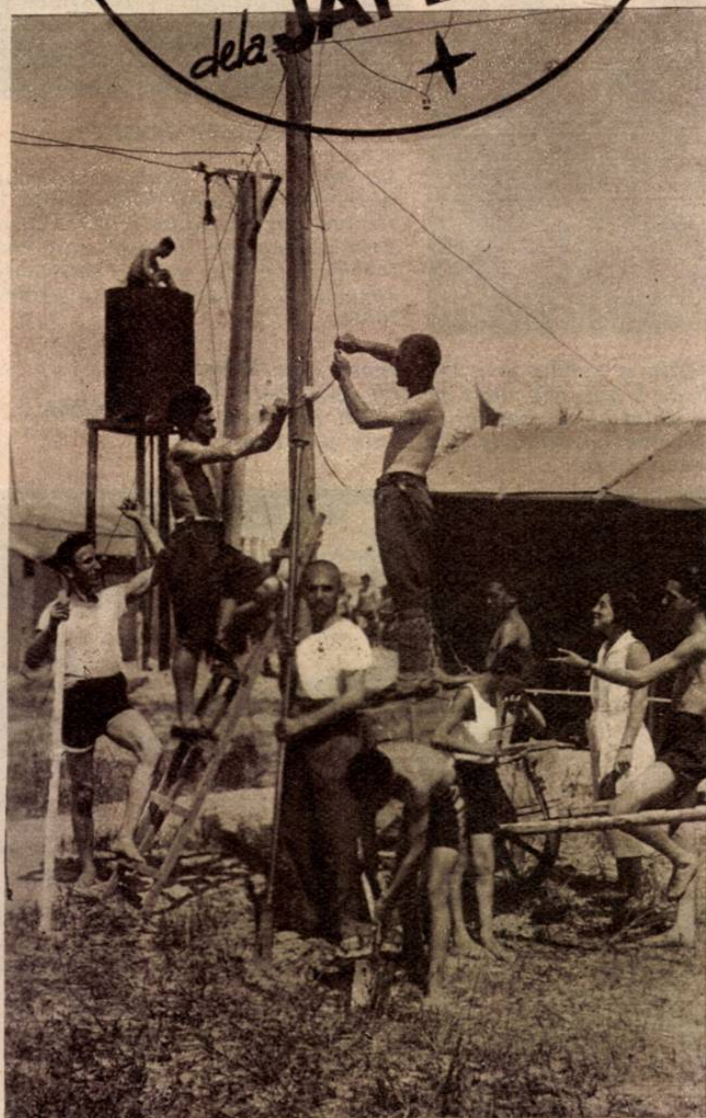
Poarta cohortei cercetăşeşti din Aiud

SUNT câteva zile abia de când deschiderea celei de-a treia Jamboree naţionale a cercetaşilor, pe vasta plajă dela Mamaia, prezenta încă ritmul febril al organizării: ţăruşi înfipţi în nisipul buclucaş, întinderea pânzei de cort, limpezirea atâtor senzaţii — noi pentru mulţi — în faţa magiei mării. Astăzi, spectacolul ce se înfăţişează vizitatorului e miraculos.

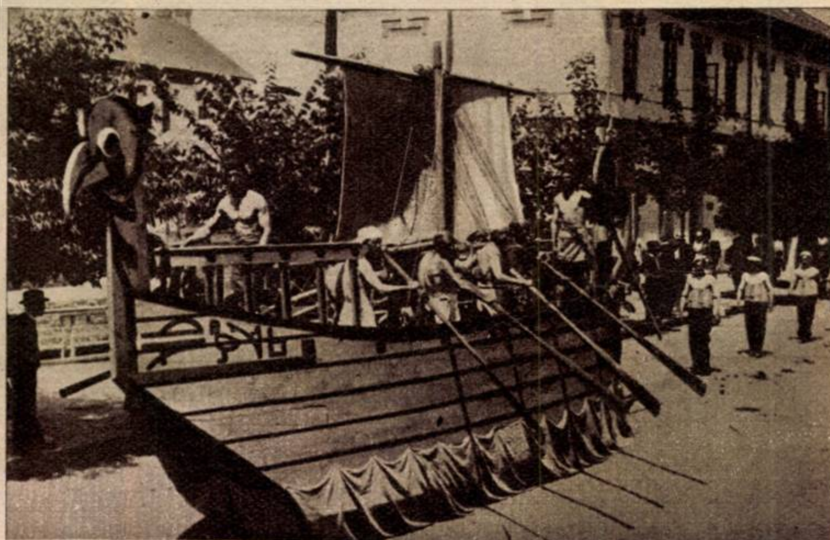
Impresionantă a fost desigur prima Jamboree, la Piatra Neamţ, pe creste de munţi. Inedită ca organizare socială, s'a dovedit a fi şi Jamboreea dela Sibiu. Insă cea de acum beneficiază de protecţia Infinitului, care porneşte dela câţiva metri distanţă: ţărmul.

Acum să vă descriem această confrerie, unică prin proporţii şi trăsături morale?

Imaginaţi-vă un orăşel autentic, improvizat pe dunele de nisip ale

Cercetaşii instalează lumina electrică în tabără

O nostimă realizare a cercetaşilor din Jamboree: o corabie cu piraţi

Portalul de la intrarea Jamboreei

plajei. Corturile — nenumărate — nu trădează nimic din structura lor efemeră, mai ales că, până'n prezent, nu s'a semnalat decât o singură furtună şi aceea tocmai în ziua deschiderii, când aciuirea nu se împlinise încă...
Cinci mii de inşi, între vârsta de 11 şi 50 de ani, străini unul de altul, din toate unghiurile ţării, participă aici la o viaţă de solidaritate absolută, de ordine cordială.
O umanitate pitorească, impetuoasă şi cu toate astea, organizată până la expresiile cele mai supreme ale disciplinei. Se deşteaptă, în zorii zilei, în aceeaş clipă, în sunete de goarnă, prelungite stăruitor în acei câţiva kilometri ai taberei. Implineşte aceleaşi rituri de ceremonial, solemne şi calde, respectuoase şi vibrante. Mic dejun de campanie, cu uniformitate de cazarmă. La aceeaş oră, cele cinci mii de trupuri, dintre care majoritatea — copii şi adolescenţi — abia îşi cer dreptul la o viaţă sportivă, întăritoare, se aruncă în apa tonică. Semnalul e categoric. Comandanţii cu barbă, mustăţi, cu ochelari, flăcăiandri oţeliţi de experienţe trecute, micuţii debutanţi, toţi execută acelaş oficiu. Profesorii de înot iniţiază pe neofiţi, valurile se amestecă, între timp, capricioase, pentru a împrăştia puţină neorânduială în mulţimea aceasta atât de ascultătoare...

Dejunul este un poem multiplicat în dreptul fiecărui ciaun, care fierbe, pentru înfometaţii tuturor corturilor mămăliguţă, slănină, ciorbă şi... delicatese. Paturile sunt rânduite, un cercetaş îşi termină cu bine atribuţiile de bucătar, în timp ce altul pregăteşte tacâmurile. Imediat se întorc gurile flămânde, la ţărm.
Apa sărată şi soarele străpungător le biciueşte foamea şi le-o amplifică.
Incă o dimineaţă trecută cu bine, sub ocrotirea unui timp ideal. Nici un accident, nici o neplăcere. De altfel, nici nu par probabile surprize neplăcute, căci nici un cercetaş n'are dreptul să treacă peste locul indicat de anumite semne. Bărci de salvare patrulează, necontenit, pe apă, spre a împiedica orice abatere dela consemn.

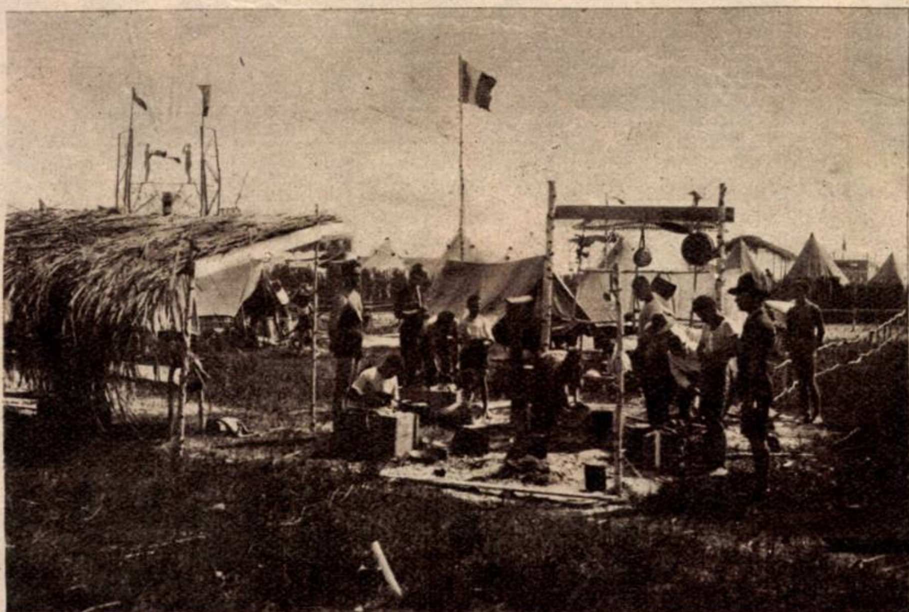
Comisariatul general al Jamboreei

Cortul comandantului cohortei „Mircea cel Bătrân", din Silistra

O parte dintre cercetaşii Jamboreei pe plajă

Cercetaşii la instalarea corturilor

Iată şi viaţa de după amiază, trăită în aceleaşi condiţiuni de — să spunem — asprime amicală, de strictețe tandră. Căci totul e prietenos, sincer şi spontan, sub înfăţişarea chiar a celei mai rigide porunci erarhice.
Cercetaşii forfotesc tot timpul, dar au fiecare o misiune precisă, un rol determinat, în angrenajul acesta organizat cu promptitudinea unui mecanism de ceasornic. Şi din activitatea aceasta izolată, dar categorică, lucidă, va eşi armonia totului, nervul ansamblului.

VALORI DE ARTĂ

Işi semnalează prezenţa la tot pasul. In primul rând, intrarea în tabără. Poarta este o minunată realizare arhitectonică, reprezentând o punte şi o cârmă de vapor, iar sus, un semafor tremurat de zeci de steguleţe, între care şi cele ale grupurilor de cercetaşi străini — cehi, jugoslavi, polonezi, unguri — cari au poposit aici. Farmecul acestei glume de construcţii este irezistibil şi poate rivaliza, în frumuseţe şi ironie, cu poarta cealaltă din apropiere, fixată de mobilitatea valurilor. Portalul taberei silistrene, comandată de un Italo Balbo român, sintetizează un răsărit de soare, disputat de doi cercetaşi, cari îşi dau mâna, afabil.
Câteva găini veritabile, doi cocoşi, răţuşca Iulişca, mascota uneia dintre cohorte, creează, instantaneu, o dispoziţie incendiară de veselie şi voie bună. Căci —

minune a disciplinei — galinaceele trăiesc în acelaş ritm cu cercetaşii, conştiente că nu trebue să treacă niciodată de linia demarcată a taberei...
Ce sunt cei opt brazi de munte, înfipţi în plină dună? Sunt cartea de vizită, falnică, a cohortei din Aiud, care-şi semnalează astfel originea specifică.
Muzee cu lucrări alegorice, admirabil executate de tineri cercetaşi. Expoziţia de pictură a unui elev de liceu. Insfârşit, tabăra cercetaşilor secui din Miercurea Ciucului au instalat într'un colţ, un altar de închinăciune. Ii comandă de altfel un preot misionar.

TRAFICUL

Poşta proprie, magazinele delicioase, garnisite cu tot felul de alimente, frizerii, ateliere fotografice, chioşcuri de ziare, librărie, spitalul Crucii Roşii, iată traficul comercial şi concret al acestui oraş de pânză şi de parolă.

Nu vă putem nara amestecul acesta de supunere, de gimnastică, de conversaţii, de lectură şi originalitate care te întâmpină la tot pasul, printre meandrele de corturi. A trecut şi cina. E ceasul mărturisirii solemne de credinţe, crezul cercetaşului.
Seara nu s'a pogorît încă peste miile acestea de conştiinţe curate şi integre, când viaţa multiplă a Jamboreei şi-a amuţit glasurile. Toată lumea, fără deosebire, trebue să se odihnească.
La posturile de veghe, străjuesc cercetaşii de gardă, în uniformă. In intransigenţa misiunii ce o prestează, vor parcă să oprească până şi psalmodia mării. Şi au dreptate. Căci marea e perfidă, insinuantă, primejdioasă, şi turbură., ameţeşte, anihilează minţile celor cari o admiră, în fapt de seară.

M. GRINDEA

Remediu contra transpiraţiei

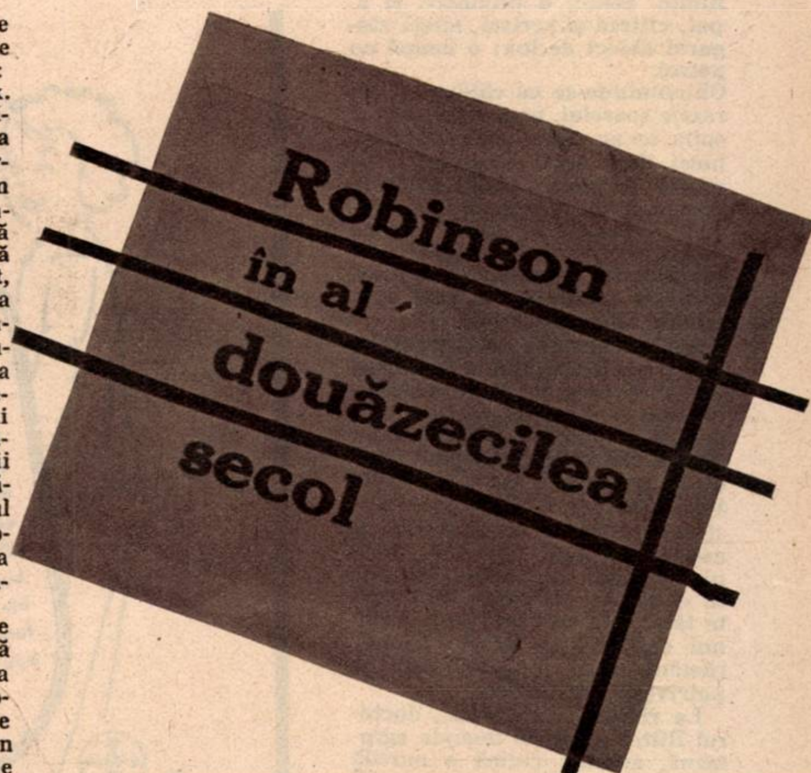
Nu există nimic mai desagreabil ca o toaletă şi o mână transpirată. Ele îţi provoacă o stare de indispoziţie, de permanentă nelinişte şi de teamă, cu efecte finale nebănuite.
O toaletă transpirată sub braţe ca şi o mână transpirată, poate zădărnici, pentru totdeauna iluziile cele mai frumoase a doi oameni. Impresia vizuală imediată, ca şi senzaţia provenită din contactul cu o mână transpirată, poate înrâuri unele firi până la înfiorare şi desgust.
Ce folos că eşti frumoasă când toaleta transpirată şi rău mirositoare pricinuesc celor dinprejur o vădită repulsiune? Ce folos că eşti inteligent şi întreprinzător, când strânsoarea mânii tale imprimă în subconştientul convorbitorului un simţimânt de antipatie?
De bună seamă că fiind cunoscute toate aceste neajunsuri, cercurile ştiinţifice s'au gândit să găsească un mijloc de prevenire şi de vindecare radicală a transpiraţiei. Şi acest mijloc n'a întârziat să se ivească Datorită îndelungatei sale experienţe, renumitul laborator cosmetic Baeder New-York a creat „Exodor"-ul, un produs medicinal neîntrecut prin calitate şi efect.
De aceia, nu neglijaţi. Nu amânaţi de azi pe mâine. „Exodor" înlătură definitiv transpiraţia şi vă scapă de urmările ei neplăcute. „Exodor" e singurul remediu radical contra transpiraţiei. „Exodor" e un produs Baeder New-York.

EVELINE

Domnişoara Florica Gheorghiu din Comăneşti-Bacău, şi-a terminat liceul cu media generală 9,10, fiind numită premiantă de onoare a liceului de fete „Unirea" din Tg. Mureş. Domnişoara Gheorghiu a luat în fiecare an, începând cu clasele primare, premiul întâi

Viața în ținuturile ecuatoriale este foarte lesnicioasă. Ușor poți găsi aci paradisul terestru: clima e dulce și natura darnică.

ÎNTRE operele nemuritoare, citite de noi toți în pragul tinereței, se numără cartea lui Daniel De Foe: Robinson Crusoe. Matelotul scoțian Alex. Selkrik își descrie viața, plină de peripeții și suferințe, o adevărată epopee a voinței și puterii umane. Și citind cartea nemuritoare, toți am dorit să avem soarta lui Robinson Crusoe, să înfruntăm pericolele luptei cu natura și să domnim peste un mic regat: o insulă singuratecă într'un colț de mare uitat, fiind atât de rege cât și de supus... Vraja acestei idei nu și-a pierdut puterea de atracțiune și idealul copiilor de azi este acelaș, ca și al acelora, cari au cetit prima ediție a acestei cărți. Toată lumea retrăește viața lui Selkirk, dar nimănui nu-i dă în gând să părăsească viața civilizată, să renunțe la binefacerile culturii și să se refugieze pe o insulă a singurătății, spre a redeveni Adam, strămoșul omenirei, adoptând starea civilă și socială a acestuia, bine înțeles așa cum era înainte de-a fi aflat de purtarea scandaloasă a Evei.

Și cu toate acestea, s'a găsit, în zilele noastre, un savant, care-a fost gata să renunțe la „binefacerile civilizației", a invidiat cu adevărat singurătatea lui Robinson și a plecat să-și trăiască zilele pe o insulă, renunțând la întoarcerea în societatea umană. Numai că afară de dânsul, va mai exista o ființă omenească pe insulă: soția lui. Acest savant este doctorul Friedrich Ritter, german de origină. Greșim dacă socotim că omul acesta a întreprins numai o acțiune de reclamă, spre a ajunge în paginile revistelor ilustrate sau spre a stabili un nou record. Doctorul Ritter, a pornit cu un scop serios: acela de-a dovedi forța voinței umane, care învinge puterile naturii și prin aceasta, atinge ținta vieței, adică sentimentul de perfectă satisfacțiune.

De trei ani trăește savantul Ritter, împreună cu soția sa, pe una dintre numeroasele insule mici, ce aparțin insulelor *Galapagos*. Insula aceasta are și un nume: *Floreana* și afară de dânșii, nu este locuită de nimeni. Europeanul s'a obicinuit cu viața paradisiacă și nici nu mai vrea să audă despre reîntoarcerea în lumea civilizată.

Împlinind trei ani de existență floreană, savantul a trimis o dare de seamă asupra condițiilor de viață în insulă, așa cum făgăduise la plecare. Iată rezumatul celor comunicate:

Insulele Galapagos, formate dintr'un număr de cincizeci de insule, se găsesc spre apus de America de Sud, în apropierea Ecuadorului. Numai pe insulele mai mari trăesc oameni, cele mici nu sunt locuite. Darwin a fost cel dintâi, care-a descris acest ținut, deoarece l-a vizitat cu ocaziunea unei călătorii. A arătat originea vulcanică a acestor insule, a descris fauna și climatul lor, trăgând concluzia că niciodată n'a văzut un loc mai propice pentru viața umană, ca acesta. Luând cunoștință de avantagiile arătate, doctorul Ritter a fost ispitit să încerce planul său în acest loc, deoarece căuta o insulă numai atât de mare, încât să poată asigura hrana pentru doi inși și datorită micimei ei să fie sigur că nu va fi vizitată și nici nu va fi urmărit.

A ales insula Floreana și a plecat în ziua de 4 Iulie 1929, pe bordul vaporului Boscop. Bagajele sale au fost alese cu mare grije, deoarece nu mai avea posibilitatea să și le completeze. Astfel, lăzile pe care le-a dus cu sine, au însumat o greutate de patru sute de kilograme, zestrea lui Adam și Eva. Cercetând lista, găsim vestminte, cuie, sârmă, funii, pânză de corabie, vase de bucătărie, scule, sape și lopeți, semințe de zarzavaturi, arme și muniție, câteva cărți filosofice, hârtie de scris și cerneală... Afară de aceasta, și-a mai adus câteva perechi de animale casnice, anume două pisici și un cocoș, însoțit de un număr modest de găini. Spre a nu avea nevoe de concursul unui dentist, și-a făcut dinți noi, dintr'un oțel ce nu rugineşte.

Și când a ajuns pe mica insulă, unde s'a dus spre a fi departe de ura și pasiunile unei mulțimi inebunite, — după dr. Ritter, caracteristica lumii moderne — a știut că afară de soția sa credincioasă, nu va mai întâlni nici un om. Ea împarte vederile și voința lui. Foarte rar acostează vreo corabie lângă malul insulei, și atunci numai spre a lua apă dulce și a pleca apoi iar grăbită.

O singură surpriză a avut savantul: că înaintea lui, au mai trăit oameni pe insulă. Descrierea lui Darwin arată că insula nu este aptă unei așezări umane, fiind prea mică — și poate, chiar aceasta a fost cauza, pentru care predecesorii doctorului Ritter din insulă au evadat, lăsând însă aci animalele lor: cai, vite, porci. Aceste animale s'au sălbăticit și au produs foarte multe neplăceri doctorului Ritter.

Cu greutate au găsit o grotă potrivită, au așezat în ea lăzile cu bagaje și-au improvizat un culcuș și au mâncat niște conserve. Apoi, au întins plasa de țânțari și au așteptat noaptea să se lase, într'o liniște perfectă. Dar ce surpriză! Deodată au fost asaltați de animalele sălbatice, care într'un concurs de urlete au pătruns în grotă. După o noapte de nesomn, au tras un gard de un metru înălțime, în jurul intrării. În noaptea a doua, animalele au venit din nou și au sărit peste această îngrădire. Ritter s'a văzut nevoit să facă uz de armă, însă animalele chiar rănite fiind, au continuat să-l atace. Însfârșit, în noaptea a treia omul a lăsat la intrare o bucată de carne otrăvită cu arsenic; dimineața a găsit un animal mort, iar celelalte n'au mai venit.

Cea mai îmbucurătoare descoperire a făcut-o Ritter a patra zi, când a explorat insula. Căci insula dispunea de un mare număr de pomi roditori, de banane, ananas și alte fructe hrănitoare și gustoase. Mare fu bucuria tinerei perechi, căci ei sunt vegetarieni, nu mănâncă decât fructe crude, și au exclus și pâinea din hrana lor. Dealtfel ei și-au potrivit traiul împrejurărilor. Dimineața, își iau micul dejun, stând între crengile pomilor. Menu-ul se compune din: mere, pătlăgele roșii, banane, limonadă. La amiază, mănâncă în peștera-locuință: ouă, zarzavaturi crude, limonadă. După masă, au orele lor de somn, deoarece din cauza căldurei ecuatoriale nu s'ar putea lucra

nimic. Seara, o plimbare şi apoi, citirea şi scrisul, lângă singurul obiect de lux: o lampă cu petrol.

Obicinuindu-se cu căldura şi cu razele soarelui, noul Robinson şi soţia sa au abandonat urâtul obicei de-a purta vestminte. Ei umblă în pielea goală, adică în costumul lui Adam şi Eva. Numai picioarele lor sunt apărate de cizme înalte, spre a se feri de înţepăturile plantelor şi de fierbinţeala nisipului cu care n'au izbutit să se deprindă.

Singurul neajuns este greutatea pe care o întâmpină la construcţia unei case. Pietrele vulcanice sunt o materie foarte puţin potrivită pentru clădire, iar dintre ramurile de copaci, cari cresc pe insulă, nu sunt decât două care pot fi utilizate la construcţii. Lemnul unuia dintre aceştia este atât de dur, încât nici un cui nu poate pătrunde în el şi nici un topor nu-l poate tăia: este tare ca fierul. Lemnul celălalt, un fel de salcâm, rămâne deci singurul care se potriveşte întrucâtva.

La ridicarea zidurilor, doctorul Ritter urmează metoda egipteană, anume: ridică o movilă de nisip şi peste aceasta, aşează pietre. Dacă toate merg bine, el speră că într'un an de zile, va termina şi cu casa... In jurul adăpostului, noul Robinson a arat pământul. Recolta o culege de câteva ori pe an. Din fructe îşi face conserve sau le usucă, atât, cât trebue pentru două guri, deocamdată.

Ei nu suferă prezenţa unui străin pe insulă. A venit odată o femee, însoţită de patru maimuţe. A trebuit să plece repede, lăsând acolo maimuţele. Apoi, a venit şi un învăţător, căruia i-au tras o învăţătură de minte, de-a plecat cu primul vapor. Şi deatunci, nu s'a mai produs nici o invazie.

Noul Robinson şi soţia sa se simt foarte bine, în paradis. Nu au nevoie de nimic şi nu vor să ştie de lume. Au refuzat revistele şi ziarele ce li s'au oferit, au refuzat şi aparatul de radio pe care voia să li-l dea căpitanul unui vapor şi singurul lucru pe care-l cer oamenilor e pacea şi uitarea. Chiar această dare de seamă este ultimul semn despre existenţa lor pe pământ: savantul a decis să nu mai facă nici o comunicare. Au îndrăgit viaţa naturală într'atât, încât pentru ei cultura şi civilizaţia nu mai există. Au regăsit paradisul pe pământ, şi nu vor să se mai întoarcă în iad. Au regăsit odihna, după oboseala fizică, binefăcătoare, liniştea absolută şi majestoasă în mijlocul naturii, au regăsit soarele şi tainele amurgului, viaţa fericită fără gânduri şi vor muri în clipa când inima îmbătrânită nu va mai putea bate.

A. M.

BUCARESTOIS actuellement à la Légion Etrangère Française désire correspondre avec jeune fille. Ecrire en français ou roumain a „Realitatea Ilustrată" sous „Algérie".

Răspundeţi cu atenţie şi cum se cuvine copiilor

OMUL se naşte înger şi cu încetul devine... om. Şi transformarea aceasta, începe cu starea de „copil" şi se termină cu aceea de „adolescent". In această din urmă epocă, mai putem repara ceva din păcatele comise faţă de copii — dacă nu e prea târziu şi dacă n'au devenit încă oameni. Căci omul moşteneşte fizicul şi aptitudinile strămoşilor săi, prin actul animalic al naşterei dar asupra valorii sale sufleteşti decid infiltrările ce se produc în primii ani ai vieţii intelectuale.

Cu plete încărunţite, ne aducem aminte duios de copilăria noastră. Simţim, că pe atunci, am fost mai buni, mai curaţi, sufletul fiind acoperit de bruma neprihănită a nevinovăţiei. Otrăvirea sufletului a început mai apoi, până ce-am ajuns, sub constrângerea educaţiei, netrebnici şi desmăţaţi la fel cu... înaintaşii noştri, încorporaţi definitiv în societatea omenească.

Care e pricina că bruma nevinovăţiei se şterge depe inimile noastre, că sufletul copiilor e otrăvit ? Cum devin ei, din făpturi îngereşti, nişte brute ?

COPIII VĂ AUD

Adulţii nu se stingheresc în faţa copiilor.

— *„Lasă că e mic şi nu înţelege"* — zice chiar tata. Şi vorbeşte, gesticulează, înjură, se supără, minte — urmărit fiind de ochii odraslei sale. Chiar dacă băieţelul nu înţelege încă rostul cuvintelor, percepe intenţiunea, simte meschinăria, acţiunile şi se obişnueşte cu ticăloşia. Fetiţa ia parte la toate clevetirile, micile vanităţi şi micile scandaluri casnice, iar atunci când se face mare, nu va fi cu nimic mai bună decât era mamă-sa.

Vă daţi seamă, ce prăbuşire vor produce, într'un suflet de copil, câteva vorbe, un gest, un procedeu lipsit de demnitate? Trebue să vă daţi seama! Şi, chiar dacă v'ar fi greu să vă înfrângeţi temperamentul, trebue să încercaţi să jucaţi în faţa lor, rolul unui om perfect din toate punctele de vedere.

COPIII VĂ INTREABĂ!...

Un mic cetăţean, înfăşat în perne şi scutece, este mai mare, decât oricine dintre noi. Am văzut un domn colonel, bărbat frumos şi impunător, de care tremura de frică tot regimentul, ţinându-şi în braţe odrasla. Era, ca să zic aşa, cu totul la ordinele acestuia. Micul tiran nu părea a respecta nici măcar splendida uniformă a tatălui său, cel

puţin aşa dădea a înţelege atitudinea lui, deadreptul jignitoare. Noaptea, când tânărul vlăstar cerea o urgentă schimbare a poziţiei sau manifesta odrinţa de-a dispune de un biberon, domnul colonel sărea din pat şi înplinia toate poruncile. Şi demnitatea sa de om, de bărbat şi de comandant, nu era întru nimic micşorată, dimpotrivă, calitatea lui de tată iubitor îi dădea o oarecare superioritate.

Pornirile noastre faţă de copiii mici de tot, sunt dictate de natură: vrem să ocrotim mica fiinţă neputincioasă. Dar sugaciul începe să-şi modeleze buzele pentru a forma primul sunet articulat — şi din acest moment, este gata să înveţe mereu alte sunete, apoi cuvinte, noţiuni, idei... căci creerul lui este o carte cu file albe. Iar noi de aci înainte, nu mai ştim să ne comportăm. Habar n'avem de rolul nostru, cum va lămuri aceastà fotografie la moment, prinsă în tramvai:

— *Mamă! Te rog, cum e pomul acesta.* — Mama: *Este verde!* Copilul: *Mamă, ce este verde?* — Mama: *O culoare.* — Copilul: *Mamă, te rog spune-mi ce este o culoare?* — Mama: *Nu mă întreba, tu nu pricepi acest lucru.* —Copilul: *Mamă! De ce merge tramvaiul?* — Mama: *Fiindcă trebue să meargă.* — Copilul: *Dece trebue să meargă* — Mama: *Fiindcă aşa este.* — Copilul: *Oraşul lasă să meargă tramvaiul ?* — Mama : *Nu, domnul primar.* — Copilul: *Cine este domnul primar?* — Mama: *Dacă nu taci, să ştii că-ţi dau una.* Copilul se roşeşte de ruşine, căci adulţii din jur zâmbesc. Mama: *Vezi, te-ai făcut roşu de ruşine!* — Copilul: *Dar nasul domnului acestuia, de ce se ruşinează?...* Urmează câteva lovituri, apoi mama îl trage de ureche. Şi la prima staţie, mama indignată se dă jos.

Şi nu se găseşte nimeni, care să alerge după ea şi să-i spună, că a greşit fundamental. Copilul nu are de unde să ştie ce este verde, nici dece merge tramvaiul. Dacă noi nu-i spunem, deci dacă nu-i răspundem la toate întrebările, el nu va şti aceste lucruri. Şi la un moment dat, chiar noi vom pretinde de la el, să ştie toate aceste lucruri!

Ia să îndrăsniţi să faceţi atentă pe

doamna pe care-am spionat-o în tramvai, asupra greşelei ei! Veţi primi o ripostă, foarte promptă şi debitată cu siguranţa de sine a unei precupeţe de hală: — *„Ce domnule, cum îndrăzneşti! Educaţia copilului meu mă priveşte! Fii sigur că. etc. Impotriva acestei atitudini, nu avem ce face.*

Insă, stimată doamnă, chestiunea nu este atât de simplă. Când copilul dv., începe să întrebe, dv., asistaţi la una din cele mai mari minuni. O fiinţă s'a deşteptat dintr'un somn al amurgului animalic şi este pe cale să devină un om, ce se informează, cercetează, îşi alcătueşte icoana lumii şi judecă. Trăgându-l de ureche, aţi dovedit că habar nu aveţi de acestea, că... întrebările lui vă incomodează. Ei bine, lăsaţi-l pe seama bucătăresei, ca să-i ajute la formarea inventarului său de idei şi cuvinte! Lăsaţi-l pe stradă, să înveţe limbajul deacolo, de la denumirea lucrurilor, până la noţiunile de etică şi morală. Le va găsi acolo! Dar ce etică şi ce morală! Vă convine? Copilul dv., care-a început să îngăime cuvinte şi pe care îl interesează orice, a început să-şi adună cunoştinţele necesare vieţii sale. Totul este nou pentru el: soarele care luminează de bilioane de ani, pentru el începe să existe. Casa, grădina, strada, oamenii, lucrurile: toate sunt noi, lucruri care trebuesc descoperite şi înregistrate. Cine să-l ajute în această activitate, care este absolut naturală, necesară şi — atât de importantă? In primul rând, dv., doamnă, care staţi (sau ar trebui să staţi) toată ziua cu el. Dv., doamnă, care-ar trebui să-i răspundeţi cu bunăvoinţă de înger cu răbdare de martir — nu cu etalarea concepţiei de precupeaţă. Copilul v'a acordat cel mai frumos loc, în sufletul său. Pentru el, sunteţi un idol — căci aşa priveşte el pe cei mari, ca pe nişte făcători de minuni şi atotştiutori. Oameni, cari ştiu tot şi răspund la toate! Dacă dv. aţi răspunde la toate întrebările lui cu aceeaş bunăvoinţă, pe care vi-o impuneţi atunci când vorbiţi cu un adult, atunci poate nu aţi ajunge să dărâmaţi idolul, chipul dv, în sufletul copilului. Şi în locul statuei dărâmate, nimeni nu ridică alta.

Bine, nu ştiţi să apreciaţi atenţiunea şi încrederea copilului? Nu puteţi să-i răspundeţi, obiectiv şi binevoitor — ca şi unui adult? Desigur, nu v'aţi dat seamă că nici un copil nu întreabă mai mult, decât ceeace trebue să ştie, decât de ce are nevoe absolută în viaţa lui. Dacă nici pe noi nu ne înţelegeţi, atunci daţi-ne voe să vă demonstrăm adevărul nostru printr'un exemplu:

Cineva aduce un aparat de înregistrat plăci de gramofon. Fiind rugată să vorbiţi în faţa microfonului, spre a face înregistrarea vocii dv., nu veţi căuta să dregeţi toate acestea numai fiindcă placa va fi reprodusă şi glasul dv., va fi criticat de toată lumea? Este adevărat? Şi să ştiţi acum, că creerul copilului dv., este mai sensibil, decât orice placă de gramofon. Orice-aţi spune, se înregistrează pentru veci, în el. Nu se perde nici cea mai neînsemnată aluzie, — din spusele dv. el îşi formează icoana lumii întregi, Şi tot ce i-aţi spus, el va repeta, până la adânci bătrâneţe. Şi ce va spune el, va fi o placă, care vă aduce laude — sau vă scuză. Şi acele lovituri, acea tragere de ureche, va apare pe placa înregistrată — ca o adâncă zgârietură, pe care nimeni şi nimic nu o mai poate scoate.

A. M.

Pentruce digeraţi rău

După cum unele glande secretă saliva, stomacul secretă sucuri cari transformă alimentele şi le prepară pentru trecerea lor în intestine unde se termină digestia. Când digestia este lungă şi dureroasă când simţiţi unele indispoziţii precum gaze, greaţă, râgâieli, acreli, migrene, la nouă cazuri din zece sucurile secretate de stomac sunt prea acide şi alimentele ne transformate sau rău transformate apasă asupra stomacului şi fermentează. Această fermentaţie irită pereţii stomacului şi de aci rezultă sub diferite forme, indispoziţiile digestive. Aceste indispoziţii dispar aproape instantaneu de îndată ce neutralizaţi acest exces de aciditate luând după mase sau de îndată ce simţiţi cea mai mică durere o jumătate linguriţă de Magnesia Bisurata în puţină apă. Veţi evita astfel, foarte adeseori, durerile cronice de stomac, câteodată grave şi puteţi mânca ce voiţi fără frică de dureri digestive. Megnesia Bisurata se găseşte la toate farmaciile şi drogueriile cu preţul de lei 75 flaconul mic, sau format mare economic, lei 110.

Doamna Smaragda Callimaki

Doamna Smaragda a lui Scarlat Vodă Callimaki era fata lui Vodă Nicolae Mavrogheni, omorit de Turci în anul 1790. Măritată prin 1794 cu beizadea Scarlat, fiul lui Alexandru Vodă Callimaki, ea ajunse abia după multe peripeţii a urca treptele scaunului Moldovei. (1812). Ea era Greacă, o femee cu ochi frumoşi, cu inimă bună, dar destul de ştearsă ca Doamnă. In timpul domniei soţului ei, cultura românească, de care ea era cu totul străină, a început să ia un deosebit avânt.

Măscăricii şi Pehlivanii, Irozii şi Păpuşele, erau bătrâne manifestări ale unei arte în faşă, pe care o cunoscuseră Românii de pe vremile lui Vasile Lupu şi Matei Basarab, şi chiar dinainte. De la un timp încoace însă, adică de pe la sfârşitul veacului al XVIII-lea, începuseră boerii noştri a cunoaşte o altă artă mai rafinată, acea a adevăratului teatru, pe care o introduseră *în saloanele* româneşti Ruşii şi Austriecii, în timpul deselor ocupaţii ale ţărilor noastre. Dar nu se poate spune mirarea bătrânilor boieri şi ruşinarea sfioaselor japoneze, când văzură întâia dată nişte baroni şi conţi străini jucând *„ftiatru"*, fie chiar în saloanele consulatelor, şi schimonosindu-se ca măscăricii la bâlciuri. Omul fiind însă un animal al deprinderii, se obişnui cu încetul Românul şi cu lucrul acesta, aşa

O scenă din pastorala reprezentată de fiul şi fiica lui Ghica la 1816.

încât, pe la începutul veacului al XIX-lea, multe din saloanele protipendadei se transformau, la zile mari, în scene de teatru. Dar reprezentaţiile acestea aveau loc, fireşte, în limba greacă, fiindcă româneasca era pe atunci în ochii tuturor un jargon necioplit, bun pentru ciobani, pentru ţărani şi pentru slugi. Trebui să se ivească prin anii aceia ai domniei lui *Scarlat Vodă* un om deştept şi inimos ca *Gheorghe Asaki*, pentru a înţelege că dacă era limba noastră necioplită, apoi pricina era lipsa de meşteri, cari să se încumeteze a o mânui cum se cade. Dascălul de algebră şi geometrie se apucă deci el să scrie româneşte, să-şi ţie cursurile româneşte, să vorbească prin saloane româneşte, până începură unii a pricepe că limba aceasta îşi are şi ea farmecul ei, şi e destul de mlădioasă, pentru a se putea îmbrăca cu ea, nu numai ideile reprezentative ale sapei şi ale mămăligii, ci — dacă le ai — cugetări şi sentimente.

Unul din boierii aceştia cu mintea mai luminată fu marele *Hatman Costachi Ghica*, nepotul de soră al acelui *Grigore Vodă Ghica*, decapitat în 1777. Impreună cu Asaki, el puse la cale reprezentarea unei piese de teatru în limba română. De altfel, de câţiva ani, începuse publicul Iaşilor a se obişnui de-a binelea cu teatru, fiindcă în timpul ocupaţiei ruseşti, între 1809 şi 1812, venise în capitala Moldovei trupa rusească a lui *Gaetan Madji*, iar în 1813 petrecuse acolo, timp de câteva luni, o trupă germană. In 1814 câţiva fii de boeri de la şcoala lui *Chiriac* reprezentaseră în limba greacă *„Moartea lui Caesar"* a lui Voltaire şi *„Iunius Brutus"* al lui Alfieri, iar elevii lui *Lincourt* de la şcoala lui *Cuculi* jucaseră pe franţuzeşte o dramă clasică, cu orchestra ţigănească a tarafurilor vestiţilor *Barbu Lăutarul* şi *Angheluţă!*

Dar această artă cosmopolită nu mulţumia pe patrioţii români, doritori de-a redeştepta în Moldovean simţimântul iubirii de limbă şi de ţară. De aceea se apucară a se înţelege împreună, dascălul Gheorghe Asaki cu hatmanul Costachi Ghica. Cel dintâi prelucră pe româneşte pastorala lui *Gesner* şi *Florian* *„Mirtil şi Chloe"*, iar cel de-al doilea puse la dispoziţie nu numai saloanele sale ,transformate în teatru, dar şi pe copiii săi, improvizaţi actori. Fata Hatmanului, Doamna *Şubin*, ţinu rolul păstoriţei Chloe, iar fiul lui *Ghica* pe-al lui Mirtil. *Costachi Sturza* făcu pe Lizis. Reprezentaţia avu loc la 27 Decembrie 1816, în faţa întregei boerimi moldoveneşti, de faţă fiind şi Mitropolitul Ţării, luminatul şi blândul *Veniamin Kostaki*. Apariţia pe scenă a gingaşilor ciobănaşi, îmbrăcaţi în costum naţional, şi vorbind româneşte, în saloanele în care până atunci nu se obişnuia de-a se grăi decât în limba vorbită de hamalii din porturile greceşti [1]), stoarse lăcrămile multor din boerii ţării, tineri şi bătrâni.

Succesul piesei îndreptăţi pe improvizaţii actori să mai joace în curând tragedia *„Alzira" a lui Voltaire* [2]), astfel încât, după cum spusese Asaki el însuşi, cu ocazia *„deschiderei scenei naţionale"* din casa lui Costachi Ghica:

Picătura deşi mică, ce pe-o stâncă picurează,
Face râului o cale, care după ea urmează.

Se spune că *Scarlat Vodă*, deşi nu fusese de faţă la acele reprezentaţii, foarte se bucurase de manifestările acestea de patriotism românesc. Cât despre Doamna lui, ea care abia acum poate începea să îngâime două vorbe în limba ţării peste care domnia, grijile ei erau altele. Fata lor mai mare, *Domniţa Ralu*, trebuia măritată. Dar se pare că vremurile erau schimbate şi se trecuse timpul, când părinţii îşi alegeau ginerii, fără a întreba pe fete de-i vor sau de nu-i vor. Altfel nu s'ar înţelege cum de mirele care se găsi pentru Raliţa nu era vre-o simandicoasă beizadea fanariotă, ci numai un biet boier de ţară, tânăr, bogat, poate şi frumos, dar Moldovean. Il chema *Constantin Bogdan* şi fusese înfiat de o rudă de-a sa, *Paladi*, ceeace făcu pe boierii ieşeni să-i spună, când vorbiau de ei *„Hatmanul Costandinică Paladi, născut Bogdan"*. Nunta se făcu la Curte, în anul 1818, şi fu *„adevărat domnească şi frumoasă"* zice cronicarul *Manolachi Drăghici* *„a cărei pomenire s'a ţinut multă vreme ca o raritate din acel timp, pentru că lucrul ce s'a văzut atunci şi cheltuielile făcute nu mai urmase în ţară"*.

Curând după aceea un mare bucluc ar fi putut costa viaţa întregii familii domnitoare. In primăvara anului 1819 o boală, care se bănuia a fi ciuma, hotărî pe Domn să ia măsuri pentru ţăpuirea locurilor infectate şi împiedecarea lăţirii mai departe a molimei. Aga *Alecu Mavrocordat* şi *hatmanul Şuţu* (ginerele lui *Ion Callimaki*, fratele Domnului) fiind însărcinaţi cu aceste măsuri de pază, ei împânară oraşul cu străji, ai căror zapcii se puseră pe prădat, nelăsând pe nimeni să treacă dintr'un loc într'altul fără parale, despuind oamenii de banii şi de avutul lor. Poporul se răsculă *„ridicându-se locuitorii din Tataraşi ca la o mie de oameni şi călcând rohatcele în picioare, au intrat în târg pe la 9 ceasuri de dimineaţă, unde mai adunându-se peste 1000 de oameni, unii cu armele, alţii cu pietre în mână, au mers la Mitropolie, l-au ridicat pe Inalt Prea Sfântul Veniamin, şi, punându-l în fruntea lor, s'au pornit înspre Curtea Domnească, clocotind văzduhul de sgomotul şi de ameninţările lor"*. Vodă îşi strânse Arnăuţii, în frunte cu vestitul *Bimbaşa Sava*, şi închizând porţile *„căci în acea vreme aveau curţile porţi sănătoase de lemn la trei părţi a ogrăzii"*, aşteptă să vadă dacă va îndrăsni mulţimea să vină până la el. Aceasta, împreunându-se încă cu alţi oameni cari veniau dinspre *Ciric*, fu nevoită să se oprească de împuşcăturile Arănuţilor *„cari începuseră a slobozi flintele de cum s'a zărit fruntea poporului în dreptul Trei Sfetitelor"*. Opt din ei căzură morţi. Norodul, înfierbântat, începu să urle: *„Porţile la pământ şi foc în tot oraşul"*.

Blândul, smeritul, învăţatul, marele mitropolit ce l-a avut Moldova, Veniamin Kostaki, fiind acolo în mijlocul orăşenilor şi văzând desnădejdea lor, îngenunchiă în faţa acestor oameni, rugându-i să nu înainteze şi făgăduindu-le că va isprăvi el toate cererile ce le aveau către Vodă. Şi aşa s'a dus singur la Curte, şi văzându-l Arnăuţii l-au lăsat să intre, de-a dat ştire marelui cămăraş că vrea să vorbească cu Domnul. Scarlat Vodă primindu-l, îi ascultă cererea, şi rânduì în locul lui Mavrocordat şi a lui Şuţu, pe hatmanul *Iordachi Balş* şi pe aga *Alecu Callimaki*, vărul său dela Stânceşti. Astfel se potolirǎ lucrurile ,mergând fiecare la casa lui.

Dar o întâmplare cu totul hazlie fu spaima ce traseră boierii curteni, văzând poporul înaintând pe *Uliţa Mare* înspre poarta Curţii Domneşti. Nu se ştie ce-o fi făcut, în timpul acela, Doamna Smaragda şi copiii ei, dar din scrisul vremei aflăm că *„boierii de Divan, în slujbă şi fără slujbă, apucându-i vremea acolo, au stricat ferestrele şi au sărit în grădina Curţii de vale, de unde, peste prăvălişul dealului dinspre amează, s'au împrăştiat ca puii de potârniche. Intinzându-se înspre Frumoasa şi şesul Bahluiului s'au poticnit de-un gard ce despărţia grădina de comisia domnească. Mare trudă au avut până l-au trecut pe deasupra, unii rămânând spânzuraţi de fundul ciacşirilor cu capul în jos, altora rupându-li-se poalele giubelelor sau ale anterelor de mătasă, şi ei fugind fără de papuci, care cum s'a putut împrăştia mai repede"*.

Iată o scenă pitorească, despre care putem nădăjdui că va îmbogăţi mai târziu arta filmului românesc!

Această întâmplare avu loc cam la trei luni înainte de mazilirea lui Scarlat Callimaki, despre domnia căruia Poarta fusese atât de mulţumită, încât firmanul care-i fu trimis în ziua de 24 Iunie 1819, nu-i vestea ca de obicei, *mazilirea*, ci *sfârşitul domniei*, lucru, până atunci, nemaipomenit. Ba mai mult, pentru a vădi părerea de rău a Turcilor că sunt nevoiţi să urmeze dispoziţiunile Tratatului de la Bucureşti, prin care domniile ţărilor noastre erau mărginite la un termen de 7 ani, Poarta hotărî, printr'un *Hatişerif* că de acum înainte numai patru familii din Constantinopol vor putea ajunge în scaunele Moldovei şi Munteniei, şi acestea erau, în primul rând, familia *Callimaki* (fără deosebire de ram), a *Moruzeştilor*

1) Căci Greaca modernă nu este altceva decât aceasta.
2) Nu se cunoaşte traducătorul.

(cu excluderea ramurei lui Dumitru), şi a *Suţeştilor* (Alexandru şi Mihai).
Domn al Moldovei fu numit *Mihai Suţu*, iar Scarlat Vodă porni cu Doamna Smaragda şi cu copiii înapoi la Ţarigrad, unde fu primit într'un chip deosebit de măgulitor pentru un fost voevod mazilit. Câteva zile după sosirea lui acolo, la 30 August 1819, el fu chemat de Marele Vizir, fiind primit de oamenii acestuia în josul scării, de la intrarea Divanului. Pătrunzând la vizir, acesta îl îmbrăcă cu o frumoasă blană de sobol şi-l opri o jumătate de ceas lângă el, pentru a-i reînnoi vorbele din firmanul de mazilire, spunându-i că Sultanul e mulţumit de felul cum şi-a împlinit datoria şi-i încuviinţează mărturisirea înaltei sale bunevoinţi.
Ce trebue să fi fost, în zilele acelea, în casele Callimakilor de pe Bosfor! Ce serbări în palatul de la *Arnăut-Keoi* şi în cel de la *Curù-Cişmé*, în care trăiau încă bătrânii părinţi ai lui Scarlat Vodă, fostul voevod Alexandru şi Doamnă-sa Ruxanda!
Dar nimeni nu ştie ziua, nici ceasul.
După nici doi ani de viaţă tihnită, de viaţă mare, pe care trebue s'o fi dus aceşti erghenetaţi, acolo, pe malul Bosforului — deodată isbucni revoluţia grecească, Eteria. O nemaipomenită turburare cuprinse minţile tuturor, de la malul Prutului până jos, în fundul Peloponesului şi al insulelor mediterane.
Mihai Suţu, Domnul Moldovei, fugi în Rusia, Alexandru Suţu, Domnul Munteniei, muri, de inimă rea, în scaunul său. La 25 April 1821 Scarlat Callimaki fu numit *Domn în amândouă Principate*. Din nefericire pentru el, nişte negocieri pe care le ducea cu Ruşii, nefiind terminate, el nu putu pleca pe dată să-şi ia scaunele în primire. Trimise deci caimacam în locul său pe *Ştefan Vogoride* — un om, care ca şi fiul său Nicolae, a lăsat în Istoria Moldovei, o tristă amintire. Acesta, prin intrigi, care nu sunt încă bine lămurite, strică bunul nume ce avea Scarlat Vodă la Poartă. Pe de altă parte, se pare iarăş sigur că Marele Dragoman al Porţii, *Ion Callimaki*, fratele lui Scarlat, era amestecat în mişcarea eteristă, fapt pentru care el fu surghiunit în Asia Mică.
Şi deodată, pe când se gătia Scarlat Vodă să plece în Moldova, iată că o ceată de Bostangii se înfăţişă la locuinţa lui din Arnăut-Keoi, şi-l ridică pe sus, cu nepusă masă, împreună cu Doamnă-sa Smaragda, cu beizadea Alecu şi cu Domniţa Eufrosina. Fură duşi cu toţii dincolo de Cornul de Aur, în inima Stambulului, într'o casă de lângă giamia *Sulimaniè*, mahala cunoscută pentru netoleranţa ei şi în care niciodată nu locuise vreun creştin. Nu ştiau bieţii oameni ce să mai creadă. Inchisoare nu era, dar nici nu semăna casa aceea a Curte Domnească, făcută să adăpostească pe Domnul celor două voevodate dunărene.
Indoiala nu ţinu mult. O săptămână mai târziu fură cu toţii ridicaţi şi din casa aceea, şi trimişi, peste ţărmul mării de Marmara, la *Boli* în Anatolia. Acolo află într'o zi sărmanul voevod că bătrânii săi părinţi, oameni de 80 de ani, fuseseră şi ei surghiuniţi în Asia, iar că fratele său, Dragomanul Ion, îşi pierduse capul, sub sabia călăului turc. La auzul acestor îngrozitoare veşti, el căzu din picioare, mort. Şi astfel se îndură Dumnezeu să-i facă ceeace desigur avea de gând să înfăptuiască vreun capugiu oarecare, cu firman de la Impărăţie.
Scarlat Voevod murise la 26 Octombrie 1821, iar Doamna Smaragda rămase cu copiii ei acolo, la Boli, multă vreme, plângându-şi desnădejdea unei vieţi pierdute. Abia după patru ani ,în 1825, îi fu îngăduit amărâtei văduve să părăsească locul surghiunului în care zăceau oasele bărbatului ei.
Femeea aceasta, Greaca cea care nu se putuse deprinde în atâţi amari de ani să înveţe limba ţării, peste care domniseră tatăl, socrul şi bărbatul ei, făcu acum un lucru care-ar putea părea ciudat, dacă, judecând faptele, n'ar fi dimpotrivă foarte firesc. Plecând din Asia-Mică, ea veni deadreptul în Moldova, fără a mai trece măcar prin acel Constantinopol în care văzuse întâia dată lumina zilei, dar de unde-i veniseră toate nenorocirile ei şi ale neamului său.
Stabilită la Iaşi, unde mai avu în curând şi durerea de-a pierde pe fiica ei Ralu, ea trăi acolo încă multă vreme, apucând domnia lui *Ion Sandu Sturdza*, ocârmuirea rusească a lui *Kiseleff*, şi primii ani ai lui *Mihai Sturdza Voevod*. Se stânse, bătrână, abia în anul 1837, în luna Martie, într'o Duminică.
O îngropă fiul ei în biserica *Golii*, săpând peste o frumoasă lespede de marmură albă, cuvinte greceşti, care se mai pot citi încă astăzi :
„Acest mormânt acoperă trupul Smaragdei Mavrogheni, Doamna şi soţia lui Scarlat Callimaki, care domni şapte ani cu toată credinţa. Rugaţi-vă toţi, rude şi prieteni, pentru ca cea care muri în această ţară, Duminică, 27 Martie, 1837, să găsească îndurare la judecata cea de pe urmă."
Neamul domnesc al Callimakilor se stinse cu copiii ei.
Domniţa Ralu, cea măritată cu hatmanul Constantinică Paladi, urmase, împreună cu bărbatul ei, pe părinţii în surghiunul de la Boli. Intoarsă la Iaşi, în 1825, împreună cu toţi ai ei, ea muri în curând, de-o boală se vede, căpătată în urma atâtor amărăciuni şi atâtor oboseli [3]). Ginerele Constantinică se însură mai târziu cu *Safta Rosetti*, fosta nevastă a lui Mihalachi Sturdza, viitorul Domn. El era un om mediocru, ne asigură beizadea *Nicolae Suţu*, în Memoriile sale, o fiinţă de acele care n'avea altă ştiinţă şi altă grijă decât *„les petits coquets, les chuchoteries et les anecdotes du jour, et ce que l'un et l'autre projette et pense"* [4]) ceeace, de altfel, nu l-a împiedicat de-a vrea să fie Domn, şi de-a fi chiar un foarte serios competitor şi rival al lui Mihai Sturdza, fostul bărbat al nevestei sale. O boală timpurie îl seceră însă în toamna anului 1833, cu cinci luni înainte ca, prin retragerea trupelor lui Kiseleff, scaunul Moldovei să devie vacant. Din căsătoria sa dintâi cu Domniţa Ralu Callimaki, el n'avu decât o fată, *Lucia*, măritată întâi cu *Nicolae Cantacuzino-Paşcanu* şi al doilea cu *Emanoil-Anton-Gaetan-Iosef d'Acuna, marchiz de Bedmar y Escalova, conte de Obedos y Prado y Casafuerte, Grande de Spania clasa întâi!!...* cu care s'a putut mulţumi vanitatea întregului neam Callimaki.
Această fată Lucia, avu din a doua căsătorie pe *Rodrigue de Bedmar*, mort în 1863, ai căror coborîtori se mai judecau la Suceava, prin 1900, cu Moldoveni de-ai noştri pentru pământ românesc, încăput pe cale grecească, în mâini spaniole. Din căsătoria dintâi, *Lucia Paladi* avu o fată, *Pulşeria*, măritată în Iunie 1856 cu Prinţul de *Sayn-Wittgenstein-Berleburg*, ai căror coborîtori se înrudesc cu familia noastră domnitoare de astăzi.
Fata mai mică a Doamnei Smaragda Callimaki, *Eufrosina*, făcu o căsătorie romantică cu *Nichifor Papadopol*, căpitanul corăbiei cu care se întorsese toată familia, în 1825, din Asia Mică la Galaţi. Ighémonicul neamului trebue să fi suferit de această groaznică „mezalianţă", făcută totuş într'o vreme când biata familie de surghiuniţi trebue să fi — vorba ceea — împuşcat francul. Din această însoţire se născu un om cumsecade, erudit scriitor şi istoric, membru al Academiei Române, *Alexandru Papadopol-Calimah*. Tatăl său, fostul căpitan de corabie, muri la Chişinău în 1862, exilat fiind din Moldova pentru motive ce nu ne sunt cunoscute; iar mamă-sa Domniţa Eufrosina, muri foarte bătrână la Bârlad, în 1878, îngropată fiind în biserica Sfântului Spiridon.
Cât despre Alexandru, fiul lui Vodă Scarlat şi al Doamnei Smaragda — fost elev la Iaşi de-al lui Gheorghe Asaki — când se întoarse el din surghiunul Asiei împreună cu mamă-sa, fu trimis de rudele sale moldovene în Rusia, unde-şi făcu studiile universitare la Kiew. Mai târziu căpătă iertarea Sultanului pentru vina închipuită a tatălui său, şi redobândindu-şi astfel averea confiscată, începu să călătorească prin Europa, fără a pierde însă nădejdea de-a fi şi el cândva Domnul Moldovei. Rapoarte consulare din 1830, vorbind de el, spun că *„nu se ţinea liniştit"*.
Se însură târziu, în 1836, cu *Eufrosina*, fata lui *Constantin Cantacuzino-Paşcanu*. In 1848 a fost ambasadorul Porţii Ottomane la Londra, în 1849 la Paris, şi 1853 fu făcut *Principe de Samos*. Numit şi ambasador la Viena în 1855, el se retrase apoi din viaţa publică, mergând să-şi sfârşească zilele, în tihnă, la Paris, unde-şi cumpără o frumuseţe de casă în centrul capitalei lumei, pe Piaţa Concordiei colţ cu strada Boissy-d'Angles. Muri acolo, în Franţa, în 1879, în castelul pe care şi-l mai cumpărase la Mennecy. [5]) El nu avu decât un singur copil, *Scarlat*, mort la vârsta de un an, şi îngropat în biserica Goliei, alături de bunică-sa Doamna Smaragda. [6])

Gheorghe Asaki

Cu aceştia se stinge ramura domnească a voevozilor Callimaki, rămânând în colţul de Nord al Moldovei, la Stănceştii Botoşanilor, cealaltă ramură din bătrânul Toader Călmaşul, a lui Dumitraşcu vel ban, care, din tată în fiu, a înfruntat veacurile, până în ziua de azi.

3) A. D. Xenopol spune în „Istoria Cassei Callimachi" că ea ar fi murit în anul 1821 (p. 182), ceeace nu pare probabil.
4) „pălăvrăgelile, şoptirile şi intrigile zilei, şi ceeace unul sau altul cugetă sau are de gând să facă".
5) In Seine-et-Oise. El mai avea şi o villă la Nisa.
6) Eufrosina, nevasta lui Alexandru Callimaki, muri şi ea la Paris în 1875, dar trupul ei fu adus la Iaşi şi îngropat la Sf. Spiridon, alături de-al fiului şi de-al soacrei sale.

NU UITAȚI!

La 1 August se împlinesc 20 de ani dela izbucnirea răsboiului mondial.

In douăzeci de ani de zile a crescut o generație, care nu știe decât foarte vag ce-a însemnat răsboiul cel mare, și chiar amintirea celor maturi începe să se șteargă cu încetul, acoperită de vălul uitării.

Deacaea se mai găsesc oameni cari să vorbească, fără groază, de **UN NOU RASBOI**, deaceea demagogii pot exalta tineretul, deaceea unii conducători ai națiunilor pot respinge cu îndârjire, ori ce propunere de desarmare.

Spre a reaminti ce-a însemnat **MACELUL DIN 1914-1918**, „REALITATEA ILUSTRATĂ", cu prilejul tristei aniversări dela 1 August, apare într'un NUMĂR SPECIAL, care pe lângă revista și suplimentul ei obicinuit, va mai cuprinde

UN ALBUM CU FOTOGRAFII din groasnicul răsboi 1914-1918.

„Realitatea Ilustrată" numărul special dela 28 Iulie, nu trebue să lipsească din nici o casă!

Ea trebue să rămână icoană vie pentru toți acei cari privesc cu ușurință sau nepăsători eventualitatea unui nou războî.

安南

A N-NAM! Aceste două monosilabe ce parcă sună ca ecoul unui gong atins de două ori, trezesc în închipuire viziuni dela capătul extrem al Asiei tropicale, culturi mănoase de orez ce se întind cât vezi cu ochii, sub bolta unui cer pururea dogoritor și imense bărăgane mlăștinoase brăzdate de *arroyos*, cu apele molcome și verzui, în lungul cărora înaintează sprintene și încovoiate subțiaticele *sampans* împinse cu vâslele de către luntrași galbeni și goi, acoperiți numai pe cap cu o pălărie uriașă, în formă de ciupercă... Ele mai trezesc imagini de păduri strejuite de bambuși giganți și palmieri trufași, imagini de pagode pitorești, oglindindu-se în iazuri de smarald presărate cu nuferi și crini de apă; apoi *cai-nhas*, colibe primitive, durate din lemn de plută, cu acoperișul ascuțit, înlăuntrul cărora indigenii piperniciți, cu părul lung strâns la ceafă și femeile scunde, în tunică și pantaloni de mătase neagră, se prosternează în fața altarelor mici ale strămoșilor sau, tolăniți pe rogojini, mănâncă orez cu ajutorul unor bețișoare de porcelan, ori pregătesc opiul aducător de visuri vrăjite și perverse...

Annam! Chintesența extremului orient, însorita, arzătoarea țară a visurilor și trândăviei ce doarme sub necurmata incandescență a unui soare neîndurat, abia îndulcit de violența averselor tropicale. Nu degeaba cele două silabe ce ni-o înfățișează înseamnă, cuvânt de cuvânt, în chinezește *Pașnicul Sud* sau *Liniștitul Sud*, ca o aluzie evidentă la lenevoasa pace, coborîtă asupra acestei regiuni. Voiu spune de asemenea că ideograma *An* (liniștit, pașnic) reprezintă, prin numai cinci trăsături de penel imaginea sintetizată a unei femei sub un acoperiș, adică un simbol de pace, iar *Nam*, „Sudul" (considerat de către chinezi primul dintre punctele cardinale), reprezintă o busolă cu respectivul ac, ceeace dovedește înc'odată că rasa galbenă întrebuințase acul magnetic cu câteva secole înaintea noastră.

Am ținut într'adins să tălmăcesc înțelesul acestor două pitorești ideograme, spre a aminti cititorului că Annamul e o țară cu civilizație și moravuri tipic chinezești. De fapt, înainte de ocupația franceză, întâmplată la 1886, ea alcătuia o regiune tributară Chinei, unul din atâtea state, vasale cu numele, care

ANNAM

UN REPORTER IN LUMEA CAPETELOR INCORONATE LA CURTEA MAJESTATII SALE BAO-DAI

înconjoară imperiul ceresc „*Coreea, Siam, Birmania, Toukin, Tibet* și *Mongolia*), fapt care îngădue chinezilor să denumească, orgolioși, patria lor „*Ciug Kuo*", adică Imperiul de mijloc.

Cu toate acestea, se va înșela grozav cititorul dac'ar confunda Annamul cu Indochina. Cel dintâi, e astăzi un ținut aflat sub protectoratul francezilor, cu un suveran educat la Paris, iar a doua, dimpotrivă, alcătuește un adevărat imperiu colonial galben, pe care Franța, cu multă dibăcie și cu o sforțare militară relativ mică, și l-a cucerit în Orientul depărtat, cu vreo cinci zeci de ani în urmă.

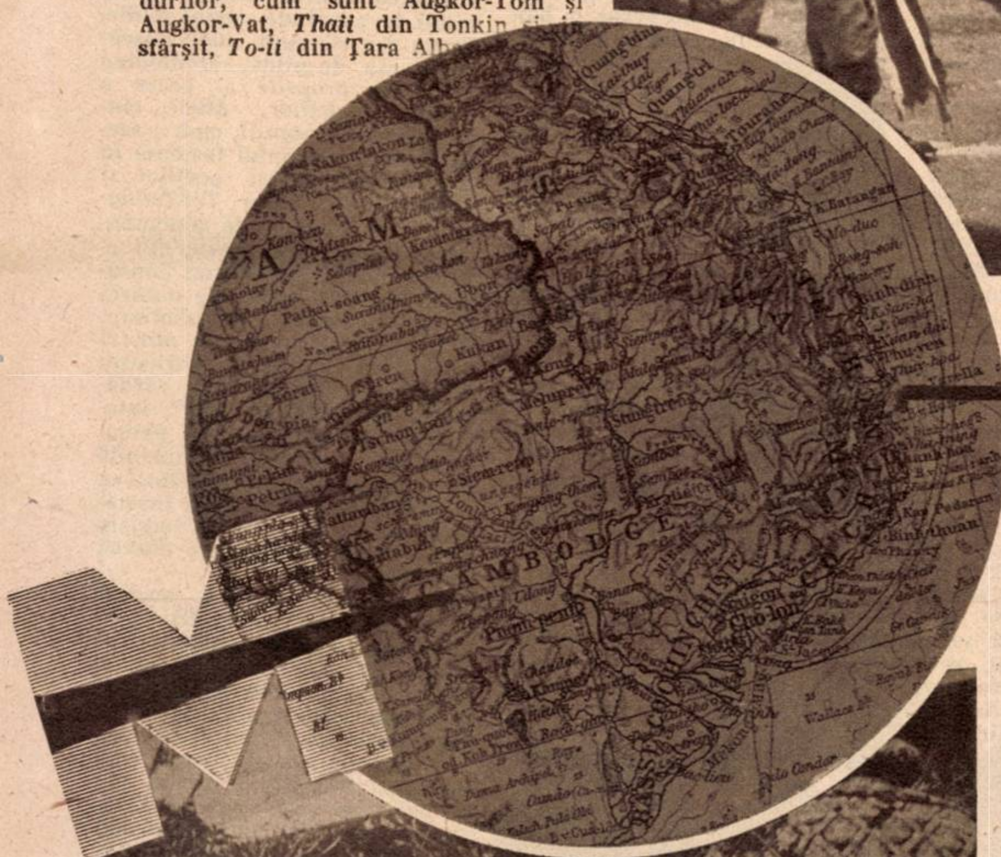
Ba, spre a fi mai preciși, vom spune că Indochina cuprinde *Cochinchina*, ținutul *Cambodgelui*, al *Annamului*, precum și *Toukin*, *Laos* și *Cuang-Ceu*, cu respectivele cinci capitale *Saigon*, *Puom Penh*, *Hué*, *Hansi*, *Vientiané* și *Fort Bayard*, având o întindere de 740.000 km., însă numai 20 milioane de locuitori.

UN MOZAIC DE RASE

Or, trebue să se știe că în acest adevărat și propriu imperiu, Annamul cu obiceiurile lui tipice și popoarele-i de civilizație chineză, nu constitue decât laturea exterioară a Indochinei, locuită în realitate de națiunile cele mai felurite și caracteristice ale Asiei dintre care unele coborîtoare din civilizații străvechi și înaintate, altele dimpotrivă primitive și sălbatece.
Și vom adăuga, spre a satisface curiozitatea cititorilor că Indochina, în afară de anamiți, mai numără următoarele rase: *moii*, sau indonesienii din munți, de origină malaeză, *meo-ii* sau *miao-ii* din Toukinul de sus, de rasă mongolă, ale căror femei nespus de frumoase și libere sunt socotite drept Venerele rasei galbene, popor împărțit în triburile *Meo-ilor roșii, Meo-ilor negri Meoi-lor albi* și *Meo-ii florilor,* după culorile și găteala hainelor lor, precum și *Man-ii* din Laos și *Lolo,* muntenii sălbateci înrudiți de-aproape cu tibetanii; *Chams-ii,* de la frontiera cambogiană, rămășițele unei antice și foarte civilizate rase de cultură indiană, *cambogienii* coborîtori din *Kmeri,* creatorii acelor minunate orașe moarte din mijlocul pădurilor, cum sunt Augkor-Tom și Augkor-Vat, *Thaii* din Tonkin ... sfârșit, *To-ii* din Țara Alb...

In fotografiile noastre: Diferite aspecte ale dansurilor religioase din Anam. Dansatorii și dansatoarele sunt bogat împodobiți cu cele mai bizare ornamente.

Cum se vede e vorba de un adevărat mozaic etnic, ce scapă atenției vizitatorului european care, debarcat la Saigon și urcând cu drumul de fer sau automobilul spre Hué ori Hansi, nici nu bănuește că Indochina e gazda unei varietăți de rase și națiuni atât de eterogene, prin obiceiuri, limbi și chiar religii.
Și lucrul se explică. In teritoriul propriu zis al Indochinei, Toukinul Annamul și Cochinchina ocupă numai ele o fâșie îngustă de pământ, în vecinătatea coastei, suprapopulată mai cu seamă în delta marilor fluvii, și cuprinsă între mare și un lanț întins de munți, paraleli cu aceasta.

PALATUL UMBRELOR

Dincolo de munți mai e o pădure virgină și apoi... necunoscutul, adică imensul *Laos* în parte neexplorat, ținut misterios și plin de primejdii, ce își așteaptă și astăzi colonizatorii pe care Franța nu poate să-i dea.
De fapt, Laos n'are decât patru locuitori la km. pătrat, pe când Cochinchina 70! Motivul acestei stări de părăsire e cu drept cuvânt straniu și de aceea merită să fie lămurit.
Annamitul, cu caracter sedentar, legat de satul lui, legat de lanu-i cu orez, de mormintele strămoșilor precum și de alt orășel casnic, cu aplecări spre omenie și inofensiv, slăbit de clima și de civilizație veche și prea statică, individ foarte superstițios din fire, are o adevărată groază de munți, unde apa lipsește, unde stăpânesc fiarele junglei și unde fâlfâie neîntrerupt *maqui-i,* adică duhurile necurate.
Apoi, după o tradiție anumită, Laos, e o origine interzisă. In adevăr, acolo, în spatele munților lui păduroși ce-i fac de strajă la hotarul dinspre răsărit, într'o localitate imensă și necunoscută a pădurii virgine, răsare impunătorul Palat al Umbrei, ale cărui uși se deschid în asfințitul zilei, odată cu ale închipuitelor locuințe unde se adăpostesc Tăcerea și Spaima, care, de cum se lasă amurgul,

pornesc spre Annam, ca să semene neliniștea și groaza printre locuitorii câmpurilor cu orez și ai satelor.
Și, negreșit, nu va fi lucru ușor să scoți din mintea superstițiosului țăran annamit credința, că noaptea e populată de spirite, cu drăcușori și duhuri blestemate, pe care nici o putere în lume nu poate să le stârpească.
Dar să ne întoarcem la pașnicul Annam, monarhie centralizată care, cu tot protectoratul francez, păstrează o rânduială internă politică și administrativă asemănătoare cu a Chinei de acum vreo douăzeci și cinci de ani.
Suveranul Annamului, actualmente Majestatea Sa *Bao-Dai*, are de fapt titlul de Impărat și de *„Fiu al Cerului”*, în îndoita lui calitate de șef politic și religios.
Franța, prin tratatul din 1886, devenită protectoarea Annamului, nu s'a atins niciodată de tradițiile lui seculare. Fiți admiși să vizitați curtea dela *Hué* și veți retrăi în cele mai amănunte detalii. Istorisirile drumeților di veacul al XVII-lea. E același fast, același ceremonial și, atât cât se poate judeca după descrierile lor, același decor și aceleași obiceiuri...
Dar, înainte de-al introduce pe cititor pe lângă Majestatea Sa Bao-Dai, se dau câteva deslușiri asupra domeniilor sale, aproape de opt ori mai întinse decât Belgia. Supușii lui sunt în număr de șase milioane și formează, precum am văzut mai sus, prin rasă, prin limbă și religie, o populație omogenă, cu excepția câtorva triburi sălășluite prin munți...
Asistat de patru miniștri, pe cari un protocol încărcat de imagini îi numește *„cele patru coloane ale împărției”*, suveranul, al cărui titlu de „Fiu al Cerului” amintește că el e de ființă divină, guvernează liber poporul său prin mijlocirea funcționarilor indigeni. Franța nu exercită decât un control al treburilor lăuntrice, astfel că autonomia de care se bucură Annamul e cu mult mai largă decât aceea ce-o acordă imperiul britanic regatelor și principatelor Industanului.
Curtea acestui coboritor din zei este un oraș imens ce se așterne chiar dela porțile *Hué*-ului, capitala sa. Un Versailles al Parisului ! Un zid crenelat, în lungime de peste zece km., îl încercuește de jur împrejur. Din prag, turistul se simte parcă asvârlit înapoi, brutal, în negura trecutului.
Metereze și fortificații ridicate cu amarnică trudă de elevii inginerului Vauban îi arată că înrâurirea franceză nu e chiar atât de proaspătă în Annam. Turnuri și observatoare numeroase, în stil pur chinezesc, domină aceste lucrări mărețe: contrast izbitor între accidentul mohorit, încețoșat și orientul abundând în forme și culori surprinzătoare...
Prin alei spațioase, mărginite de arbori seculari, vizitatorul pătrunde în sfârșit în această cetate a visului. Acoperișurile multicolore ale templelor se înalță din umbra boschetelor, estompând pe albastrul cerului siluetele dragonilor simbolici ce-și răsucesc inelele până în creștet. Palatele se succed pagodelor într'un labirint de curți, pavate cu marmoră, de canaluri ale căror punți arcuite în forma ogivelor se oglindesc în ape, printre buchete de lotus, de grădini unde vezi toată flora Asiei tropicale, de paravane de piatră pe care munca răbdătoare a artiștilor sculptori le-a metamorfozat în adevărate dantelării... O centură de lanuri cu orez, altele cu trestie de zahăr și grădini de zarzavaturi se aștern una după alta, în mijlocul acestei risipe de frumuseți. Apoi, vine adevărata cetate imperială, unde pătrunzi prin poarta monumentală a luminii Primăverii” dând acces spre „Grădina Liniștei”.
Dincolo de iazurile în care se resfrâng bătrânele clădiri, un șanț larg și un alt zid crenelat mărginesc incinta, unde se desfășoară viața intimă a „Fiului Cerului”. Un pavilion încăpător, ai cărui pereți sunt căptușiți cu lemn sculptat: locuința Majestății Sale ! Ea e impresurată cu o sumedenie de pagode, înălțate pentru cinstirea sufletelor strămoșești, edificii falnice a căror lemnărie e lăcuită cu roșu, iar stâlpii susținători împodobiți cu arăbescuri și aurării. Halebardierii în mantii galbene fac de gardă în fața acestor temple, unde nu poate să pătrundă decât prinții de sânge...
Această descriere sumară ar putea face să se creadă că un cap încoronat trândav viețuește în mijlocul acestui cadru încântător. Și, drept vorbind, căutarea plăcerii și practica dulcelui „farniente” rezumă domniile mai tuturor împăraților Annamului. Insă suveranul actual n'a fost crescut la o asemenea școală și se poate spune că e personajul cel mai ocupat din împărăția sa.
Ține să primească personal pe toți slujbașii, oricât de modest ar fi rangul lor, cari îi cer audiență. Recepțiile acestea încep uneori din zorii zilei, ca să se sfârșească pe la amiază. Guvernatorul luxos din provincie, sosit cu mare pompă, va fi tratat acolo pe picior de egalitate cu cel mai nevoiaș mandarin care spre a se putea prezenta suveranului său și-a închiriat, pentru câțiva gologani, într'o mahala din Hué, o tunică de mătase brodată, ce lipsia din garderoba sa.
De câteva ori pe săptămână, împăratul adună în consiliu pe cei patru miniștri și discută cu ei afacerile în curs. Toate documentele oficiale, legi sau decrete, trec prin mâinile sale, deoarece ele nu capătă valabilitatea decât după ce au fost învestite cu semnătura-i supremă, pe care o așterne cu un penel înmuiat în minium.
Prieten al artelor și literilor, Majestatea Sa Bao-Dai se interesează cu o grijă deosebită de instrucția publică și vizitează, deseori, școlile înființate chiar în incinta fortăreții. In propriile sale grădini, el a rezervat peluze destinate jocurilor tinerimei și-i place când și când să urmărească peripețiile unei partide de foot-ball.
După perioada examenelor, cere să-i fie prezentați elevii din capitală și provincie cari au dovedit mai multă sârguință la învățătură, în cursul anului. Ii primește în locuința sa particulară și, rar privilegiu, le îngăduie să culeagă flori din grădinele împărătești...
Acordă audiență tuturor străinilor de seamă, după ce „Marele Maestru al Riturilor” a întocmit ceremonialul cuvenit, după rangul fiecăruia. Aceste audiențe îți dau priveliștea unor basme orientale în imagini. Din memorie, voiu rezuma aci una din frumoasele pagini consacrate etichetei Curții din Hué de regretatul Paul Doumer, într'un studiu al său asupra Indochinei.
Inconjurat de miniștri și înalți funcționari, cu toții purtând vestminte sclipitoare, suveranul îl aștepta la intrarea sălii tronului, care alcătuia fundul unei mari curți patrate, mărginită pe trei din laturile sale de clădiri cu fațadele din belșug împodobite cu motive în bronz cizelat și plăci de porcelan multicolore.
In dreapta și în stânga, stăteau încremeniți sute de mandarini, în mare ținută de ceremonie. Indărătul lor se ridica un șir de elefanți gigantici, în draperii și armuri de răsboi, legându-și capetele cu colții îmbrăcați în aur masiv, și purtând la picioare brățări de aur și argint.
Costumul împăratului eclipsa pe toate celelalte prin bogăție : având pe cap o cască netedă, împodobită cu pietre scumpe, Majestatea Sa îmbrăcase o haină brodată în culori scânteietoare, pe care-o acoperia în parte o mantie lungă, galbenă, tivită cu aur, strânsă pe talie cu o centură, unde risipa de nestemate îți lua văzul.
Dupăce întinse mâna d-lui Doumer, el luă loc pe tronul milenar al împăraților Annamului și o ceată de servitori veniră să îngenuncheze în jurul lui, unii purtându-i săbiile de gală, alții mari evantaie de pene și câțiva în urmă, cutiuțe de aur și lădițe de argint.
Apoi, ministrul Riturilor, veni să-și încovoaie genunchiul în fața domnitorului său, prezentându-i o coală de hârtie galbenă umplută cu caractere chinezești. Era discursul de bună-venire pe care Impăratul începu să-l citească cu glas șoptit și cadențat...
Dela un capăt la altul al anului, ministrul Riturilor abia mai pridideşte cu pregătirea serbărilor, la care împăratul și curtea sunt obligați să asiste, după legile tradiției, bazată pe cultul strămoșilor.
Sărbătoarea așa zisă „Tet”, anul nou annamit, deschide seria. Inainte de-a se lumina de ziuă, suveranul vizitează templele și pagodele consacrate strămoșilor săi și cu acest prilej oferă sufletelor lor tămâie, flori, lumânări, ceai, fructe sfințite de către preoții budhiști. Apoi, în mare costum ritual de mătase galbenă, presărat cu broderii de aur, iar pe cap cu o coroană cu nouă dragoni, pe care o învălue focul diamantelor, el se urcă pe tronul de aur masiv, care domină curtea cea mare a palatului.
La o comandă a heralzilor, toți asistenții, fie ei puțini de sânge, miniștrii, înalți demnitari sau mandarini de rang inferior, se prosternează de cinci ori, înaintea „Fiului Cerului”, până ating cu fruntea lespezile de marmoră albă. După expresia unui martor, *E. Gras*, care a publicat de curând o serie de reportagii interesante despre Annam, esplanada pare atunci presărată cu petale sfoliate din niște flori supranaturale.
La câteva săptămâni mai târziu, are loc serbarea *„Du-Xuan”* sau „Plimbarea Primăverii”. Dus într'un palanchin și însoțit de o armată de mandarini, soldați și servitori, suveranul străbate capitala, artând supușilor augusta-i persoană. Cortegiul prezintă un aspect feeric: e toată pompa militară a unei rase îndrăgostită de culoare și simbolism, ce se desfășoară sub privirile încântate ale spectatorilor. Drapele de paradă, steaguri religioase, arme și armuri, imprumutate parcă din colecțiile unor muzee, cai și elefanți acoperiți cu harnașamente prețioase, totul contribue să dea acestei defilări militare, un caracter grandios, unic în omenire.
Apoi, e *„Xa-Tac”*, numită serbarea Zeului Soarelui și a Secerișului, foarte curioasă cu jertfele și dansurile ei. Vine, în sfârșit, serbarea „Luminei neprihănite” sau *„Thanh-Minh”*, consacrată morților și dichisirei mormintelor. Imbrăcat într'o haină neagră cu mâneci lungi, împăratul vizitează mormintele strămoșilor săi imperiali și aduce fiecăruia *„danii alimentare”* cuprinzând între altele, porci fripți într'o singură bucată, tăvi încărcate cu merinde, fructe și deserturi...
Inșirarea tuturor acestor solemnități ar cuprinde pagini multe. Unele din ele sunt chiar mișcătoare; așa, de pildă, *sărbătoarea sufletelor oropsite* și aceea a *Iertării morților*. Altele, cinstesc darurile minții, cum e serbarea dela începutul toamnei în cinstea scriitorilor, poeților și artiștilor, sau chiar *Tel-Trung-Cân*, care corespunde concursurilor franceze de poezie din evul mediu *). Altele sunt consacrate marilor forțe ale naturei și schimbărilor de anotimp.
Dintr'acestea, unele au numiri și scopuri într'adevăr curioase: în timpul desfășurărei sărbătoarei „alimentelor reci”, întemeiată în memoria unui personaj sfânt, e oprit să se aprindă focul în vetre și sărbătoarea *„Infrăgezirii corpului”* e însemnată prin ceremonii de îmblânzire a divinităților care alungă molimele...
...Se vor mira cititorii auzind că Majestatea Sa Bao-Dai mai are timp să și scrie poezii frumoase, să urmărească în revistele europene evoluția omenirii și mersul progresului, să se ocupe personal, cum fac mulți, din capetele noastre încoronate de trupa teatrală și corpul său de balet, să supravegheze de aproape educația singurului său fiu, *Vinh-Thuy* și, vânând, să-și satisfacă nevoia de activitate fizică și de aer liber.
Acest suveran, care adora automobilismul, simbolizează Asia întreagă, hărțuită între cerințele lui...
Nu pot încheia acest articol fără să vorbesc despre felul caracteristic în care se îmbracă tradițiilor și nevoile progresuindigenii din Annam. Bărbați și femei poartă deopotrivă tunici și pantaloni de mătase, lipite de trup, cu mânecile strâmte și închise împrejurul gâtului. Culoarea acestor vestminte este vânătă, în regiunile dela miazănoapte, și neagră în Cochinchina.
Cu un astfel de costum, femeia annamită, de statură mai mult mică și cu membrele subțirele, foarte rotunjite, capătă un farmec rar și o aparență de neîndoioasă gingășie, întotdeauna caracteristică și interesantă.

G. R.

*) Infiinţate la Toulouse de către *Clèmence Isaure*. G. R.

Inconjurul Pamantului

de MARC CHADOURNE

ASPECTE DE ODINIOARĂ IN JAPONIA MODERNĂ

Ce arată contrastele din Tokyo

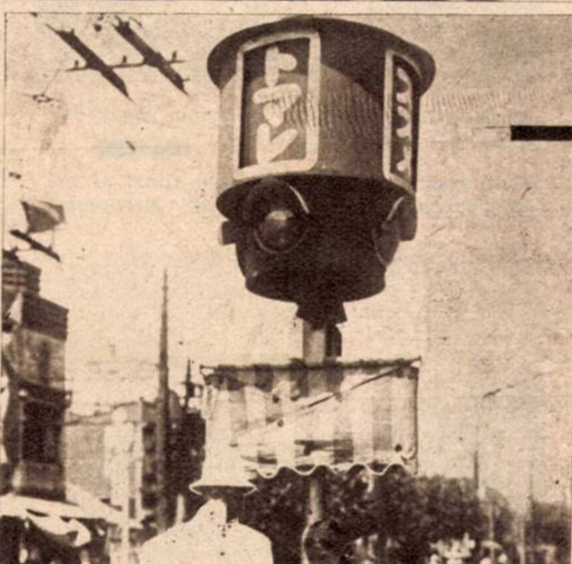
Pe străzile moderne, adesea vezi cortegii, în costume vechi.

Noaptea, un clătinat brusc de corabie m'a trezit din somn, cu senzaţia greţoasă a răului de mare. Mă aflam în camera mea, la hotelul Wampey... Ce se 'ntâmplase? Era cutremurul care sguduia, sau mai bine zis frământa măruntaele pământului. Frământarea n'a durat decât un minut sau două, dar a fost destul ca să răstoarne un oraş ca Tokyo, asemenea unui castel clădit din cărţi de joc şi incendiul într'o vâltoare fantastică de flăcări să înghită ruinele unui oraş cu mai multe milioane de acoperişuri.

Acest oraş nou a cărui întindere abia o poţi cuprinde cu ochii, sub fereastra mea părea îmbătrânit de veacuri. Străzile, croite la întâmplare, nu poartă nici un nume... Ca şi „Kampong-urile" javaneze, locuinţele împrejmuite ori închise cu garduri, se îngrămădesc pe cartiere, fiecare izolat unul de altul. Cartierul în care mă aflu face parte dintr'un district, unul din cele treizeci şi cinci de districte, pe care le numără „Tokyo cel mare". De jur-împrejurul sâmburelui unei vile moderne, pulsează uriaşul sat asiatic — un sat cu şase milioane de oameni.

De aci, vila modernă nu arată decât un monument de piatră, un fel de templu asirian; e clădirea nouă a Camerei, „mausoleul" Parlamentului, mi s'a spus nu fără ironie, de către un tânăr japonez. Dieta nu s'a instalat încă acolo...

Seara, aud paznicii de noapte lovind cu bastoanele lor de fer în pavajul străzilor ca să vestească populaţiei stingerea luminilor. Dimineaţa, înainte de sunetul gorniştilor, bătăi uşoare şi înăbuşite de tobă mă deşteaptă din somn; acestea vin dela un templu din apropiere... Nu poţi să umbli prin Tokyo fără să ocoleşti imensul parc, care încercueşte palatul Imperial. Este cel din urmă palat al Asiei, adăpostitor al unui suveran semi-Divin în ochii supuşilor lui. Bunicul acestuia, împăratul Meiji, — care a decretat modernizarea Imperiului are templul lui într'alt parc, deschis neîntrerupt cucerniciei populare; un templu aproape primitiv, unde zilnic personagii grave în redingotă, femei pioase, funcţionari şi ţărani, vin să aducă prinosuri şi, prin câteva bătăi repetate din palme să cheme asupra lor atenţiunea augustului spirit...

Semnalizatoare moderne, pe stradele unde se încrucişează cele mai curioase vehicule, (stânga).

Un cartier comercial în centrul oraşului Tokio, (stânga).

Palatul Imperial se ascunde în umbra unor fortificaţii de frunziş, adăpostit de o întreită împrejmuire de garduri şi bastioane ale căror blocuri de piatră par aproape tot atât de vechi ca şi acele ale zidului chinezesc. In cele patru colţuri îl strejuesc pagode cu pereţii albi şi turle ascuţite. Pe sub sălciile ce tivesc gardurile pe afară, se văd hoinărind liceeni în costume de bae, studenţi cu caschete şi bluze negre, cu părul vâlvoi în felul nihiliştilor, cari citesc pe Karl Max şi Maurice Dekobra. Câte unii poartă pe faţă o mască neagră, care le serveşte de apărătoare împotriva răcelii şi a guturaiului...

In faţa acestor metereze ale puterei Imperiale, dincolo de o arteră tăiată în lung şi'n lat de tramvaie şi autobuze, se înalţă o altă putere, meterezele albe ale marilor financiari. Cele două mari clanuri familiare: *Mitsui* şi *Mitsubishi*, care-şi împart controlul politicei şi al treburilor japoneze, au acolo băncile, agenţiile lor, marile lor magazine... Infăţişarea curat americană, acesta e bastionul occidental al oraşului Tokyo. Nici un zgârie-nori. Cutremurele de pământ au limitat construcţiile la cel mult opt etaje. Dar clădite ca să reziste sguduirilor viitoare, aceste edificii impunătoare şi masive, unele flancate de coloane, altele strălucind de albeaţa ceramicei, apoi altele negre şi roşii... ceva cam teutone, au un stil internaţional, adică futurist. De pildă, iată *„Colyseul"* readus la proporţii japoneze, care este cel mai mare

şi încăpător dintre numeroasele cinematografe din Tokyo. Dar să aruncăm o privire în spatele acestui „Colyseum": un canal îngust, murdar, locuinţe omeneşti făcute din bârne sau şipci: din nou Asia!

Acum să răzbim în marea arteră comercială din *Ginza*. Printre valul împestriţat al sfioaselor Butterfly se strecoară în număr mic, japoneze emancipate, ale căror toalete europene arareori vin bine. Femeilor care-şi urmează bărbaţii la distanţă respectuoasă, puţin înapoi, se opun acelea care pe un picior de egalitate păşesc alăturea cu ei. In lumea grăbită a funcţionarilor, a oamenilor de afaceri, iată preoţi budişti cari, cu capul ascuns într'un coş cântă dintr'un fluer de bambu. In mijlocul încrucişerilor nebune ale taxiurilor, un coolie duce în echilibru, pe cap, o piramidă de farfurii umplute. De pe platforma unde manevrează semnalele, micul policeman, care-şi astupă nasul într'o mască de gaze, controlează o circulaţie cu ritmuri neegale: aceea a trăsurilor, a bicicletelor, a taxiurilor.
Intre aceste ritmuri nehotărîte, însăşi Japonia şovăe.
Aceleaşi contraste prin vitrine. Iată un galantar cubist, umplut cu peneluri, cutii cu culori, un vas de flori şi o cârmă de avion.
In galantarul de-alături, samurai războinici sub armurile lor stacojii, se dedau la mânuiri de spadă. Ceva mai departe, iată raioane cu obiecte de golf, de sky, saci pentru alpinişti. Să admirăm în treacăt fotografia primei femei japoneze, care-a sărit din avion cu paraşuta, a aceleea care deţine recordul curselor de obstacole şi a tinerelor campioane de foot-ball.

Trei ritmuri spuneam, dar şi doi poli ai vieţii: tradiţia şi progresul. Ceeace nu lasă să abată din drum viaţa unui japonez este acel „du-te vino" al fiecăruia dela unul la altul.
Să intrăm noaptea într'una din străduţele care dă în acest Broadway. La zece paşi de *„Departements Stores"*, reapare Japonia de odinioară. Felinarele ard în mijlocul grădiniţilor minuscule, unde copacul se învecinează cu stânca, stânca ascunsă îndărătul gardului imită arborele care, el însuşi imitează muntele, luând talia elegantă a unui Buchat.

Coborînd din jucăria-i de automobil, ale cărui culori argintii se afundă sub umbrare de glicina, omul care mai adineauri dădea ordine în fabrica lui de ţesătorie, sau în minele-i din Mandciuria, întâlneşte prieteni pentru un dejun alès ş'o petrecere la fel. El se descultă pe pietrişul umed al pragului şi păşind greoi pe parchetul lucios pawlonia, se trezeşte deodată între pereţii de carton ai culiselor Japoniei de altădată.
Tapisată cu rogojini, chilia e goală, întunecată ca o cutie de prestidigitator. Farfuriile, castronaşele, butoiaşele, jăratecul unde în cenuşă cărbunele închipueşte un vulcan, apar şi dispar ca prin farmec. Geishele intră, genii funebre cu masca albă de mort, cu pieptănături înalte şi rochii negre, dinţi de aur şi argint. Dar pe centurele lor înzorzonate, ce profunziune de flori şi de fluturi!...

Din somptuosul port al trecutului, din obiceiurile-i ancestrale, din filosofia sa, japonezul n'a păstrat decât ce e mai uşor? Casele-i şubrede, servitorimea-i decorativă, florile de hârtie? Chinuitoare nesiguranţă.

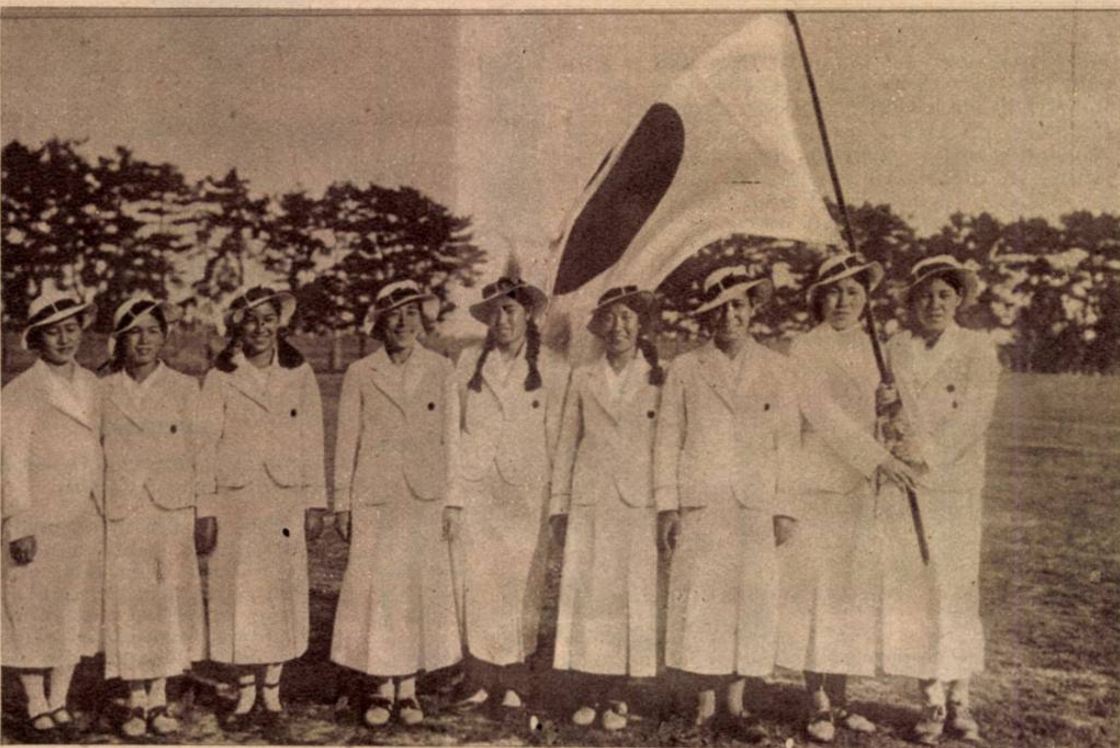
Omul acesta care se 'ntoarce în fiecare seară în odăiţa-i curată, se aşează pe-o rogojină din pai de orez, cu faţa la pictura desfăşurată într'un dormitor lucrat din lemn rar, este acelaş care se bucură în tăcere, de a-şi fi asigurat ultimul brevet, ultima invenţie, de-a fi exportat în Anglia stofe de bumbac vândute cu preţ îmbucurător.

El pune aparatul de radio, dar aplecând urechea la undele din California, îşi prepară ceaiul verde, în porcelanuri mai vechi decât Imperiul. Afară, el are portul şi obiceiurile noastre şi e neîntrecut în sporturi. Joacă tennis, criquet, are terenuri de golf. Copiii lui fac duşuri de raze ultra-violete. Trimite băeţii în Anglia, sau în Statele Unite, dacă aceştia se dedau afacerilor, la Berlin dacă doreşte să facă dintr'înşii doctori, chimişti sau technicieni specializaţi.
Il ispitesc toate instituţiile noastre: universităţi, asociaţii de savanţi, academii, congrese. Făcând aceasta, el nu se gândeşte să renege cumva tradiţia rasei sale. Prin tradiţie, el are nevoie de-a se simţi închis într'un sistem perfect, de-a fi copilul model al unei familii-model. Trebue ca Imperiul să nu fie în întârziere nici cu o secundă, în propăşirea universului.

Cu această credinţă, el se duce să-şi facă spovedaniile rituale în templul *Merji*. Acolo se împacă în tihnă cultul lui pentru tradiţie, cu dragostea-i de progres.

Modernizarea religiei: tablou reprezentând „Adoraţia Magilor".

Fata modernă japoneză face sport şi nu se deosebeşte cu nimic de- europene,

In multe şcoli copiii părinţilor cari ţin la datinele vechi, sunt îmbrăcaţi şi au obiceiurile strămoşeşti, (stânga).

ISOAREA UNUI SCOȚIAN

să facă economie de hârtie și
un scoțian și-a scris toată epi-
pe dosul mărcii postale.

mna și d-ra Seletzki pe plajă
la Eforie

Sfaturi medicale

Pentru ingrijirea tenului

Tot mai des apar în comerț — sub denumirea de cremă pentru ingrijirea și curățirea tenului — tot felul de preparate pseudo-științifice, care sunt un adevărat dezastru pentru obraz.

Fie că sunt preparate pe bază de unt sintetic sau alt surogat, ele se descompun, devenind râncede și acide. Acizii, astfel formați, pătrund în pori, irită și sbârcesc tenul, și nu rareori produc eczeme din cele mai grave. Căci în timpul curățirii tenului de pudră, epiderma resoarbe crema alterată și o împrăștie pe toată întinderea feții prin mii și mii de conducte. De-aceea, cine vrea un ten într'adevăr curat, eliberat de toate impuritățile; cine vrea un ten degajat de pudră, de fard și de praful depus în timpul zilei, fără ca pielea să sufere, acela să ne asculte sfatul nostru competent și să nu se lase indus în eroare de propaganda și reclama produselor lipsite de garanție, ci să întrebuințeze crema „Bellart" un nou și foarte reușit preparat al reputatei fabrici americane Baeder în modul următor:

După ce în timpul zilei ai dat pe obraz cu crema de zi „Bellart" seara iei un tampon de vată și-ți masezi obrazul cu crema „Bellart" „Cleansing" pentru curățirea tenului; iar după săvârșirea acestei operațiuni faci un masaj ușor cu crema „Bellart" „Skin and Tissue" pentru noapte.

Urmând întocmai prescripția de mai sus, veți obține din primele zile un ten proaspăt, catifelat și curat.

EVELINE

*Rouge-ul de buze
și fardul stelelor
din Hollywood
se vinde acum
și în România*

Dacă faceți o încercare cu cosmeticele Michel, suntem convinși că nu veți mai întrebuința altă marcă. Michel nu sunt numai cosmeticele preferate ale stelelor din Hollywood, ci și ale tuturor femeilor frumoase din America. Oriunde au fost introduse, s'au bucurat de un succes strălucit. Dacă vreți un rouge de buze care nu se ia, care nu e lipicios, care nu e gras, care are un miros excelent și un fard minunat, faceți o încercare cu cosmeticele *Michel*

In toate nuanțele moderne.

De vânzare la Parfumeriile de lux.

REPREZENTANȚA PENTRU ROMÂNIA
GALERIES LAFAYETTE

Orice defect al pielei DISPĂRUT intr'o săptămână

Rețeta unui renumit dermatolog

O femeie de 40 de ani cu tenul necurat, cu coșuri și pori dilatați fu tratată câte 5 minute în fiecare zi de către un medic specialist în materie de piele. După o singură săptămână, orice defect dispăruse. Aceeași rețetă fu încercată la sute de femei de vârstă diferită și se obținu același efect uimitor în fiecare caz.

Acum vă puteți folosi la Dv. acasă de descoperirea acestui eminent specialist. Crema Tokalon, culoarea albă (neunsuroasă), celebra Cremă de Paris, e fabricată întocmai după această formulă. Ea conține untdelemn curat și smântână predigerată. Aceste ingrediente pătrund în pori și înlătură necurățeniile aflătoare în fundul lor, la care săpunul și apa nu pot ajunge niciodată. Coșurile dispar curând. Urâții pori dilatați se strâng repede. Pielea cea mai neagră și aspră devine moale, netedă și albă.

Crema Tokalon, culoarea albă, vă va da un ten limpede, fraged care va provoca admirația și invidia tuturor prietenelor Dv. Succesul se garantează, altfel se restituie banii.

De vânzare la toate farmaciile, drogheriile și parfumeriile din țară. Noi prețuri reduse: Crema Tokalon, culoarea albă, de la Lei 50.—, Crema Tokalon aliment. culoarea roză, de la Lei 60.—.

FEMEEA ZILELOR NOASTRE...

a adoptat tabletele KISSINGEN. Și aceasta pentrucă ele reprezintă singura cură de slăbire cu adevărat eficace și nevătămătoare. Nu se cere nici o dietă specială.

Silueta visată de femeea modernă e dobândită numai grație tabletelor Kissingen.

APA DE GURA ODOL

are două însuşiri:

1 *Menţine gura şi dinţii în perfectă sănătate.*

2 *Apără întregul organism de boli pentrucă distruge microbii vătămători din gură.*

Până şi cel mai sănătos om nu poate evita întotdeauna şi cu desăvârşire mirosul gurei, fie din cauza fumatului, fie că a mâncat o mâncare care are un miros neplăcut sau din oricare alt motiv. Indiferent care e cauza, mirosul poate fi combătut prin clătirea regulată a gurei cu apa de gură Odol.

Acestea sunt motivele pentru cari intelectualii şi lumea din cele mai înalte straturi sociale, preferă apa de gură Odol. Oamenii inteligenţi ştiu ce importanţă covârşitoare are sănătatea gurei, care este intrarea care duce spre plămâni şi spre stomac. Esenţele puternice şi totuşi atât de volatile. cari fac parte din compoziţia apei de gură Odol şi îi dau acel gust răcoritor şi plăcut, nu au numai rolul de a curăţi dinţii. Ele desinfectează gingiile, cerul gurei, limba, amigdalele şi gâtlejul, apără organismul de toţi microbii cari vor să pătrundă în plămâni şi în stomac.

Aciditatea (acreala) gurei este duşmanul care ne cariază dinţii în mod lent dar sigur.

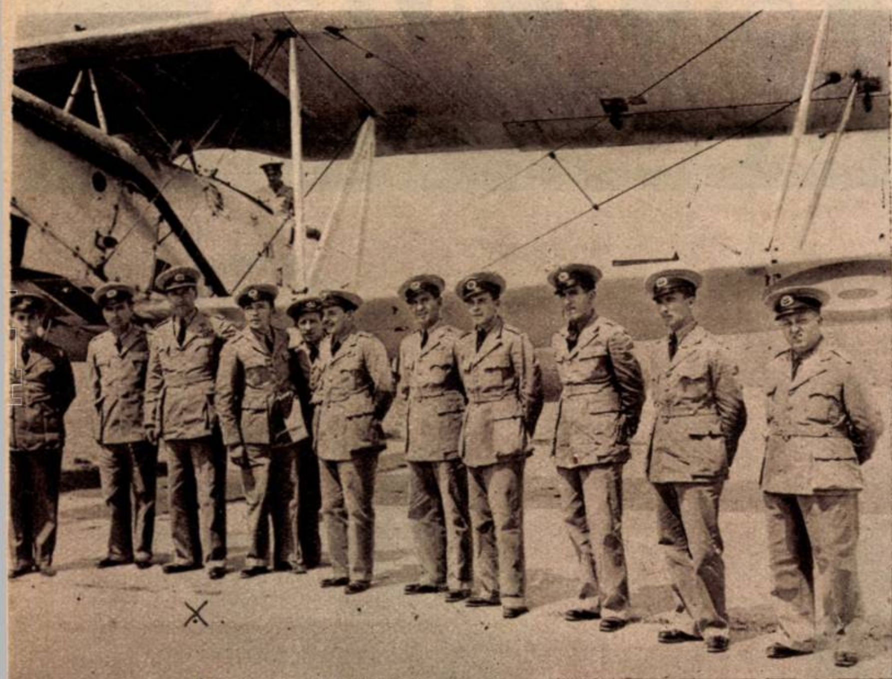
Apa de gură ODOL combate aciditatea gurei

prin reacţiunea ei alcalină.

REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No. 392
29 IULIE 1934

La începutul săptămânii acesteia, un grup de aviatori greci ne-au vizitat țara. Fotografiile noastre îi înfățișează, împreună cu colonelul Temelios, imediat după aterisare și în mijlocul aviatorilor și ziariștilor români.

Un groaznic accident de automobil, pe șoseaua București-Pitești, a cauzat moartea cunoscutului automobilist și sportiv Gh. Nadu. Miercuri 25 Iulie, Gheorghe Nadu a fost înmormântat.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREȚUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ȘASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
București Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto - rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A

REGINA MARIA
INTRE RANIȚI

DUPĂ groaznicul bombardament de avione din gara Fetești, în apropierea formației sanitare așezată în corturi, Regina Maria descindea într'o dimineață din trenul regal ,pentru a aduce incurajarea și alinarea Sa, suferințelor acelor din paturile de supremă suferință și jertfă pentru țara Ei și pământul lor. După câțiva pași printre ruinele lăsate de furia inamicilor, M. Sa se pomeni cu o țărancă durdulie, roșie la obraji, tânără, și vioaie ca o căprioară lângă Ea.

— Săru'mâna. Dumneata ești dela spital?

— Ai pe cineva rănit?

— Da pe soțul meu Ilie Badea din regimentul 40 Infanterie, Batalionul II, Compania 7-a, Plutonul...

M. Sa zâmbi.

— Dar bine îi mai ții minte toate adresele, se vede treaba că-i om bun.

— D'apoi cum? Bun, rău, i-e soțul meu și la bine și la rău. Mai dă el câteodată. dar bărbatul care nu dă, nu-i a dragoste către muierea lui?

M. Sa Regina Maria râdea din inimă.

— Dar dacă dă așa cam tăricel?

— Dă, că dă, n'ai ce-i face, doar să i-o intorci și tu, dacă te simți mai în putere sau dacă el e mai slab în ziua ceea, din băutură?

— Nu trebue să vă bateți. Nici animalele nu se bat, ci se ia cu binele... Dar de unde știi că ți-e soțul rănit aici?

— Apoi am aflat de la un văr a lui, care-a trecut prin sat mai acum câteva zile, că Ilie a fost răpus la un picior în Dobrogia, și cum nu știam în ce spital e am tot umblat de atunci pe picioare, intrebând și eu cum mă pricepeam, pe unde nimeriam.

La câțiva zeci de metri de intrarea în tabăra corturilor sanitare, un grup de medici așteptau sosirea M. Sale Regina Maria. Femeea lui Ilie Badea, când văzu că sunt atâția doctori, se repezi la unul și-l luă de scurt să-i spună de Ilie al ei.

Doctorul începu s'o îmbrâncească, spunându-i în șoaptă că acuma trebue să facă față la venirea M. Sale Regina Maria.

Femeea se uită puțin cam crunt la el și se înfipse în călcâie.

— Ia ascultă domnule doctor, cu cine te joci dumneata aicileaș? Eu de unde viu? N'am văzut nici o regină, așa că să nu mă minți, ca să scapi de mine.

Intre timp M. Sa Regina Maria intrase în mijlocul doctorilor de la formația sanitară de la Fetești și intreba de numărul răniților, de starea lor, de medicamente, de hrană, de situația formației, față de frontul care înainta spre ea, și de tăria celor cari suferă durerile unor răni grave.

Femeea lui Ilie Badea, când văzu că însoțitoarea ei era chiar Regina Maria, se furișe printre corturi și se făcu nevăzută.

M. Sa Regina Maria începu să viziteze rănitii din corturi, începând cu un cort mare, unde se găsiau cei mai greu răniți, amputați, de mâini și picioare. La fiecare căpătâi mâna Ei aducea alinarea, gura Ei binecuvântarea și ochii Ei zâmbet de încurajare. Măsuța de la căpătâiul rănitului nu rămânea nici ea fără o mică pungă de bomboane, sau o cutie de țigări. Trecuse de mai bine de jumătate de paturi, când la un spațiu o femee sta ghemuită jos, M. Sa zâmbi.

— Dumneta trebue să fii soldatul Ilie Badea din Regimentul 40 infanterie, Batalionul II, Compania 7-a, Plutonul... Am venit aici împreună cu soția dumitale care mi-a spus că ești un bărbat bun, dar nu totdeauna. Acum însă când vezi jertfa ce-a făcut soția dumitale, ca să te caute zi și noapte până ce te-a găsit, cere-i iertare și în acest moment de durere și glorie pentru Eroul Ilie Badea din regimentul 40 infanterie, Batalionul II, Compania 7-a, Plutonul... îmbrățișați-vă ca Eu Regina României să dau binecuvântarea mea Eroului și Căminului său, în numele tutulor Eroilor și-a Căminurilor lor. Iar Eroul Invalid soldat Ilie Badea din Regimentul 40 Infanterie să fie înălțat la gradul de Caporal, decorat cu „Virtutea Militară Clasa I-a" și înzestrat de la mine cu două perechi de vite pentru muncă.

Un glas plăpând, din fundul cortului, ce se stingea, hârjâii cu ultimele puteri:

— Să trăiască *Mama României Mari.*

Eram atunci la începutul calvarului celui mare...

LOCOT. PAUL EPUREANU [1])

1) Bucata intitulată „Rachel", din suplimentul „De toate pentr toți" pag. 20 anexat revistei, e de acelaș autor.

Uraganul de acum 20 ani

Incărcarea bombelor în avioanele de bombardament.

Tinerii cari se pregătesc să intre la to mnă în cazărmi, s'au născut în clipele când se auziau primele bubuituri de tun.

IN anul acesta, se împlinesc 20 de ani de când s'a deslănţuit marele răsboi, asupra Europei şi lumii întregi.
S'a ridicat de atunci o nouă generaţie ; sunt azi alţi vâslaşi la cârmă. Au îmbătrânit acei cari erau pe vremea, când se pornise uraganul, ce a devastat totul.
Miile de tineri, cari vor păşi anul acesta în cazărmi, s'au născut pe vremea când s'a tras primul foc de armă, care a dus la marea ciocnire dintre popoare, vâltoare ce s'a desfăşurat între 1 August 1914 şi 11 Noembrie 1918, întinzându-se dela frontierele germane până la toate mările de pe glob, la toate posesiunile germane sau turceşti din Asia, Africa şi Oceania.
A rezuma, în cele câteva coloane, ale unui articol de revistă înlănţuirea fantastică a evenimentelor, care s'au înşirat timp de 52 de luni, pe teatre multiple şi depărtate, pe uscat, pe mare, în văzduh şi sub valuri, este o imposibilitate.

80 DE MILIOANE DE MOBILIZAŢI !

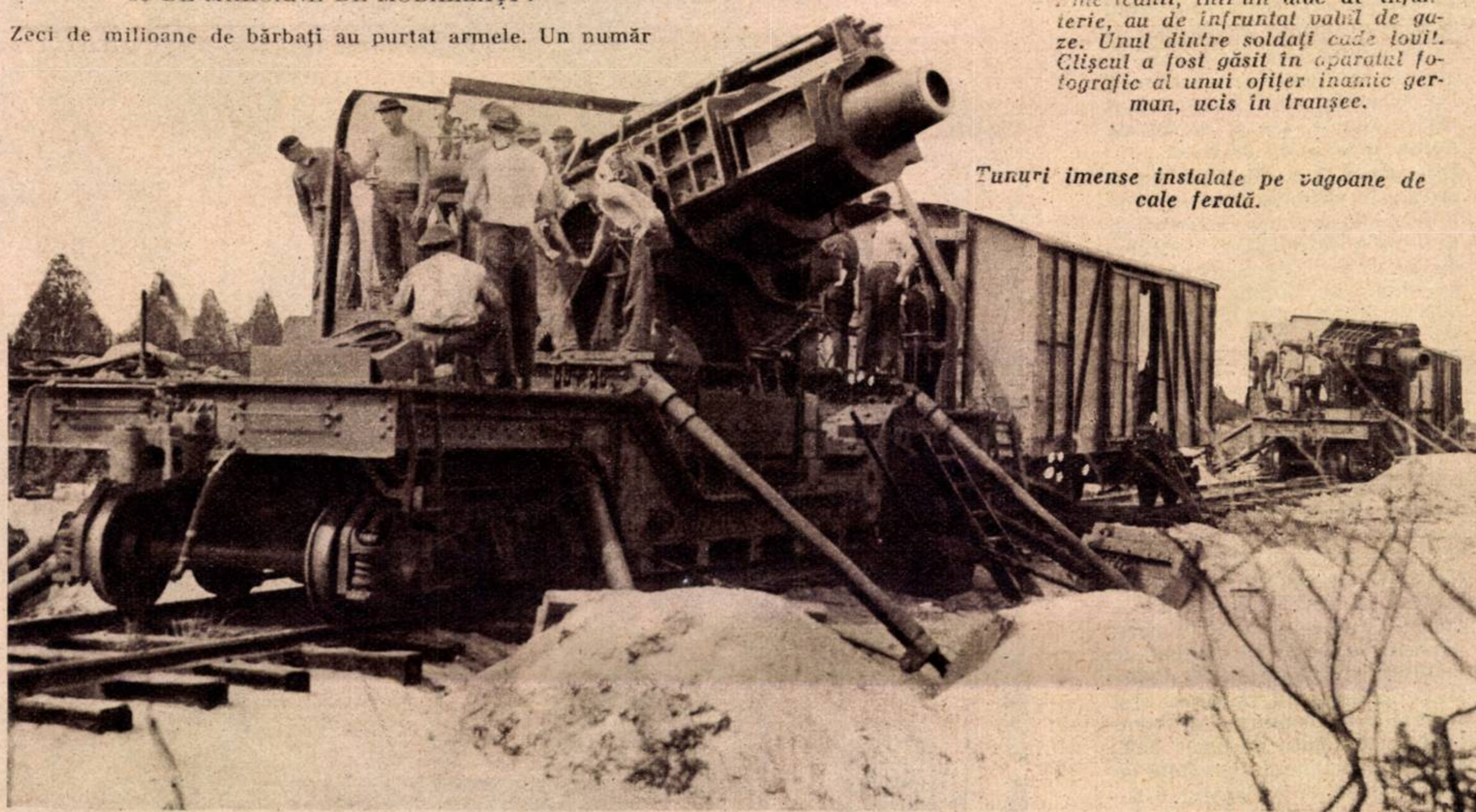
Zeci de milioane de bărbaţi au purtat armele. Un număr tot atât de mare de femei şi un norod şi mai mare de copii nevinovaţi au suferit ororile răsboiului.
După cifrele pe care le extragem din lucrarea *„Lumea în cifre"* şi *„Anuarul statistic"* (vol. IV), rezultă că în total au fost mobilizaţi aproape 80 de milioane de bărbaţi dintre cari au fost răniţi şi morţi vreo 30 de milioane.
Omenirea a plătit acest răsboi cu *o mie de miliarde de lei aur*, conform datelor extrase din isvorul arătat mai sus, adică 40 de mii de miliarde, în moneda ţării noastre de azi.
Acestea sunt numai cheltuelile propriu zise de răsboi, fără să se mai ţie seamă de pagubele industriei, comerţului şi ale particularilor.
Iată, în detaliu, câteva cifre, care ne-au fost confirmate de către Ministerul Apărării Naţionale din România.

CIFRE DIN RÁSBOIUL MONDIAL

STATELE	Armate mobilizate numărul soldaţilor		Victime omeneşti morţi—răniţi	Pagube mater. în miliarde
Rusia . . .	1[illegible].000.000	2.050.000	5 500.000	8[illegible]
Germania .	13.25[illegible].000	1.[illegible]85.2[illegible]0	4.248.158	198,6
Anglia . .	9.496.370	[illegible]	2.121.906	206
Austro-Ungaria	9.000.000	1.450.000	2.000.000	117
Franţa . .	8.194.500	1.426.000	2.700.000	157
Italia . .	5.615 000	496.921	949.576	7[illegible]
Statele-Unite	3.800.0[illegible]0	56.6[illegible]8	245 994	148
România vechiul reg.	1.000.000	159.000	170 000*)	2,5
Bulgaria .	1.000.000	70.000	100.000	
Belgia	380.000	115.000		13

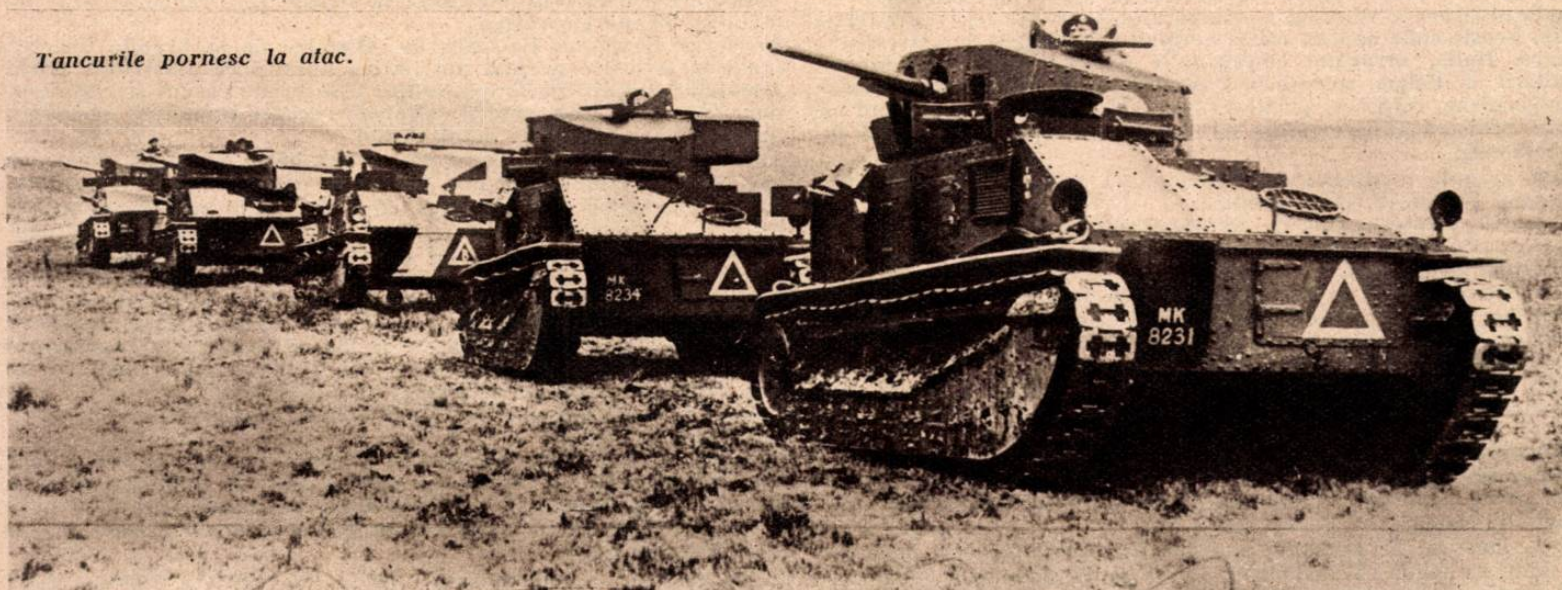

Americanii, într'un atac de infanterie, au de înfruntat valul de gaze. Unul dintre soldaţi cade lovit. Clişeul a fost găsit în aparatul fotografic al unui ofiţer inamic german, ucis în tranşee.

Tunuri imense instalate pe vagoane de cale ferată.

Tancurile pornesc la atac.

tac de artilerie, pe frontul de vest.

Dacă facem o proporție, cu aproximație, între numărul luptătorilor și victimelor, vom constata că Turcia a avut relativ cele mai multe pierderi.
Imperiul otoman a avut 60% pierderi de oameni, dintre mobilizați; Germania și Franța au numărat, fiecare în parte 50% victime, dintre luptători; Rusia și Austro-Ungaria, 40%; România, 33%; Anglia, 30%; Italia 25%; Bulgaria, 17%; Statele Unite, 8%.

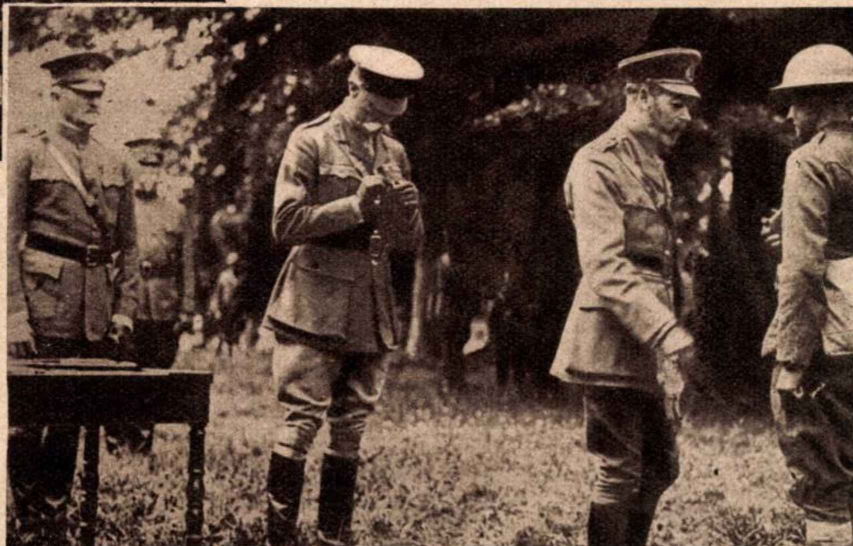
RĂSBOAIELE IN VECHIME

D. Locot.-colonel Larcher, în studiul său intitulat „Date statistice referitoare la marele răsboiu", ne dă următoarele cifre globale privitoare la morții și ucigașii din alte răsboaie, mai vechi, care pe acea vreme păreau groaznice.

1790—1815:	Răsboaiele revoluției și ale Imperiului au făcut	2.100.000	victime
1845—1855:	răsboiul Crimeei. . . .	785.000	„
1859:	răsboiul Italiei	45.000	„
1864:	răsboiul Danemarcei . .	3.500	„
1866:	răsboiul Prusiei, Austriei .	45.000	„
1870—71:	răsboiul Rusiei, Franței .	184.000	„
1899—1902:	răsboiul din Transval . .	9.800	„
1905—1906:	răsboiul din Manciuria .	160.000	„

CASCADA POPOARELOR

Răsboiul cel mare, ca dealtfel toate răsboaiele, a avut un substrat economic, rivalitatea pentru cucerirea piețelor mondiale. Acum 20 de ani a tras mult în cumpănă și rivalitatea economică acută dintre Anglia și Germania.
Ambițiunile coloniale ale Germaniei, rău satisfăcute de către acordul din Agesiras (1905) și de către cel din Paris (1911), desvoltarea sa industrială și maritimă, creșterea continuă a forței militare, politica aventuroasă a lui Wilhelm al II-lea au făcut din ce în ce mai puțin stabilă starea de *pace armată,* în care trăia Europa dela răsboiul dela 1870 încoace.
După mănunchiul de alianță alcătuit de Bismark, sub denumirea de *„Tripla alianță",* a luat naștere „dubla alianță", constituită de Franța și Rusia, care era sprijinit prin „înțelegerea cordială" dintre aceste țări și imperiul Britanic, precum și alianța anglo-japoneză. In acest chip se stabilise un oarecare echilibru mondial.
Asasinarea arhiducelui moștenitor al Austro-Ungariei, Francisc Ferdinand, la Serajevo (28 Iulie 1914), — în urma anexării brutale a Bosniei și Herzegovinei — a dat pretext unui conflict: ultimatumul trimis de către Austro-Ungaria la Belgrad pro-

Regele Angliei, însoțit de generalul Pershing, decorează un soldat american.

Cel căruia nu-i mai pasă de răsboi.

voacă la 1 și la 3 August, declarația de răsboi a Germaniei, — urmată de aceea a aliatului ei (împăratul Austriei), către Franța și Rusia. Aceste state apărau cauza Serbiei, susținută și de către Muntenegru. Italia, invocând condițiunile *Casus Foedelis*, se separă de aliații ei. Belgia, somată la 2 August să lase drum liber armatelor germane, refuză și primește lupta la 3 August, constatând că nemții pășiseră fără nici un scrupul peste trupul ducatului de Luxembourg.
Anglia, garanta neutralitatea Belgiei, după cum dealtfel o garanta și Prusia, Franța, Rusia și Austria.
După aceea, fiecare grupă de adversari antrenează, în cascada năprasnică, popoarele de care erau unite, fie prin simpatie, fie prin comunitate de interes. In 1914, Japonia cooperează cu Antanta, iar Turcia se alătură de Imperiile centrale. In 1915, Antanta se întărește pe sprijinul Italiei, iar imperiul Centralei obține acela al Bulgariei; în 1917, Statele Unite ale Americii, Panama, Cuba, Bolivia, Liberia, China, Siamul, Grecia, Peru, Uruguay, Brazilia, Equator; iar în 1918. Guatemala, Nicaragua, Costa-Rica, Honduras, toate susțin la rândul lor Antanta. România a intrat și ea în vâltoare — după cum se știe — în anul 1916.
Evenimentul dela Sarajewo, în aparență de o mică importanță, incendiase pe neașteptate întreaga lume. Nu era pentru prima dată ca un prinț, suveran, șef de stat, să fie asasinat, fie de unul din proprii lui supuși, fie de un străin.
Cum se face că, de astădată, a urmat un cataclism, atât de colosal. Cum s'a făcut că răsboiul a ajuns să ia proporții nebănuite până atunci, distrugând atâtea vieți omenești și bunuri materiale? Cum s'a putut ca toate acestea, cascada tronurilor, revoluția, să fie urmarea unui simplu atentat?
Chestiunea este desigur mult mai complicată și problema originilor „răsboiului popoarelor" va mai face subiectul de studiu al multor sociologi, economiști și istorici.

CINE A FOST VINOVAT ?

Cari au fost pricinile imediate ale cataclismului?
După isbucnirea răsboiului, fiecare stat a căutat să arunce responsabilitatea asupra celuilalt.
După teza germană, vinovații ar fi fost rușii cari au mobilizat cei dintâi „precedând mobilizarea austriacă și mobilizarea germană, devenite astfel inevitabile".
Atunci când mai erau încă șanse de pace — spun nemții — fără ca nimic să-i fi silit, rușii au luat o hotărîre, după care răsboiul părea inevitabil.
Teza germană mai susține „încercuirea". Germania a văzut închizându-se, dinaintea ei, una după alta, toate ușile. Francezii, rușii, englezii, toți o invidiază, și nu-i admit nici un loc sub soare. Fără voe, ea a fost silită să scoată sabia din teacă pentru a sfâșia, cu forța, acest țesut de intrigi, sub care era să se sufoce.
Poporul german întreg este stăpânit de această convingere, care însă este cât se poate de falșă și absurdă, contrazisă de toate faptele reale.
O țară mare, populată de 67 milioane de locuitori, de două ori atât cât are Franța, — posedând, de multă vreme, cea mai puternică armată din lume, astfel cum au demonstrat evenimentele, pentrucă a trebuit ca întreaga lume, sau aproape întreaga lume, să se unească spre a o învinge, — având în plus o marină strălucită, un imperiu colonial, o importantă flotă de comerț, — sprijinită de un aliat fidel și sigur, (Austria), cu 40 de milioane de locuitori, — cum putea această țară să se creadă, în mod serios, încercuită, amenințată?
După victoria din 1870—71 asupra Franței, Bismark a încheiat un tratat cu Austria, și printr'o abilă acrobație diplomatică a reușit să încheie, în acelaș timp, un acord secret și chiar ultra-secret cu guvernul rus, prin *tratatul de contra-asigurare*.
Germania, dela victoria ei din 1870, n'a încetat o clipă să se întărească în mod metodic, astfel, ca să dea armatei sale o incontestabilă superioritate asupra celei franceze. Germania, a creeat corpuri noui de armate, a mărit efectivul celor existente, etc., grație unui *impozit excepțional de răsboi*, care la un moment dat atinsese enorma cifră de *un miliard de mărci aur!*
Totuș, în anul 1913, când guvernul austro-ungar a avut, intenția să atace Serbia, devenită o putere *„prea importantă"*, în urma ultimilor răsboaie balcanice, — așa se spunea la Viena! — Germania a oprit-o, apreciând că prilejul de răsboi nu era cel mai bun.
Aceasta este o dovadă, că guvernul german ar fi putut face acelaș lucru și după atentatul dela Sarajewo. Dar n'a voit.
Și răsboiul a isbucnit!
Guvernul german era atât de sigur că va isbucni răsboiul, încât, cu o zi înainte, cancelarul Belthman-Hollweg, mergând să vadă pe ambasadorul Angliei, i-a propus, în schimbul neutralității britanice, cel mai cinic, cel mai infam dintre târguri.
Fapt și mai semnificativ: în dimineața următoare, înainte de a fi informat de mobilizarea rusă, guvernul german a expediat reprezentantului său din Bruxelles un document secret, cerând ca Belgia să admită *libera trecere a armatelor germane pe teritoriul ei*. Acest document a fost redactat de către șeful de Stat Major Moltke, cu trei zile înainte de isbucnirea ostilităților.
După cum am spus mai sus, nu ne vom apuca să facem un rezumat al răsboiului, care a fost prea complicat în toate domeniile vieții omenești, pentru ca să poată fi redat în paginile unei reviste. Dealtfel, rezumate, cu talent scrise, au fost publicate prin toate cărțile didactice, ce sunt astăzi în mâinile liceenilor. Iar scriitori de valoare, ca d-nii Const. Kirițescu și alții, au publicat lucrări documentate, pentru cei cari ar voi să cunoască chestia în amănunțime. Desigur că nu este potrivit să rezumăm aci nici lucrarea d-lui Kirițescu, în trei volume groase, nici chiar altele, mai succinte.

Totuș, credem că este interesant să arătăm ce critici s'au adus Românilor, în marele răsboi.
Astfel, d. Raymond Recouly, în „Histoire de la Grande Guerre", crede că a fost o greșală din partea noastră că am trîmis grosul armatelor noastre în Transilvania. D-sa crede că am substituit un obiectiv politic unui obiectiv strategic, ceeace înseamnă, în mod aproape sigur, pierderea unui răsboi.
Autorul citat mai sus afirmă că o bună parte a statului major român avea o viziune mult mai clară a lucrurilor și proecta o acțiune contra bulgarilor din Dobrogea. Arta de răsboi constă, înainte de toate, — spune autorul citat — ca *cel tare să atace pe cel slab*. Dar elementul slab în Balcani era Bulgaria, care se lupta fără energie și fără elan. Ea n'ar fi putut ține piept unei ofensive combinate a armatei dela Salonic și a românilor secondați de ruși. Dacă ar fi fost atacată la timp, ar fi fost repede scoasă din cauză. Numai după ce acest rezultat ar fi fost atins, armata românească ar fi putut, fără nici o teamă de a mai fi atacată pe la spate, să întreprindă ocuparea Transilvaniei și a Banatului.
Autorul francez mai crede că România a făcut greșala să intre cu întârziere în răsboi.
Ofensiva lui Brusilow începuse în primele zile ale lui Iunie. Dela 1 August, armata din Orient era gata să intre în acțiune. Informațiunile arătau că inamicul și-a luat toate precauțiile, grupând forțe în Transilvania și în Bulgaria, unde Mackensen își exercita comandamentul său.
Joffre spera — spune autorul citat — că ofensiva română se va produce la începutul lunei Iulie. Dar deabia la 17 August s'a semnnat convenția militară dela București...
Raymond Recouly acuză pe ruși, că în ofensiva lor din Bucovina și din Galiția n'au realizat decât progrese foarte slabe. Deasemeni n'au angajat trupele lor în bătălia, care s'a dat în fața Bucureștilor, în luptele îndârjite dela Argeș, din zilele de 28 Noembrie și 3 Decembrie.
România, invadată de inamic, sdrobită, lipsită de Capitala ei și de cea mai mare parte a teritoriilor, jefuită de aproape toate bogățiile ei naturale, totuș această țară nu și-a pierdut moralul și întreaga sa încredere în viitor — spune d. Recouly. Autorul lucrării citate, povestește cum, sosind la Iași, în primele luni ale anului 1917, pe o iarnă grea și nemiloasă, atunci când armatele române erau decimate de ger, de lipsuri, de tifos și de alte boli, a găsit pe șefii armatei române plini de speranțe, gata să se țină dârzi până la capăt, păstrând — chiar în timpul revoluției ruse — deplina lor încredere în Franța. Simpatia caldă ce o aveau pentru sora mai mare din Apus, era un tonic în vremuri de restriște, o siguranță, o îmbărbătare, că România nu va fi părăsită niciodată de Franța.
E interesant să arătăm, cu acest prilej, cum apreciază și criticii militari români atitudinea armatei noastre și a planurilor de luptă.
Infrângerea noastră în Ardeal — spune d. Kirițescu — este explicabilă printr'un complex de împrejurări de ordin psihologic și militar.
Comandamentul nostru, nedeprins cu greutățile unui răsboi, încins pe două fronturi, cu un dușman puternic și experimentat, fu pus, din primele clipe, la o probă grozavă.
Preocuparea pentru frontul de sud, făcuse pe conducătorii armatei noastre să devieze încetul cu încetul dela planul inițial de campanie. Șapte divizii au fost luate dela armata de operație din Ardeal, din rezerva acesteea, și din rezerva generală, spre a fi transportate în Dobrogea și la Dunăre, cu intenția unei ofensive. Curând, însă, după aceasta, sub presiunea evenimentelor din Ardeal, șase din aceste divizii au fost din nou reluate de pe frontul de sud și trimise pe cel de nord. Cu chipul acesta, *aceste devizii au lipsit din Ardeal în momentul decisiv*, când Fankelheim dădea acolo marele lui atacuri.
Celor, ce ar dori să se documenteze mai bine asupra răsboiului, le recomandăm lucrarea d-lui Const. Kirițescu „Istoria răsboiului pentru întregirea României 1916—1919", lucare pentru care autorul a consultat peste 300 de opere și documente, citate în paginele sale.
In primul volum, d. Kirițescu vorbește despre originile și pregătirile răsboiului și începutul campaniei române din 1916.
In volumul al doilea, se ocupă de apărarea Carpaților, de invaziunea dușmanului, agonia dureroasă a Capitalei, refacerea armatei după furtună și campania din 1917, cu ofensiva de la *Nămoloasa*, bătălia dela *Mărăști*, bătălia dela *Mărășești*, *Oituz*, *Dealurile Vrancei*, bătălia dela *Varnița* și *Muncelu*, bătălia dela *Cireșoaia*; apoi de sfârșitul campaniei din 1917.
In volumul al treilea citim cum a fost lichidată alianța româno-rusă, și cum s'a făcut unirea Basarabiei cu România. Capitole speciale tratează despre ocupația germană în România, pacea de robire dela București, zilele negre ale României, propaganda în străinătate. Vin pagini vioae în care este descrisă marea întorsătură a răsboiului, cu prăbușirea monarhiei Austro-Ungare, unirea Bucovinei și a Transilvaniei cu România, apoi răsboiul româno-maghiar, ocuparea militară a Transilvaniei, bătălia de pe Tisa și intrarea Românilor învingători la Budapesta.
Ultimul capitol vorbește despre Românii la conferința Păcii dă noțiuni despre tratatul dela Trianon, tratatul dela Sevres, tratatul dela Neuilly.
Realizarea României mari a venit ca o mare compensație pentru suferințele ei, o răsplată pentru curajul, atât ale armatei române, cât și al întregei populații civile.
Orașele brave românești, care-au căpătat câte-o decorație de răsboi, au meritat-o cu prisosință.
Din nefericire, la orizont se adună iarăși nouri negri. Unii consideră asasinarea cancelarului Dollfuss ca un incident, care ar putea avea grave urmări, determinând încordări și înăspriri ale relațiilor internaționale.
Dar să sperăm, că se va putea evita un nou răsboi și biata omenire nu va fi iarăși expusă unei catastrofe, ale cărei urmări tragice nu se pot prevede.

ALEX. F. MIHAIL

CE A INSEMNAT RĂSBOIUL

La 1 August 1914 a isbucnit răsboiul. In acea zi, înfățișarea lumii s'a schimbat pe de-a întregul. Tot ceeace avea preț până atunci, era acum depreciat: deoarece toate ideile, toate năzuințele și toate idealurile noastre, erau înlocuite cu principii deosebite. Pretutindeni domnia nesiguranța și încordarea nervilor: viața era scoasă din făgașul ei obicinuit. Uciderea semenului, care în trecut era oprită sub cea mai grea pedeapsă, devenită acum glorie. Neîncrezători priviam la concetățeni și camarazi și în ascuns ne verificam propriile gânduri: oare lumea aceasta nu și-a pierdut mințile?

După un an însă de război, ne-am obicinuit cu această schimbare, și adesea ne vine să credem că o mare parte din omenire n'a mai revenit la normal... căci acea voință mistică și universală, acel impuls atotputernic, care a fost în stare să ridice pe cetățenii lumii de la plug, dela unealta de lucru și din biblioteci, n'a încetat să-și exercite influența nefastă nici până astăzi.

Putem considera drept cea mai importantă pierdere, înregistrată de omenire în războiul cel mare, aceea care s'a întâmplat în ziua de 1 August 1914, adică pierderea judecății sănătoase a minților.

CENTRUL DE COMANDĂ

Vom încerca să explicăm de unde a venit acest flux de nebunie asupra omenirii. Unii au presupus că emanațiile unei comete, care trece din sute în sute de ani peste capetele noastre, având în loc de trup o sabie însângerată, iar în loc de cap un obuz, ar fi produs o intoxicație generală a lumii. Aceștia n'au dreptate. Otrava a fost infiltrată depe catedre și depe amvoane: i s'a spus fiecărui om din frageda lui copilărie, că fratele lui de peste hotare este un ticălos, o ființă inferioară, un barbar, un vrăjmaș. Și îndată ce s'au lipit afișe care ne dădea cuvenita deslegare, dela sine înțeles c'am pornit cu toții cu urale să-l ucidem, să-l sfâșiem cu baioneta, să țintim într'însul: am executat cu o plăcere de canibali, toată arta uciderii, părându-ni-se și apărând în ochii semenilor ca eroi.

Iată motivul pentru care la un singur cuvânt, toate popoarele s'au sculat. Nu vreau să insist asupra faptului că abia după uciderea fratelui, ne-am desmeticit și ne-am întrebat: „Dar ce mi-a făcut acest om, cetățean din oarecare oraș al unei alte țări, de l-am omorît? Căci n'am avut nimic de împărțit cu dânsul, nimic de răfuit... și l-am omorît doar din vitejie. Ce fel de concepție este aceasta, care mă face să semăn lui Cain? De unde vine acest vifor al crimei legale? Cum de e posibil ca el să se răspândească pretutindeni?"

Cititorule, în zadar vei căuta motivele și cauzele! Nu vei putea zări pădurea minciunilor, fiindcă... umbli în ea. Ridicând ochii la acei pe cari îi socoți factorii responsabili ai națiunii, vei observa că ei nu sunt câtuș de puțin responsabili de cele petrecute.

Și atunci, cine-a hotărît urgia de acum 20 de ani, și cine poate hotărî eventual asupra celei apropiate?

Sunt factori obscuri, cari lucrează fără nici un fel de publicitate și cari se află totdeauna în centrul tuturor întâmplărilor tragice, de felul celei deslănțuite la 1 August 1914.

„Nachrichten Dienst" la Berlin, „Deuxieme Bureau" la Paris, „Evidenz Bureau" la Viena sau biroul din Downing Street 10, din Londra, au datoria să cerceteze sau să rezolve cele mai dificile chestiuni de stat. Aceste birouri decid asupra expansiunilor teritoriale, asupra numărului și echipărilor de vapoare, numărului de tunuri, avioane, etc. Ele își impun voința oriunde voiesc.

De îndată ce șefii atotputernici nu văd altă posibilitate de eșire, dintr'un impas oarecare, decât răszoiu imediat fabricile de munițiuni încep să lucreze cu febrilitate, oamenii sunt chemați la arme și prind a se omorî reciproc.

Hrana prizonierilor: bucățica de pâine e exact măsurată, să nu fie prea mare.

In adâncurile pământului, soldații duceau o viață de soboli.

Toți acei pe cari îi vedem în viața publică, miniștri cu aere importante, generali strălucitori, nu sunt decât executanți.

RĂSBOIUL

In clipa declarării de răsboi, țările seamănă cu un furnicar în care ar fi intrat un șarpe. La granițe încep să se iviască nourași albi, dealungul gardurilor și a șanțurilor se aude răpăit de arme și imediat cade primul mort pentru patrie.

E un sentiment ciudat să vezi prima victimă — erou, pe moarte: ai impresia că ai ademenit un copil neștiutor, care s'a încrezut în toate vorbele frumoase, ca să alerge să înfrunte ploaia de gloanțe și să tragă și dânsul în direcția siluetelor care vin împotrivă. Dar jocul, vezi, s'a sfârșit cu un accident: copilul a căzut în țărână, din tâmpla lui sângele curge gâlgâind, se încheagă pe șuvița de păr bălai și se amestecă cu noroiul

depe drum. Eroul a murit în aşteptarea făgăduinţelor care i s'au făcut în tot cursul educaţiei sale: că e cel mai frumos lucru să fii erou, glorios şi învingător şi că micile sacrificii nu vor fi niciodată aduse în zadar. Că totul după războ se va îndrepta, va fi mai bine, mai frumos, mai bogat.

În realitate însă, singure acţiunile fabricilor de muniţiuni stau mai bine, după răsboi.

Generaţia care a văzut căzând milioanele de victime, târâte în tranşee nesfârşite, a pierdut un lucru care nu mai poate fi înlocuit cu nimic: a pierdut încrederea!

Prin urmare, o a doua pierdere a răsboiului, pierdere mare şi fatală, este pierderea încrederii popoarelor în conducerea lor.

Până'n clipa plecării, ţi s'a spus: pleci ca un erou, te vei purta vitejeşte, vei deveni erou şi în tot timpul să ai încredere în victoria finală. Şi, dupăce-ai ajuns în tranşee, după ce-ai trăit câtva timp alături de moarte, dupăce ai dus viaţa animalică, pe care numai în tranşee o găseşti, după ce ai scris celor rămaşi nişte cărţi poştale, totdeauna la fel şi la fel cu ceilalţi, începi să visezi tot mai des la o stare de basme, care se numeşte pace. Şi, în această clipă îţi dai seama că pacea, cu toate bucuriile ei, e pentru totdeauna pierdută. Singur gândul tău o poate imagina, poate ajunge până la dânsa, pentrucă ea e atât de departe, şi contururile sale atât de şterse, încât nu mai există vreo probabilitate s'o regăseşti. Şi rămâi neclintit acolo unde te-a fixat ordinul primit: înfrunţi potopul de obuze, treci prin toate gradaţiile fricei, dela tresărire până la spaima nebună, înveţi să numeri clipele dinaintea morţii, pe care o vezi cu ochii şi aştepţi minutul în care să fii sfâşiat, lovit sau otrăvit cu gaze.

Omenirea se va uimi poate în faţa acestei fotografii, care înfăţişează pe omul veacului al XX-lea, în lupta împotriva semenilor.

Unii se abrutizează şi se obicinuesc cu această viaţă, rămânând nepăsători în faţa a tot ce se întâmplă; alţii trec prin cele mai cumplite chinuri. Oricum însă, omul care se'ntoarce din acest iad nu mai este întreg. Dânsul poartă stigmatele infernului, sguduirea profundă a spaimei nebune şi regretul de a nu se fi născut mai devreme sau mai târziu, astfel ca să nu fie condamnat să îndure chinurile frontului. Îşi dă seama de meschinăria protecţionismului şi vede că ceeace constitue moartea pentru el, înseamnă bogăţii imense pentru alţii. Şi astfel fiecare mai pierde ceva: încrederea în omenire.

OFENSIVA

Din arsenale, armatelor, din hangarele şi depozitele uzinelor de muniţiuni au început să iasă cantităţi enorme de material de răsboi. Tunuri, tancuri, mortiere, avioane, torpedouri, bombe, mitraliere, mine, granate, cilindrii de oţel cu gaze — dac'ai socoti costul lor, ai ajunge la o sumă care întrece cu sută la sută toate fondurile destinate vreodată pentru cultura şi sănătatea popoarelor. Generali geniali au conceput planurile ofensivei şi defensivei, depe front se aud bubuiturile exploziilor şi trupe obosite se târăsc spre locul supliciului. Generalul, urcă o colină, spre a privi desfăşurarea bătăliei, prin periscop. Prin fir şi prin fără fir, ajung rapoartele şi se trimit ordinele: Divizia întâi atacă! Armata doua înaintează! Brigada intervine! Iar ambulanţele sanitare devin atât de numeroase, încât închid drumul camioanelor cu muniţii.

Fortăreţele adânci de zeci de metri, clădite din beton, sunt distruse de un singur obuz. Ştiţi cât costă o asemenea fortăreaţă? Circa zece milioane lei. Obuzul valorează însă numai o jumătate milion... Succesul este în adevăr îmbucurător: se bucură căpitanul de artilerie, caporalul ţintaş, se bucură domnul general şi în urma publicării ordinului de zi, se bucură întreaga ţară, un singur obuz a dărâmat o cetate! Numai acei, pe cari extraordinara presiune a sutelor de kilograme de ecrazită i-a turtit, rânjesc, fără să se mai poată însă bucura.

Şi toate unităţile, începând din Marea Nordului şi până'n deserturile din jurul Europei, se întrec în lansarea bombelor, granatelor, gloanţelor. Fiecare glonte valorează vreo câţiva lei. Şi indiferent câte obuze sau gloanţe se consumă, cantitatea nimicită este imediat înlocuită. Artileriile se iau la întrecere în consumarea obuzelor, care fiecare costă cel puţin câte o mie de lei. Obuzele mai mari, bineînţeles că valorează mai mult. Şi dac'ar fi numai cheltuiala muniţiilor! Dar şi rănile trebuesc vindecate, căci fiecare soldat rănit trebue să reintre în luptă, imediat ce are din nou puterea să-şi ţie arma în mâini. Risipa de efecte, cheltuiala echipamentelor este imensă, dar nimeni nu-şi dă seama de ea. Singurul fenomen, care ar putea să indice imensitatea consumaţiei, este epuizarea materiilor prime.

Dar celelalte cheltuieli! Câte miliarde nu se risipesc pentru spionaj în timp de răsboi, pentru informaţiuni precise sau dubioase, pentru propagandă în ţările neutre! Cine poate să ţie seamă de toate? În timp de răsboi, niciodată nu ştii câtă vreme poţi rămâne într'un loc. Şi tocmai această nesiguranţă dă loc călcării principiilor de morală. Generaţia tânără este otrăvită de tendinţa generală de a trăi repede, concentrat, fără a pierde nici o clipă, cât mai intens.

Avem deci de înregistrat o nouă pierdere dureroasă: timp de o viaţă de om vom avea o generaţie nesănătoasă.

BILANŢ

Fără îndoială că'n cele din urmă balanţa succeselor zilnice, începe să se'ncline într'o parte: birue acel popor care a luptat pentru un ideal — căci totuş fiii săi mor cu mai multă convingere în ceeace priveşte utilitatea jertfirii. Dimpotrivă, armata care a apărat ambiţii goale, îşi slăbeşte tot mai mult rândurile: fără convingere disciplina nu se poate păstra, şi nici nu e suficientă pentru ducerea la capăt a unui răsboi.

Dar naţiunile nu se dau uşor bătute, se pun în joc toate puterile se ia laptele dela gura bolnavilor, bucăţica de pâine a copiilor şi a bătrânilor, foametea se întinde (asta înseamnă că răsboiul nu mai poate dura decât cel mult, un an, doi) şi într'o zi luptătorii, cărora le lipseşte forţa morală a convingerii, văd că jocul lor este pierdut. Ordinele comandanţilor nu mai sunt ascultate, deoarece în mintea soldaţilor prinde rădăcini un nou adevăr, care spulberă şi ultimele resturi de disciplină: dacă soldaţii negradaţi nu mai ascultă ordinele, aceasta înseamnă că aceste ordine sunt inutile, deci ierarhia e desfiinţată şi armata se descompune.

Încheiând acum bilanţul, nu putem înregistra decât suferinţă. Nimeni nu-i în câştig: nici învingătorii, nici învinşii. Cincisprezece ani după încheerea păcii nu se poate şti precis cât a costat răsboiul, nici în materiale, nici în oameni, nici în bani. Şi dacă s'ar putea şti, la ce-ar folosi? Cine ar mai putea schimba ceva la cele petrecute? Nimeni.

Au mai rămas văduvele, orfanii, mutilaţii, sărăciţii. Mulţi ani după răsboi populaţia mai are de plătit datoriile făcute. Fiecare nou născut se naşte, după ţară, cu două până la şase mii de lei datorie, pentru plata acestei datorii va munci viaţa întreagă.

Azi, douăzeci de ani după isbucnirea răsboiului mondial, mai sunt încă zeci de mii de invalizi de răsboi.

Dar materialul uman este imens, se reface şi umple orice gol. Peste mormintele răsleţe, unde dorm în mantaua găurită, cu ţestele crăpate de schije, cei morţi în răsboi, trupe noi de recruţi tineri învaţă voioşi meşteşugul uciderii. Sunt în aşteptare. Li se spune că sunt candidaţi la groapa comună şi ei isbucnesc în urale.

A. MUNTEANU

La Brăila a avut loc Duminică 22 Iulie crt. un concurs de înnot pentru cupa „Realităţii Ilustrate". Instantaneele noastre înfăţişează startul concurenţilor şi un grup de câştigători, dintre cari primul a primit cupa revistei noastre, iar ceilalţi câte o diplomă.

Duminică s'a disputat la București, matchul de foot-ball pentru campionatul național, între echipele Venus-Ripensia, care s'a terminat cu victoria primei. Fotografiile noastre înfățișează: echipele Venus și Ripensia; o fază din match și un fotograf sportiv care știe să se descurce la nevoie.

Doctorul M. Harden, consulul României la Karlsbad.

Durerile Dvs. de stomac

sunt adesea provocate de excesul de aciditate și de fermentarea alimentelor care urmează. Această fermentație pricinuește la rândul său arsurile, acrelile, umflăturile și indigestiile. Aceste indispoziții trebuiesc suprimate dela început, în caz contrar ele pot degenera în afecțiuni stomacale excesiv de grave și puteți să le evitați luând Magnesia Bisurata. Acest anti-acid pe care îl suportă stomacurile cele mai sensibile neutralizează în câteva minute excesul de aciditate, previne inflamația mucoaselor și ușurează digestia. Magnesia Bisurată care este inofensivă și ușor de luat, se găsește în toate farmaciile și drogueriile la prețul de lei 75 — sau în format mare economic la prețul de lei 110.—

2537

1914

La 28 Iunie s'au împlinit douăzeci de ani, decând lumea a aflat că la Serajewo, o bombă a fost aruncată şi că au răsunat două focuri de revolver. Explozia bombei şi sgomotul revolverului au fost ultimele sgomote percepute de urechile lui Franz Ferdinand şi contesa Sophie Chotek. Pentru cele cinci continente însă erau primele acte ale unui concert infernal, de care noi supravieţuitorii suntem încă asurziţi.

Dacă morţii cari se odihnesc, cu sau fără binecuvântare, la Mărăşeşti, în Carpaţi, la Verdun, în mlaştinele mazuriene, la Belgrad, la Dardanele sau la Skagerrak, mai ştiu şi acum ceva despre acest concert, este o chestie de credinţă. Unele biserici, preoţii tuturor confesiunilor: catolice, evanghelice, mahomedane sau ebraice, ne linişteşc, spunându-ne că sufletele eroilor trăiesc deapururi şi sunt chiar mari filosofi ale căror teorii se asemuesc cu spusele oamenilor religiei. Omul din zilele noastre nu poate să nu se gândească cu jale la soarta celor câteva milioane de eroi, omoriţi în chipurile şi chinurile cele mai groasnice. Pentru amintirea victimelor există un locşor în inimile noastre.

Pentru cei cari au supravieţuit şi pentru cei cari nu cunosc amănuntele groasnicului măcel, am strâns aci câteva date mai importante din timpul răsboiului şi al celor douăzeci de ani cari au trecut dela isbucnirea lui.

CÂT A COSTAT RĂSBOIUL?

Cheltuelile cele mai mari le-a avut Germania: 165 de miliarde de mărci. Această sumă a fost cheltuită de Germania, între anii 1914 şi 1918, pentru armată şi flotă, pentru material de luptă şi pentru alte nevoi militare. Cât de enormă este această sumă, putem constata abia dacă spunem că bugetul anual al Germaniei este de opt miliarde de mărci. Cele 165 de miliarde de mărci însă sunt numai cheltuelile de răsboi — după încheerea păcii s'au mai cheltuit 132 de miliarde pentru plata reparaţiilor. Celelalte puteri careau luat parte la răsboi, au cheltuit împreună 500 de miliarde lei, deci *de două ori averea naţională a celei mai bogate ţări, a Statelor-Unite,* în bani, terenuri, fabrici, case, mine şi toate celelalte bogăţii.

Cancelarul Dollfuss
Ducele Benito Mussolini
Mareşalul Pilsudsky
Stalin

Un cortegiu al invalizilor de răsboi

VECHEA EUROPĂ

avea 23 de state (socotind şi Albania, Andorra şi Luxemburgul). Noua Europă s'a mai îmbogăţit cu următoarele state: *Finlanda, Estonia, Lituania, Letonia, Polonia, Cehoslovacia, Danzig;* la acestea se mai adaugă şi monarhiile împărţite şi astăzi independente: *Austria* şi *Ungaria.*

DINTRE CONDUCĂTORII EUROPENI DIN TIMPUL RĂSBOIULUI

numai regele Angliei, al Italiei şi al Serbiei mai stau pe tronul strămoşilor lor. Ţarul a fost omorît, regele Bulgariei şi împăratul Germaniei, trăiesc printre străini, iar conducătorul austriac şi sultanul turc au murit în exil. Anul 1914, nu şi-a ales victimele numai dintre oamenii de rând.

VECHII POLITICIENI ŞI CONDUCĂTORI AI ARMATELOR

au dispărut aproape cu toţii. Mulţi au avut o moarte jalnică, mulţi au murit uitaţi, în exil, numai puţini dintre ei mai trăiesc încă. De o moarte groasnică au murit următorii:
Contele Stürgk, preşedintele consiliului de miniştri austriac, împuşcat, în 1916;
Generalul Kitchener, conducătorul trupelor britanice şi ministru de răsboi, înnecat cu vasul de răsboi „Hampshire", în 1916;
Contele Tisza, preşedintele consiliului de miniştri ungar, împuşcat, în 1918;
Generalul Radko Dimitriew, comandantul armatelor ruse, împuşcat, în 1918;
Generalul Russki, comandantul unui corp rus de armată, împuşcat, în 1919;
Enver Pascha, ministrul de răsboi al Turciei, împuşcat, în 1922.

NOUII POLITICIENI

au trecut în locul celor dispăruţi şi ţin deocamdată frânele puterilor în mâini. Ocupaţiile lor în 1914 erau următoarele:
Dolffus, student universitar;
Mussolini, învăţător şi ziarist;
Hitler, decorator;
Stalin, deportat în Siberia;
Pilsudsky, conducător al lucrătorilor;
Masaryk, profesor universitar;
Kemal Pascha, ofiţer;
Gömbös, ofiţer de stat major;
Achmed Zogu, ofiţer austriac.

Massaryk
Kemal Paşa
Julius Goemboes
Cancelarul Hitler
Ahmed Zogu

Niciunul dintre ei n'a luat parte la vâltoarea răsboiului, fapt care a determinat popoarele să aibe încredere în ei.

O DESCOPERIRE SENZAȚIONALĂ

care n'are nici o legătură cu timpul răsboiului sau cu cei douăzeci de ani după el. Cei douăzeci de ani înainte de răsboi au fost cei mai productivi din câți au existat vreodată: avioanele, telegrafia fără fir (deci și radio), un șir întreg de descoperiri medicale, importante descoperiri tehnice, fizice și matematice. Următorii douăzeci de ani, adică din 1914 până'n 1934, au fost întrebuințați la perfecționarea acestor descoperiri. Astfel, din pacinicul aeroplan s'a făcut un aparat răsboinic de sburat, din gazul pentru distrugerea insectelor, un mijloc rapid de omorîre a armatelor, din automobilele fragile, tancurile. Singura descoperire pură a răsboiului este: jazzul.

INAINTE DE RĂSBOI

armatele tuturor puterilor europene numărau vreo cinci milioane de oameni. Azi sunt mai bine de 10 milioane de oameni sub arme. Patruzeci la sută din populația câtorva țări sunt militari. Ce mai rămâne pentru spitale și școli?

TOATĂ EUROPA

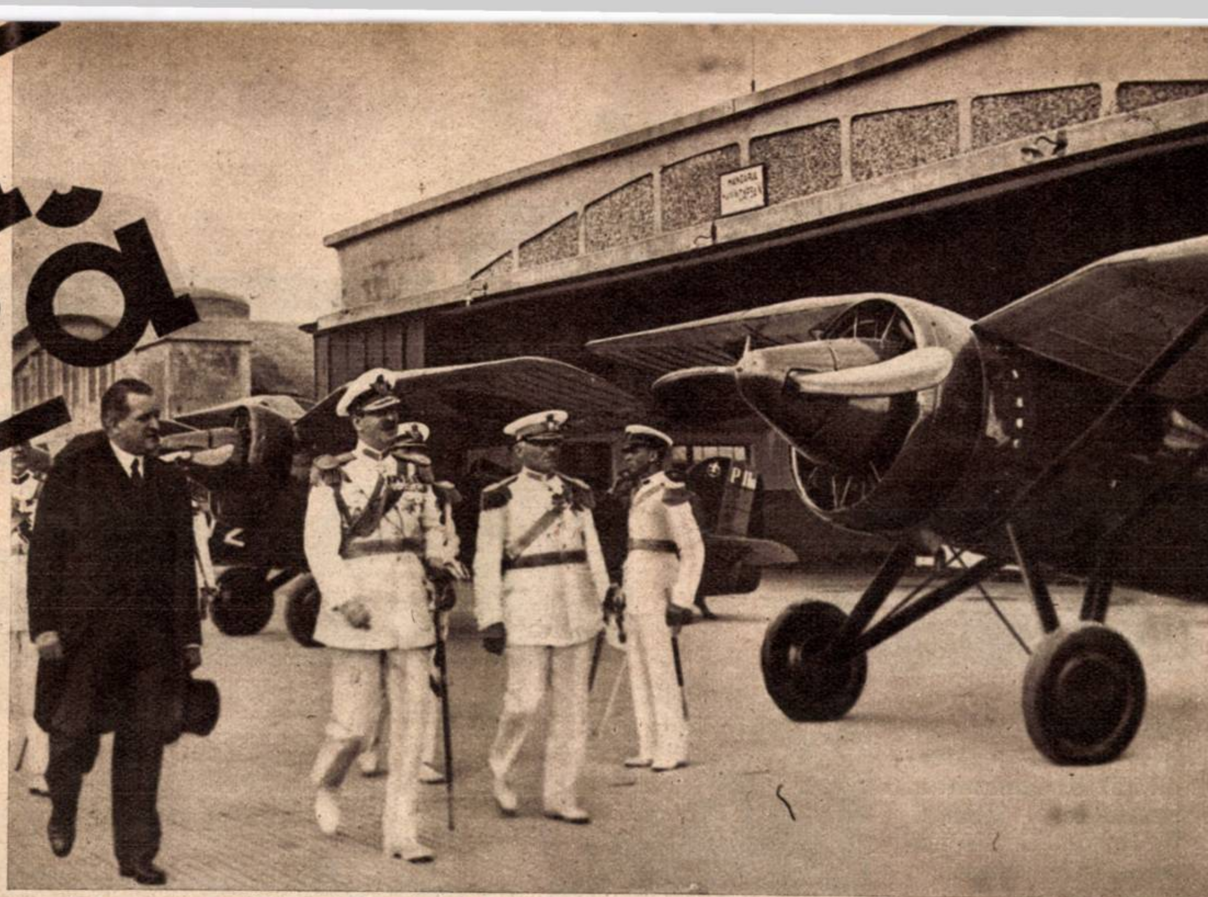
e plină de datorii. Fiecare copil se naște cu datorii; în Austria, de exemplu, s'a făcut socoteala, că dacă s'ar împărți datoriile, fiecărui locuitor i-ar reveni o datorie de 300 șilingi. Statele-Unite ale Americei sunt marii creditori ai Europei. Ele mai trec și astăzi drept un stat de invidiat. Și totuș în această țară a bancherilor, în care cantitățile enorme de cereale nu mai au loc în magazii, numărul șomeurilor se ridică la douăsprezece milioane.

NUMĂRUL ȘOMEURILOR

este astăzi de douăsprezece ori mai mare ca în 1914.

din țară

Vineri 20 Iulie a. c. s'a sărbătorit „Ziua Aviației". Fotografia noastră înfățișează pe Suveran, însoțit de d. ministru Radu Irimescu, trecând avioanele în revistă.

Săptămâna trecută s'au oficiat la toate bisericile din țară servicii religioase, cu ocazia zilei de naștere a Reginei Maria. In fotografia noastră, d. prim-ministru Tătărăscu, însoțit de membrii guvernului, părăsind biserica Domnița Bălașa.

In țară a început treeratul.

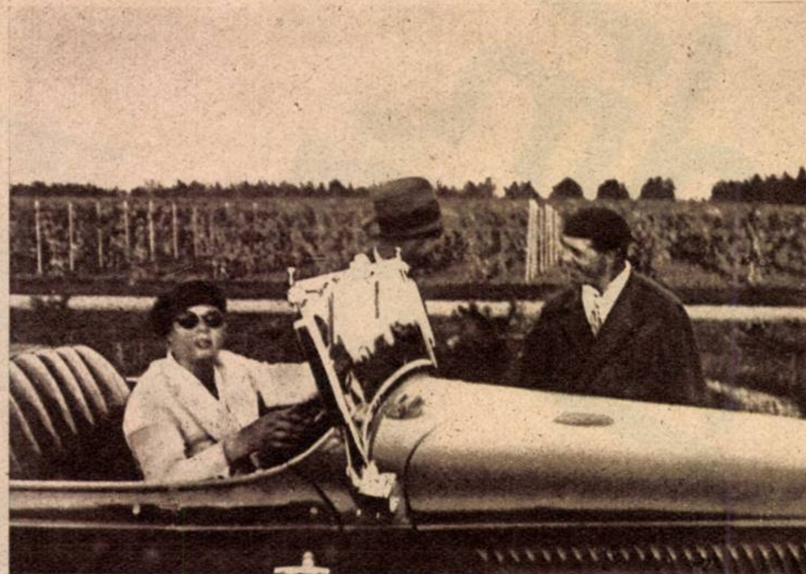
După un lung turneu în străinătate, d. G. Tătărescu, primul ministru al țării s'a întors la București. Fotografia noastră arată primirea în Gara de Nord.

Săptămâna trecută s'a pus piatra fundamentală a Casei Centrale din Brașov, în prezența d-lui Nistor, ministrul muncii. In fotografia noastră, d. Mișu Enescu, directorul general al Asigurărilor Centrale, ținându-și discursul.

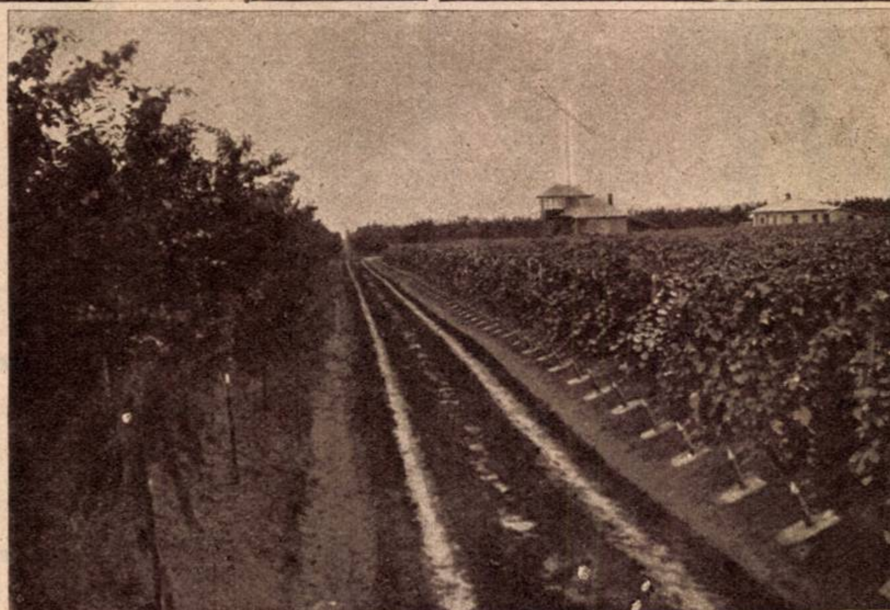

Marele Voevod Mihai a făcut curând o vizită domnului comandor Mănoiu, la ferma sa din comuna Colentina.

Fotografiile noastre înfăţişează pe Voevod gustând caisele fermei; încărcarea în coşuri; o vedere generală a plantaţiei de viţă de vie.

LUMEA dinaintea RĂSBOIULUI

Ministrul francez Caillaux

Prima jumătate a anului 1914, oferă spectacole interesante. *Wilhelm de Wied*, probabil omul cel mai des fotografiat al timpului său, face o vizită în Albania — *„Le prince du vide", „prințul nimicului"*, cum îl numiau francezii. Numele: *Caranza, Villa, Huerta* sunt cunoscute fiecărui cititor: în *Mexic* este iar răsboi civil. *Irlanda* e cotropită de mișcările de autonomie. *Sir Edward Carson* ține discursuri ațâțătoare pentru independența Irlandei, după programul *„Home-Rule"*. *Londra* relatează zilnic mișcările sufragetelor, nici măcar palatul *Buckingham* nu-i în siguranță, din pricina acestor *„femei-alegători"*. Doctori americani studiază enigma *tangoului*, care a pus stăpânire pe locuitorii tuturor continentelor. *Pégoud* execută la Berlin, sborurile și looping-urile sale atât de admirate. Pe fluviul *St. Lorenz* se scufundă *„Empress of Island"* cu 900 de pasageri. Pe *„Tauentzienstrasse"* din Berlin se discută despre moda umbrelelor de soare la bărbați și lumea se întrece în citirea amănuntelor procesului doamnei *Caillaux*. La Paris se judecă procesul intentat de iubita tragediană *Sarah Bernhardt*, poetului *Rostand*, pentru filmarea piesei *„L'Aiglon"*, în care a avut atâta succe *Bruno Langer* bate recordul de durată al lumii, în sborul cu avionul: sboară, fără oprire, 14 ore și 7 minute. *Susann Lenglen* — cu zece ani mai târziu divinizată — câștigă, la 15 ani, având ca partener pe campionul mondial *Wilding*, partida de dublu mixt, la Nisa. Pe marile scene europene se reprezintă pentru prima dată *„Parsifal"*; nețințându-se seamă de reprezentațiile dela *Bayreuth*, care datează mai de mult. Marea Britanie își îngroapă marele om de stat, *Joe Chamberlain*. Transatlanticul *„Vaterland"*, fala marinei germane, pleacă într'o călătorie de plăcere spre America. Vara anului e atât de fierbinte, încât locuitorii orașelor sunt nevoiți să se refugieze la munte, sau la mare. O lume care nu bănuește nimic, își continuă mersul normal. Până când la 28 Iunie, clopotele înnăbușite din *Sarajewo*, deșteaptă sunetul tobelor și fanfarelor, precum și sgomotul exploziei șrapnelelor și granadelor, de mai târziu.

Popoarele, ocupate cu lucrări pacinice, nu știu că fiecare oră a vieții lor intră în istoria lumii. Ei își îndreaptă privirile spre gălăgia superficială, în vreme ce la fund, vulcanul clocotește.

Absurd!

de F. ADERCA

NU se mai discută de mult cine a provocat răsboiul din 1914, ale cărui ruine nici azi, după douăzeci de ani, n'au fost înlăturate. Dar în primii zece ani de la izbucnirea răsboiului, discuţia a fost violentă. De-atunci s'au publicat numeroase documente secrete, păstrate în arhivele ministerelor de răsboi, scrisori şi mai cu seamă amintirile persoanelor în mâinile cărora — se crede — se afla pacea lumii.

După un răstimp de două decenii se poate vorbi, în privinţa originii răsboiului, cu mai multă obiectivitate. Toate popoarele s'au convins că răsboiul n'a rezolvat nimic esenţial: teritoriile anexate trebuesc guvernate cu respectul limbii şi credinţii minorităţilor, datoriile de răsboi s'au anulat de la sine, raporturile ulterioare dintre state au fost dictate de interesele lor economice sau de speranţa... unui nou răsboi. Toate anarhiile de azi existau şi înainte de răsboiul din 1914, iar câştigurile esenţiale — respectul

Dreapta: *Contele Tisza, ministru ungar în timpul răsboiului.* Jos: *Incărcarea bombelor-torpile pe avioanele de bombardament.*

fiinţei naţionalităţilor — se putea dobândi şi pe cale pacinică, prin evoluţia dreptului internaţional.

De ce s'a făcut atunci răsboiul, cumplitul răsboi din 1914—1918, care-a prins în nebunia lui de foc toate continentele, care a costat viaţa a milioane de oameni, a distrus bunuri de miliarde, care a compromis mai cu seamă întâetatea şi nobleţea rasei albe, în ochii tuturor celorlalte rase?...

Mister!

Cine a provocat măcar răsboiul?...

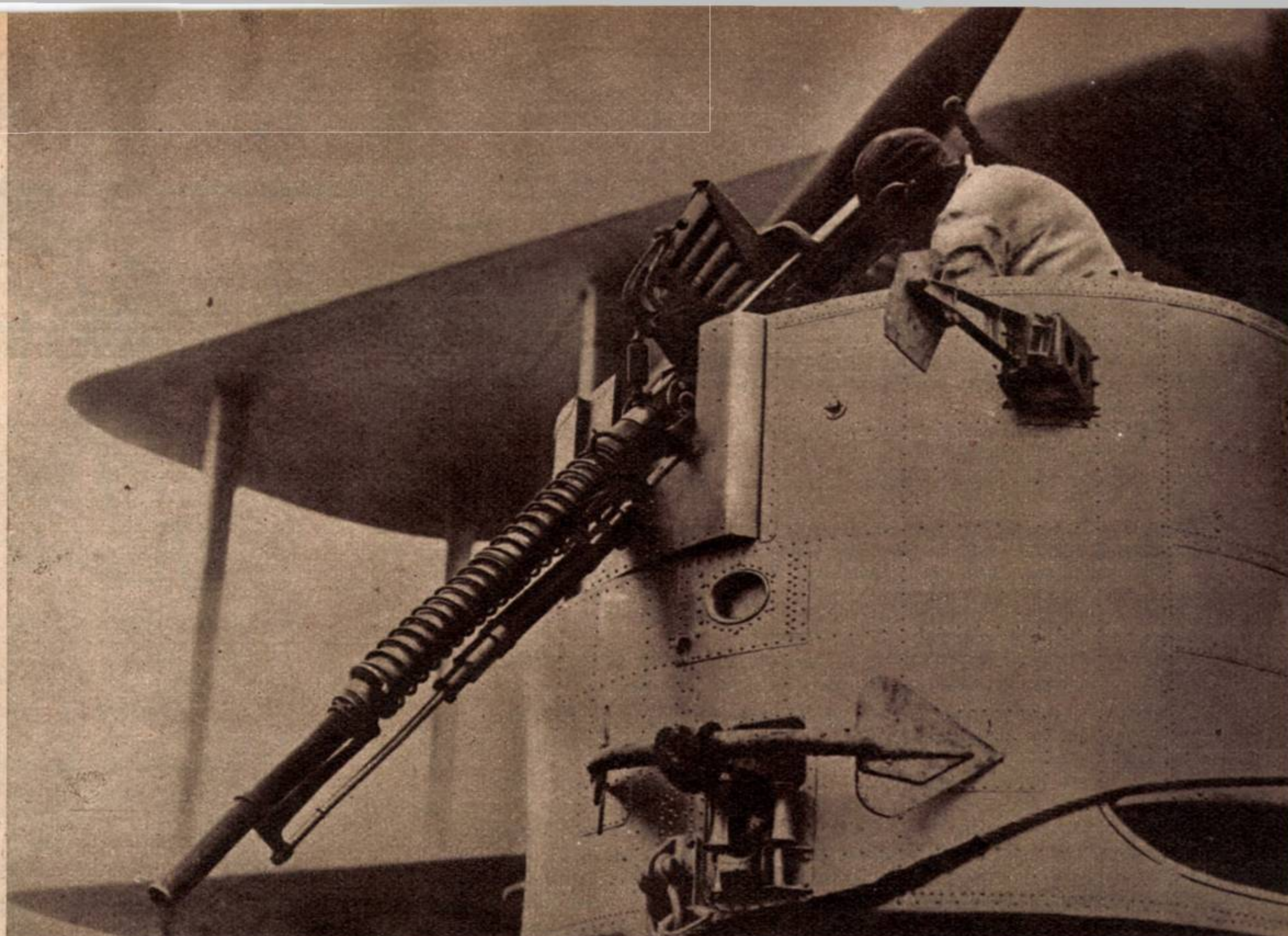
Mister!

Căci, într'adevăr, şi mai crudă decât barbaria care-a cuprins în 1914 popoarele cele mai nobile ale lumii, este absurditatea care le-a aruncat unele împotriva celorlalte. Căci e fapt dovedit: *Niciun popor n'a dorit în 1914 răsboiul!*

Intâile focuri le-au tras austro-ungarii împotriva sârbilor. A voit Austro-Ungaria răsboiul?... Azi se ştie categoric că împăratul Franz-Iosef a fost nu numai în răstimpul furtunos care a urmat asasinării de către sârbi a lui Franz-Ferdinand, moştenitorul habsburgic, dar chiar în clipa când a semnat declaraţia de răsboi, adversar hotărît al răsboiului. *El a fost minţit* că sârbii ar fi invadat imperiul, ca să semneze decretul care însemna prăbuşirea — împăratul ştia! — a dinastiei lui. Ministrtul de externe şi militarii imperiului *trebuiau* să declare răsboi Serbiei, dacă nu voiau să se facă de râs în ochii celorlalte cancelarii. Este semnificativ faptul că cel mai de seamă bărbat de stat al Ungariei de pe vremea aceea, contele Tisza, chemat urgent la un consiliu de răsboi la Viena, *s'a declarat hotărît împotriva răsboiului*. El a fost câştigat mult mai târziu pentru această idee — şi ungurii care au pierdut răsboiul ar putea cerceta cu amănuntul pricinile schimbării politice a lui Tisza, de unde li se trag toate nemulţumirile de azi.

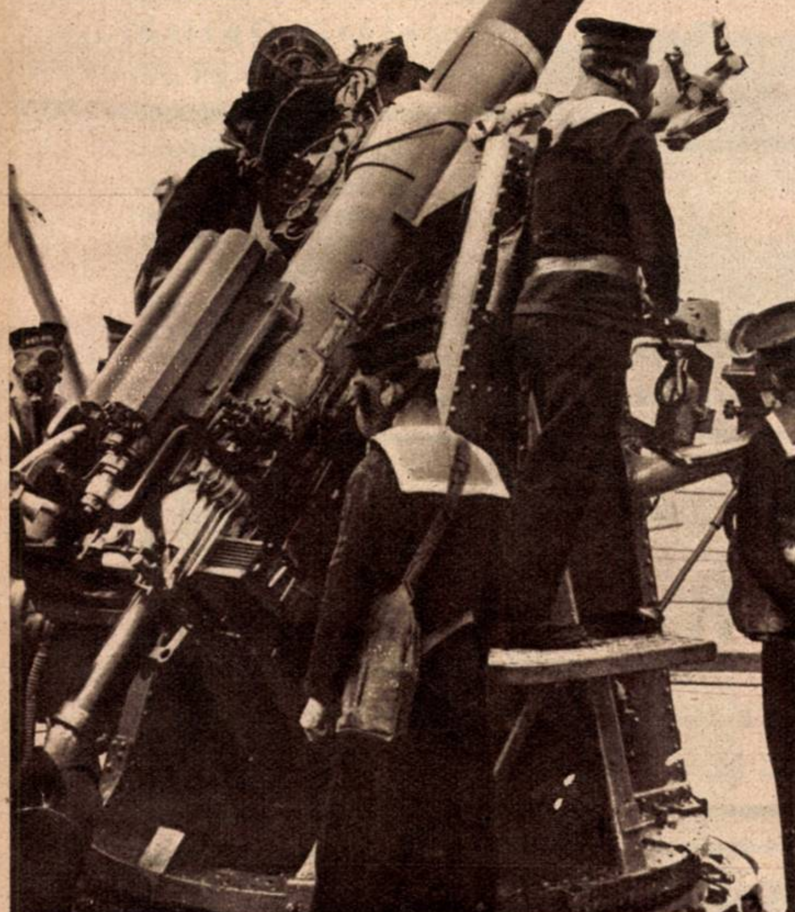
Au voit răsboiul sârbii?... Nici atât. Un răsboi al Serbiei minuscule din 1914, împotriva colosului austro-ungar era o nebunie. Situaţia ei de-atunci s'ar putea asemui cu a Letoniei, bunăoară, care s'ar apuca azi să declare răsboi Rusiei Sovietice! E drept că'n Serbia se aflau societăţi naţionale, al căror ideal era unirea tuturor sârbilor, iar atentatul împotriva perechei prinţilor-moştenitori la Serajevo a fost un act politic. Dar de-aici până la răsboi era un pas uriaş. Atentatul a fost un protest, nu o declaraţie de răsboi. De altfel Austria a cerut disolvarea societăţilor naţionale — ceeace Serbia *a primit* — şi dreptul de-a face ea-însăşi anchetă şi pedepsi pe vinovaţii morali, pe teritoriul Serbiei, ceeace Serbia nu putea admite.

Oricât de vinovată ar fi Germania c'a atacat Franţa, avem indicii sigure că Wilhelm al II-lea a ezitat mult, înainte de-a deslănţui răsboiul mondial. Numeroasele telegrame schimbate între el şi verii lui încoronaţi, de la Londra şi Petersburg, dovedesc că *nu fusese hotărît să intre în răsboi*, că fusese surprins de evenimente şi ar fi dorit să scape din păenjenişul lor orbitor. Dar când avalanşa a început să se rostogolească, e greu unui singur om să-i mai încetinească viteza... Că Germania a mobilizat întâi şi a atacat Franţa, e sigur. Ne îndoim însă că Wilhelm al II-lea, aşa cum se

Sus: *Un parc de avioane militar.*

Jos: *Un tun anti-aerian în tragere.* Dr. sus: *Pilotul unui avion militar, trăgând cu mitraliera.*

Sus: *Marinarii unui cuirasat, echipaţi cu măşti contra gazelor.*

desfăşurau evenimentele, ar fi putut împiedeca răsboiul. Nu l-a putut împiedeca nici Franz-Iosef, a cărui voinţă de pace fusese şi mai categorică. Nu se cunoaşte în deajuns amănuntul că chiar după decretarea stării de imobilizare generală, împăratul Germaniei a trimis o telegramă particulară lui Nicolae al II-lea, care a primit-o noaptea târziu, în bae. I-a adus-o şambelanul palatului, baronul Frederiks.

— A! Scumpul meu văr din Germania mobilizează şi-mi cere mie să nu iau nicio măsură care ar periclita pacea Europei?... *Mă crede prea naiv!...*

A doua zi Rusia, care mobilizase câteva corpuri de armată, a primit ordinul de mobilizare generală.

Armatele Germaniei şi Rusiei au fost mobilizate nu din voinţa precisă a suveranilor lor, CI DE FRICĂ.

Anglia a încercat să rămâe neutră, dar Germania care trebuia să ocolească forturile de la graniţa franceză şi să invadeze pe la nord, a fost silită să calce neutralitatea Belgiei. Necesitatea a fost atât de mare, încât primul-ministru german a putut exclama, mirat, când a primit declaraţia de răsboi a Angliei care se hotăra să respecte tratatul de neutralitate al Belgiei:

— Răsboi împotriva noastră — *pentru un petec de hârtie?...*

Celebrul „petec de hârtie" de care s'a vorbit atât.

Italia şi România erau legate de statele din centrul Europei print'un tratat de alianţă formal, şi bine-cunoscut. Atât Italia cât şi România aveau ceva de cerut popoarelor împotriva cărora trebuiau — după litera tratatului — să intre în luptă: Italia câteva insule şi o rectificare de frontieră spre Franţa; România provincia de peste Prut, răpită în 1812 şi 1877. *Nici Italia, nici România nu intră în răsboi în 1914.* Dacă una din armatele în luptă ar fi avut o biruinţă hotărîtoare în timp scurt, n'ar fi intrat niciodată. Turcia şi Bulgaria au intrat în răsboi din calculele unor şefi politici şi militari *cari nu reprezentau atunci voinţa poporului lor:* în Turcia Enver-Paşa, care adusese „pe răspunderea lui" câteva misiuni militare germane şi închisese strâmtorile după intrarea vaselor germane urmărite de englezi, „Göben" şi „Breslau", iar în Bulgaria, ţarul Ferdinand, de origină habsburgică, umăria o politică de familie. Stambulinschi, omul politic care reprezenta pătura ţărănească a poporului bulgar, adică majoritatea zdrobitoare — a fost băgat la închisoare şi multă vreme ameninţat să fie împuşcat. După înfrângere, ca ministru al Bulgariei, a fost trimis la Paris să închee pacea. Dar n'a mai putut salva nimic.

Statele-Unite ale Americii de Nord au intrat în răsboi, cu un an numai înainte de încheerea lui, din pricină că submarinele germane scufundau toate vasele, de orice naţionalitate, care se apropiau de coastele Europei. In lupta disperată pe care o duceau împotriva blocării graniţelor lor, Germanii nu mai aveau nici timpul, nici poate mijlocul de-a face vre-o deosebire între vapoare. Statele-Unite au grăbit încheerea răsboiului, dar azi regretă amar că s'au amestecat în afacerile Europei, căci pagubele reale au întrecut mult câştigurile calculate pe hârtie.

N'am pomenit încă niciun cuvânt despre Franţa, care din pricina Alsaciei-Lorenei, ar fi avut tot interesul să favorizeze izbucnirea unui răsboi. E fapt neîndoios, recunoscut de adversari, chiar în focul polemicilor, că *francezii n'au dorit răsboiul* — şi declară şi azi că nu l-au dorit, deşi au ieşit victorioşi. Franţa n'a mobilizat în întregime, *decât după ce a fost atacată*, iar afirmaţia din 1914 că avioane franceze ar fi sburat de-asupra teritoriului german, înainte de declaraţia de răsboi a Germaniei, n'au curajul s'o mai repete nici ziarele destinate entuziasmului popular.

Franţa n'a voit răsboiul în 1914, precum nu-l vrea nici acum. Francezii, cari trăesc de câteva veacuri în respectul şi adoraţia raţiunii, îşi dau seama că asasinatul practicat de popoare nu duce la niciun rezultat, că cele mai grave probleme ale celor mai chinuite popoare, se pot rezolva într'adevăr numai prin cooperaţie internaţională. Francezii, poporul cel mai bine înarmat azi pe continent, ale căror relaţii internaţionale ar putea provoca în Franţa oricând un orgoliu răsboinic, duc o luptă impresionantă pentru asigurarea păcii, prin desarmare.

Vor izbuti?...

Nu se poate prevedea. Dar străduinţa Franţei înseamnă întâia luptă mare a logicei umane împotriva absurdităţii răsboiului.

F. ADERCA

Participaţi la excursiile „Realităţii Ilustrate"

INUNDAŢIILE DIN POLONIA

Groasnicele furtuni deslănţuite de curând în Polonia, au pricinuit mari inundaţii, în care s'au înregistrat o sută de victime omeneşti. In fotografia noastră: o arteră principală a Krakowiei, acoperită de ape.

Un grup de sinistrate din ţinuturile inundate din sudul Poloniei.

ŞI IN INDIA SUNT INUNDAŢII

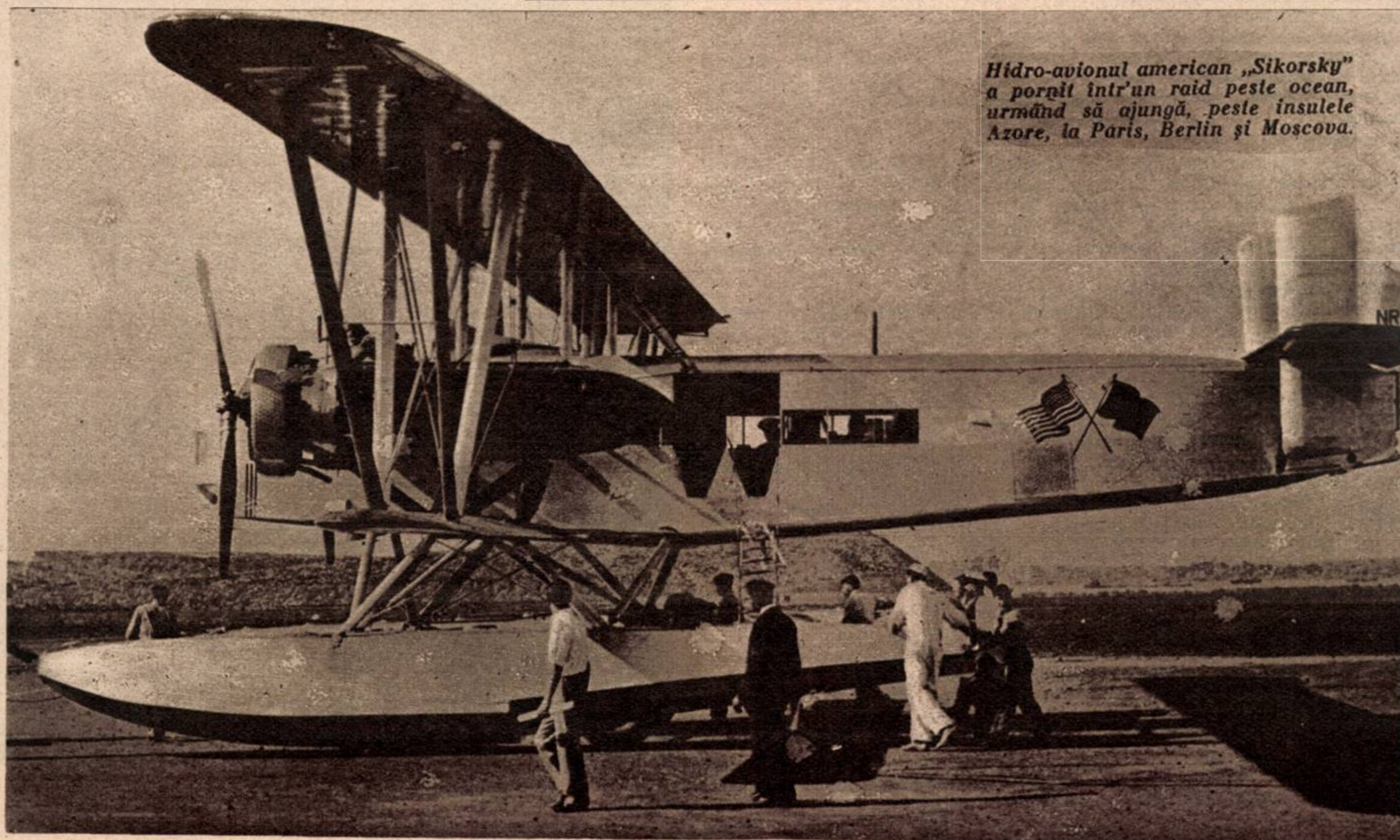
După ce provincia indiană Assam a fost distrusă de un muson, a fost inundată de râul Brahmaputra, care, în urma ploilor abundente şi-a eşit din matcă.

REGELE DALKEY-UL ESTE INCORONAT

Tom Kelly este încoronat, cu mare fast. rege al micei insule irlandeze Dalkey Island. In fotografia noastră vedem ceremonia punerii coroanei.

Hidro-avionul american „Sikorsky" a pornit într'un raid peste ocean, urmând să ajungă, peste insulele Azore, la Paris, Berlin şi Moscova.

MOARTEA CAPITANULUI

de C. GANE

LA o răspântie, într'un luminiş, ne întâlnirăm cu ofiţerii unei unităţi, pe care trebuia s'o înlocuim în luptă. Ordinea de bătae o primirăm de la ei: batalionul desfăşurat pe front de atac, cu două companii şi două secţii de mitraliere în linia I, iar o companie şi o secţie de mitraliere în linia II-a.

Camarazii, ieşiţi acum din vâltoarea luptei, se crezură datori să ne dea câteva sfaturi şi să ne strângă pe rând mâinile, poate mai îndelung decât ar fi trebuit.

Ne îndepărtarăm cât mai repede de ei, cu simţimântul neplăcut că suntem urmăriţi de mila unor oameni cari stau acum la adăpost, pe când noi mergem la moarte. Sentimentul acesta e ciudat, dar foarte răspândit. De câte ori te duci în luptă, ţi se pare că cei cari rămân îţi plâng de milă. O fi numai un joc al închipuirii; dar departe de-a te mişca, te îndârjeşte parcă mai rău.

Pe la amiază eram sus pe deal.

De departe începuse a ne răzbi o duhoare de carne putredă. Cu cât ne apropiam, cu atât mirosul acesta se făcea mai răzbitor, pătrunzând prin nări, prin porii pielei, răscolindu-ne fundul măruntaelor, întunecând judecata, nimicind orice licărire de gândire, decât una singură, care ni se frământa în creer, cu o îngrozitoare îndârjire: *„Mă înnăbuş, mă înnăbuş, mă înnăbuş!"* Am înţeles atunci rigoarea expresiei româneşti: *„Mă îneacă mirosul!"*

Intr'o poeniţă, pe-un dâmb, printre pomii ciuruiţi de gloanţe, într'un pământ răscolit de obuze şi un cer posomorît şi ameninţător, am dat de hecatomba omenească! Sute de lucruri, care ieri au însemnat viaţă, zăceau acum la pământ, cadavre în putregai, a căror putoare ne înnebunise minţile. Ici un mort, colo altul, dincolo doi sau trei laolaltă stau cu faţa în sus, cu faţa în jos, pe-o coastă, sgribuliţi, întinşi, cum îi prinsese moartea. Erau bătrâni şi tineri; unii întregi, alţii mâncaţi, putrezi pe jumătate. Şi aici, aici, în iadul acesta, printre trupurile ce le calci şi în putoarea aceasta răzbitoare, trebuia batalionul să întindă frontul de atac.

Mi-e frig.

Seara se lasă, încet.

Am pierdut mantaua. Când, unde, nu ştiu. Cerul se întunecă, din ce în ce se întunecă. O să fie furtună. Ce frig îmi este! Mă împiedec de ceva. Eram să cad. Mă uit: un cadavru.

Cine să fi fost tu? Om bun, om rău? Tot una, zaci colea cu faţa în sus, cu ochii holbaţi, cu dinţii rânjiţi, parcă râzi de moarte. Viteaz trebue să fi fost, căci ţi s'a încleştat mâna pe armă. Şi cine o să te plângă? O mamă, o nevastă, cine? Dar nu-ţi mai pasă de nimic. Eşti mort şi ţie nu ţi-e frig! Capela ţi-ai tras-o pe ochi, mantaua te înfăşoară...

Oh! dar e o nebunie ce-mi trece prin gând! Cum o să fac aşa ceva? Să desbrac un mort!?...

Am vrut să plec... am rămas!

Dece nu? Ce ştie el? Pentru dânsul tot una este; mie mi-e frig. Cu o mişcare nesocotită i-am trecut o mână după ceafă. M'am lăsat în genunchi, m'am uitat împrejur... nu mă vede nimeni! Am ridicat trupul de mijloc şi l-am răzimat de copac. Am descheiat mantaua, am tras o mânecă, am trecut mantaua pe la spate, şi am tras şi pe cealaltă.

S'a isprăvit.

O îmbrac. Imi stă bine. Parcă e făcută pe măsură. Mă uit la mort. Stătea răzimat de copac, cu capul spânzurat în jos... Incep să fug. Şi fug, fug, până-l ajung pe căpitan la postul de comandă.

Companiile se desfăşurau, ofiţerii împărţiau ordine, soldaţii îşi număraù încărcătoarele, brancardierii, mai la o parte, întindeau pânzele pe brancarde.

Căpitanul mă întreabă: *„Unde ai fost?"*

Mi-e frică. Imi zic în gând: *„Cum? A şi aflat c'am desbrăcat mortul?"* Răspund: *„M'am întârziat o clipă. La ordine, domnule Căpitan".*

— *„Mergi la flancul drept al frontului şi spune locotenentului Huţupaş să-şi mai înainteze oamenii până la pomii cei mari. Să-i mascheze în spatele lor, nu în spatele vlăstarilor aceştia de un an!"*

— *„Am înţeles, domnule căpitan."*

Eram aghiotantul batalionului. Alerg la flancul drept. Imi zic în gând: *„Nu ştie! De unde să ştie?"*... Dar e grozav ce-am făcut. Cum am putut făptui aşa nelegiuire? Imi vine să scot mantaua şi s'o arunc în buruiene. Dar mă gândesc: *„Dece? Mi-e cald acuma, iar mortul habar n'are. Ar fi caraghios, pentru o prejudecată, să mă las să mor de frig. Căci ce e altceva decât prejudecată şi superstiţie..."*

— *„Huţupaşule"* zic *„maschează-ţi oamenii după pomii din faţă! Ordin!"* şi trec la compania II-a, la flancul stâng.

Lupta începe, trosc-plosc, vâjâe gloanţele, se frâng crengile copacilor. Eu, numai cu mortul în gând, cum stătea răzimat de pom, cu capul spânzurând. O blestemăţie, asta am făcut! Un alt glas lăuntric, de parcă erau doi duşmani ce se luptau în mine, spunea: *„Taci prostule, ai fost foarte cuminte. Mantaua aceea putrezia acolo, odată cu trupul. Ţie ţi-e de folos. Peste o clipă poate mori şi tu şi ţi-o ia altul. Mantalele sunt făcute ca să îmbrace pe vii, nu pe morţi"* — ăsta e glasul care are dreptate, îmi zic.

Trec la compania din linia a doua, pe urmă la comanda batalionului.

— *„Am transmis ordinul, domnule căpitan. Am inspectat şi frontul. Lupta îşi urmează cursul."*

— *„Bine* — spune căpitanul. *Du-te la mitraliere şi spune să mai cruţe muniţiile, că prea au luat-o razna."*

Mă duc la mitraliere.

Noaptea se lăsase cu totul. Tuna şi fulgera. Câteva picături începură să cadă printre crengile copacilor.

Mi-e cald. Mantaua mă strânge şi parcă miroase a mort. De-aş şti ude e hoitul acela, să-l pot găsi prin întuneric, i-aş duce-o înapoi, să putrezească amândoi, la o laltă. Eu n'am nevoie de ea.

Şi plouă acum, toarnă cu găleata. Se amestecă sgomotul apei care cade cu vâjâitul gloanţelor.

Mă întâlnesc c'un soldat. Ţine sub mantaua deschisă un sac, să-l ferească de ploaie.

— *„Ce-ai acolo?"* îl întreb.

— *„Trăiţi, domn'sublocotenent. Duc benzi la mitraliere."*

O idee îmi fulgeră prin gând.

— *„Nu vezi"* zic *„că ţi le udă ploaia. Trebuie acoperite mai bine. Ţine asta, înveleşte-le."*

Intr'o clipă am desbrăcat mantaua şi i-am aruncat-o în obraz.

Cela se uita buimac la mine; i s'o fi părut c'am înnebunit. Incercă să spună: *„Dar, domn'le sublocotenent..."*

— *„Ia mantaua şi taci"* — răcnesc eu.

Uff! am scăpat de ea! Parcă purtam în spinare mortul...

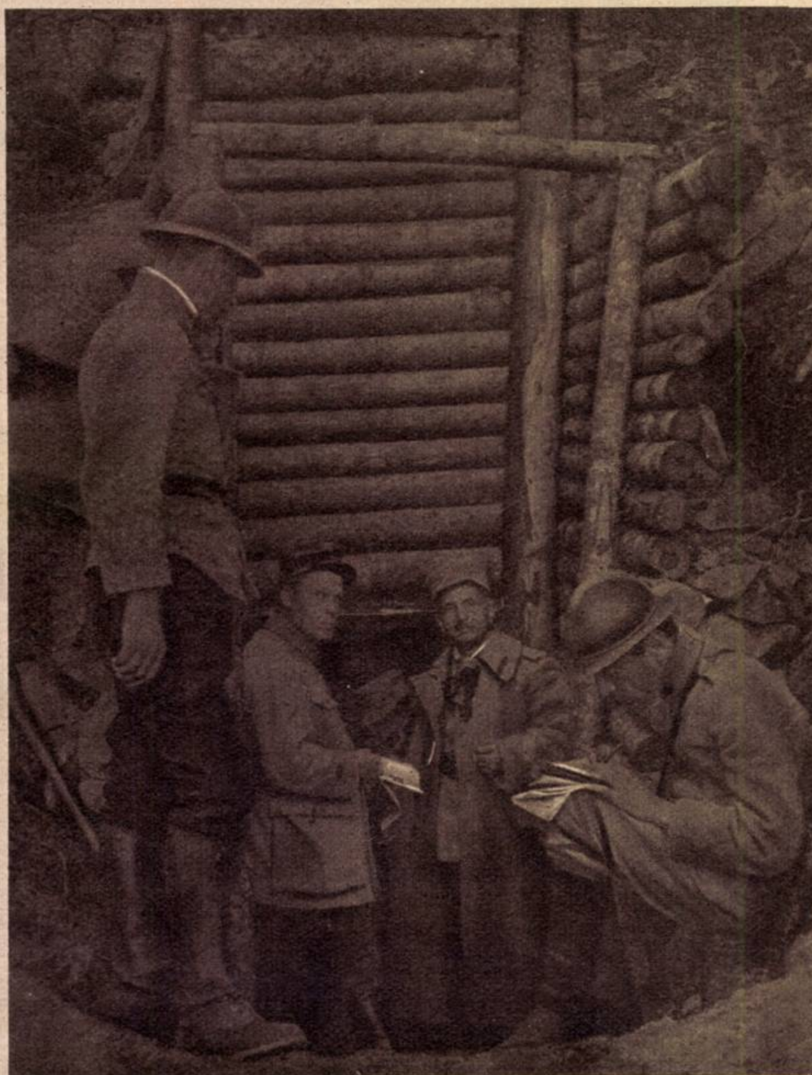
Sprinten şi vesel mă întorc la căpitanul meu.

— *„Cum dracu poţi fi aşa"* îmi spuse el. *„Porcii ceia împroaşcă moartea, ploaia face din noi cârpe de balercă, iar d-ta râzi!"*

Dar ce ştia el!

Lupta ţinu toată noaptea. Parcă se deschisese cataractele cerului. Hainele pe noi se sgribulise ghem şi frigul ne pătrundea până'n măduva oaselor.

Intunericul, duhoarea, hoiturile, sgomotul de arme, toate acestea începură să-mi pună şi mie nervii în mişcare.

In tranşee, în timpul campaniei 1916—1918.

In zori abia, ploaia începu să se potolească. Lupta însă era în toi. Noi ne băteam de-a'n picioarele, ascunşi după pomi, pe când inamicul stătea în tranşee, cu reţele de sârmă şi cu abatize în faţă, cu posturi înaintate, din care-şi scuipau mitralierele fulgerile morţii. Totuş, având în vedere că erau prinşi de noi din faţă şi din flanc, probabil că până'n seară i-am fi gonit din tranşeele lor. Aşteptam deci ordinul de atac.

Pe la amiază însă, trebue să fi fost ceasul două, căpitanul primi ordin telefonic de la brigadă să curme lupta şi să se retragă pe altă poziţie, unde situaţia părea a se face din ce în ce mai primejdioasă.

Lăsarăm deci, fără bucurie şi fără părere de rău, inamicul acesta din faţă, pentru a ne întâlni cu un altul, nouă tot atât de drag. Urcarăm vre-o patru ceasuri fără încetare.

Va să zică toată noaptea nedormită, în luptă timp de 18 ceasuri, nemâncaţi — nimic, nici un pesmet — cu alte trei săptămâni de chinuri în spinare, şi acum, ia-o toată coasta în piept, căci dincolo de culme te aşteaptă praznicul cel mare!

Se face iar noapte, dar ce noapte, Doamne! Intind palma şi nu mi-o văd.

Coboram acum. Umblam în lanţ, ţinându-ne de mână, unul câte unul, întreg batalionul, căci altfel ne-am fi rătăcit.

Te izbiai la tot pasul de leşurile celor căzuţi, pe cari nimeni nu avea răgaz să le îngroape.

In capul nostru mergea un căprar, care, cu'n minunat simţ al orientării, ducea convoiul în noapte, scoţându-ne drept la ţel. Fenomenul acesta nu mi l-am putut tălmăci decât aşa, că oamenilor, cu cât sunt mai înapoiaţi în civilizaţie şi cultură, cu atât li sunt simţurile primitive şi animalice mai bine desvoltate.

La ceasurile 9 suntem în faţa unei fabrici dărâmate. Căpitanul se prezintă la comandantul sectorului pentru a primi ordine.

Colonelul ne comunică că vom forma, până a doua zi în zori, rezerva sectorului. Ne îngădue să ne culcăm, însă îmbrăcaţi, încinşi, şi cu armele lângă noi, căci se poate întâmpla, în fiece clipă, să fim nevoiţi a intra în luptă. Ni se arată locul unde ne putem aşeza, un mic platou în dosul unui dâmb. In faţa noastră, la mult 100 de metri, linia întâi; în spate, ascunsă într'o groapă, o baterie de artilerie.

Toamna, la munte, venind de cu vreme, noaptea era răcoroasă. Am fost nevoiţi, pentru a ne feri de frig, să facem bivuac. Se scot foile, se întind sforile, se bat ţăruşii, şi, ca prin minune, iese de sub pământ un orăşel de corturi.

De 40 de ceasuri nu ne mai odihnisem o clipă.

De-acum o să mâncăm şi o să dormim!

Eram atât de veseli, de parcă ni s'ar fi spus: Băeţi, de-acum s'a isprăvit războiul!

In dreapta şi în stânga se auzia ţăcăneala armelor şi a mitralierelor. Dar să ne supere asta? Ba dimpotrivă, ni se părea o muzică plăcută, o melodie de chitară, făcută să ne legene somnul.

Căpitanul îmi spune: *„Te culci cu mine. Am făcut un cort mare, cu două deschizături. Incăpem trei înlăuntru".*

Mă uit. Mare? Vai de capul lui. Lung, dar nu mare, c'a trebuit să ne târâm în patru labe pentru a ne vârî înlăuntru. M'am culcat la mijloc, căpitanul la dreapta, un alt ofiţer la stânga.

— *„Noapte bună"* îi spunem căpitanului.

— *„Somn uşor, băieţi".*

O mică tăcere. Apoi, tot căpitanul zice: *„Ce simţimânt plăcut. Aceia se bat colo, iar noi dormim!... Dar ce dracu o fi asta?!"*

Un bubuit puternic se auzi în spatele nostru, cam la 200 de metri de locul unde eram culcaţi.

— *„Poate c'a început artileria noastră să tragă"* zic eu.

Dar îndată un alt bubuit se auzi mai aproape, atât de aproape, încât ai zice c'a isbucnit ghiuleaua chiar pe platoul unde eram.

— *„Ne bombardează"* şopteşte căpitanul.

Ridicăm capul şi ascuţim urechea. O clipă numai, căci îndată se face un sgomot asurzitor, tremură aerul şi pământul, şi într'o clipă, nici nu-mi dau seama cum, eram afară din cort. Căpitanul ieşise prin deschizătura din dreapta, celălalt ofiţer şi cu mine prin cea din stânga.

Ghiuleaua se spărsese chiar în spatele cortului nostru, deasupra căruia aud cum se scutură bulgării de ţărână.

Mă uit buimac împrejur şi nu ştiu ce să fac. E întuneric, nu se vede nimic, şi obuzele încep a curge unul după altul, în dreapta, în stânga, înainte, înapoi. Un sgomot asurzitor, răcnete, vaete, oameni cari fug în noapte... Mă cuprinde o cumplită desnădejde. Imi îndrept paşii şovăitori înspre ruinele fabricei... se sparge o ghiulea dinaintea mea. Mă opresc, mă întorc, o apuc în cealaltă parte... altă ghiulea. Imi dau seama deodată că orice încercare de fugă e zadarnică. Suntem încadraţi. Pe-o zonă de vre-o 100 m. p. trăgeau două baterii inamice.

Mă arunc cu faţa la pământ, sub un copac. Inchid ochii şi-mi astup urechile. Nu mă gândesc la nimic. Aveam desăvârşita siguranţă că sunt cele din urmă clipe ale vieţii mele.

Singurul crâmpei de gândire ce mai licăria în creer era doar atât: *„S'a isprăvit, mor aici, e sfârşitul vieţii."*

Mă vedeam, printr'un joc al închipuirii, întins mort sub copac, un hoit în putregai, găsit poate abia peste o zi sau două, întins într'o targă, băgat în pământ.

Iarăşi un sgomot îngrozitor, se clatină copacul, aud foşnetul frunzelor şi al crengilor cum se frâng, sunt acoperit de ţărână şi de vreascuri. Imi zic în gând: *„acum am murit..."* Şi deodată mă prind a gândi la altceva: *„Cine trage acolo cu tunul? Ce ofiţer german comandă bateria? Poate cutare, Blosendorff, sau Seidel, sau Greif sau Müller. Vre-un camarad de studiu! — Blosendorff — el trebue să fie! Şi-mi intră numai decât în cap că Blosendorff mă omoară. Ce buni prieteni eram la Universitatea din Berlin, câte nopţi am stat împreună cu nasul în Pandecte, câte chefuri, petreceri şi Salamander ex... şi acum trage el în mine, mă omoară, dihania!"*

Ascult... parcă s'a potolit puţin — da — loviturile sunt mai rare. Ridic capul (căci urmasem politica struţului), mă uit împrejur — întuneric! Colea se sparge un obuz, dincolo altul, dar nu mai vin aşa, ploaie, unul după altul şi unul lângă altul.

Mă scol, mă pipăi, sunt teafăr. Mă uit împrejur, nimeni! Mă îndrept înspre cortul nostru. Mă întâlnesc cu doi oameni cari aleargă, mă lovesc de unul care geme — trec înainte. Singura mea grijă acum era să-mi caut căpitanul.

In cort nu e nimeni. Nu numai nimeni, nimic! Nici păturile, nici briciul meu, nici portofelul cu câţiva gologani şi cu carnetul de campanie.

Pipăi pânza cortului, ciuruită ca sita... şi stau în admiraţie în faţa necunoscutului soldat, care în toiul acestui bombardament a putut avea liniştea trebuitoare hoţilor.

Mă îndrept spre comandamentul sectorului. Acolo trebue să fie căpitanul. Bombardamentul încetează de tot. Atacul infanteriei începe, colea în faţa noastră. In treacăt mai aud gemând în întuneric, dar nu mă pot opri. Trebue numai decât să-mi găsesc căpitanul, căci sunt desigur ordine de împărţit.

Ajung la comandament — o căsuţă de lemn — împing uşa şi dau cu ochii de colonel. Mai erau acolo câţiva ofiţeri, printre care unul din comandanţii noştri de companie.

Mă întreabă cu toţii unde mi-e căpitanul. Dar eu veniam să-i întreb pe ei. Le tălmăcesc cum s'au întâmplat lucrurile, şi, cum, când s'a spart obuzul lângă noi, ieşiserăm, el pe-o parte, eu pe alta.

— *„Trebue găsit"* spune colonelul.

In clipa aceea uşa se deschide. Doi brancardieri purtau, întins pe targă, pe căpitanul nostru. Era galben la faţă ca făclia de ceară. Tot pieptul o pată de sânge.

Am rămas cu toţii înlemniţi.

Insfârşit, colonelul se apropie, medicul batalionului după el... mă apropii şi eu. Mă uit la dânsul. In partea stângă, sub umăr, se auzia un gâlgâit de sânge. Doctorul îl ascultă, apoi descheie tunica şi-i face un pansament. Il mângâe pe faţă.

— *„Nu e nimic"* zice *„ai să te îndrepţi. Dar trebue transportat imediat"* spune el colonelului.

Căpitanul răspunde:

— *„Mă simt slab, dar bine. N'am nici o durere".*

Deodată mă zăreşte. Imi zâmbeşte.

— *„Ai avut noroc"* îmi spune. *„De ieşeam pe-o parte cu tine, nu păţiam nimic."*

Ii răspund ceva aşa, îngăimat, cum că e spre binele lui să mai stea o vreme departe de front, să se odihnească puţin, şi pe urmă să ne vie înapoi.

— *„Viu desigur... Nu cred să ţie mult... Uite, doctorul mă zoreşte. La revedere, băieţi!"*

Vorbia încet, întrerupt. Incercă să ne strângă mâna, însă nu isbuti.

Brancardierii îl luară.

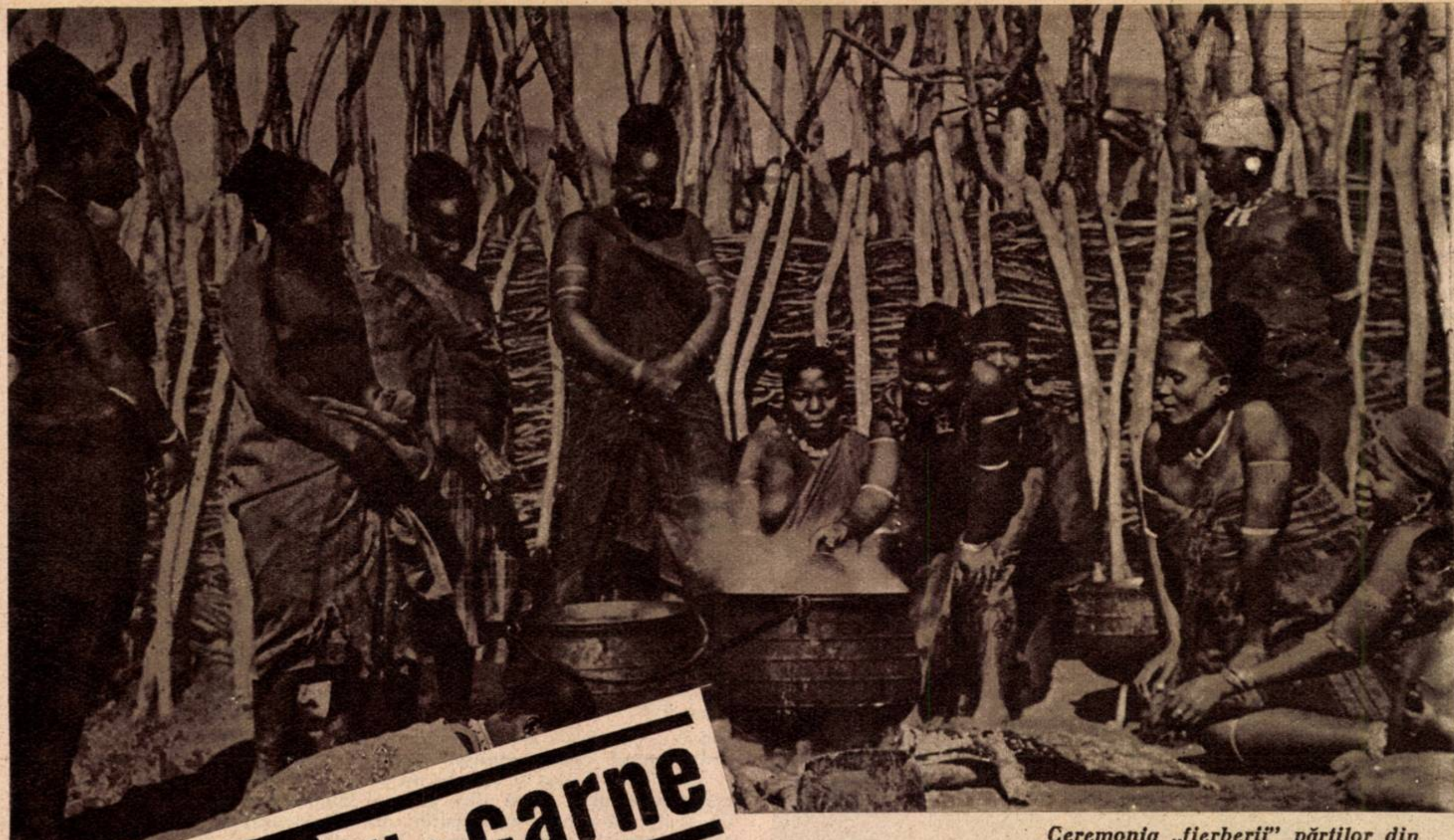
Când fu afară, toate privirile se îndreptară înspre doctor.

„Aorta ruptă sub claviculă" spune acesta. *Hemoragie internă. Rană mortală. Nu cred s'o ducă decât mult până mâine!"*

Imi venia să-i trag palme. Şi eram sigur că nu este adevărat.

Insă era.

A doua zi, într'un spital, din spatele frontului, muri căpitanul nostru, om blând, filosof, viteaz...

Ceremonia „fierberii” părţilor din trupul omenesc.

Leacuri din carne omenească

Când peste un secol sau două, se va citi povestea războiului mondial, urmaşii noştrii ne vor privi cum privim noi astăzi pe sălbateci.

Publicăm rezultatele unei anchete făcută de autorităţile britanice în ţara zuluşilor şi a swazilor, care a dus la descoperirea desgustătoare, că aceste triburi barbare aduc şi astăzi sacrificii omeneşti, pentru împlinirea unor anumite ritualuri de vrăjitorie. Impresia pe care v'o va da citirea acestui articol e identică cu impresia pe care o vor avea despre noi oamenii viitorului.

Johannesburg, Africa de Sud, 24 Mai

PITOREŞTILE triburi ale zuluşilor, swazii şi altor neamuri din Africa de Sud, trăesc dominate de o „religie” degradantă.

Vracii, sub a căror putere trăesc toate aceste populaţii, ce numără âteva milioane de suflete, le insuflă credinţa că ploaia, fertilitatea pământului, căsătoriile şi naşterile, se datoresc doar unor farmece, pentru care e nevoe să se întrebuinţeze diferite părţi din corpul omenesc. Victimele umane, necesare acestor farmece, trebuesc furate şi ucise şi cu toată vigilenţa autorităţilor albe, sacrificiile continuă să se facă.

S'au făcut de curând numeroase arestări în ţinutul zuluşilor, într'un caz în care se spune că un tânăr băştinaş a fost vândut şi ucis, tăindu-i-se apoi trupul în bucăţi, pentru prepararea diferitelor „leacuri”.

Un trib de swazi

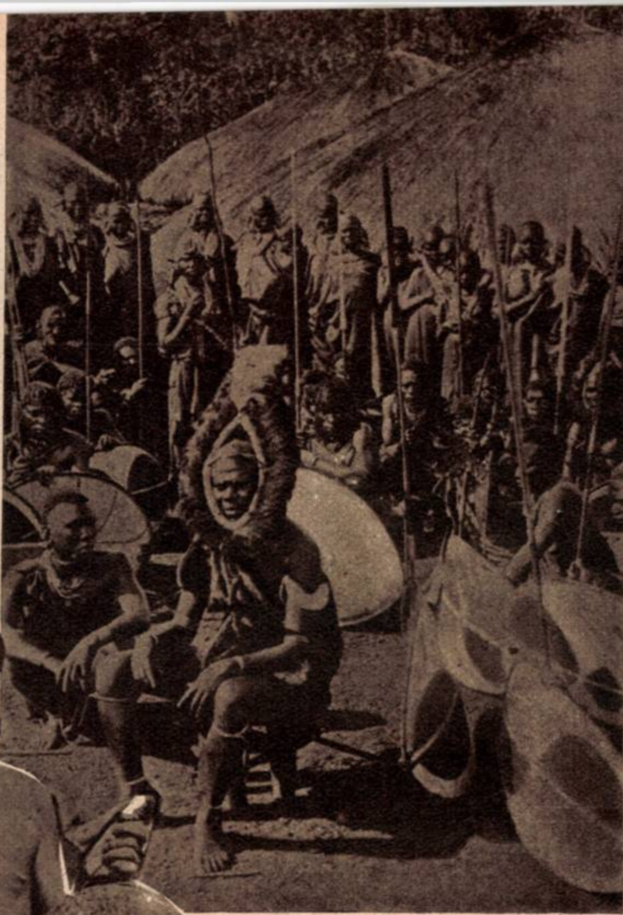
Regele tribului, gătit pentru ceremonie.

Unul dintre acuzaţi, a făcut o mărturisire, prin care declară că marele „vraciu”, al tribului, l-a trimis la *Mfihleni* — un alt arestat — pentru a-i spune că *Mugunduzwa*, fiul căpeteniei, îl cerea pe fiul lui *Mfihleni*, spre a fi sacrificat pentru leacuri, care urmau să dea căpeteniei voinicia de care avea nevoe, spre a ţine piept duşmanilor tribului său.

— *Nu pot să-mi ucid fiul* — a spus *Mfihleni*, la început.

— *Ştii doar că e prost şi inutil,* — a insistat *Mugunduzwa* — *şi mai ai încă atâţia, încât n'o să-i simţi lipsa. Vracii se vor mânia amar, dacă nu te vei supune şi vor trimite o plagă teribilă atât asupra ta cât şi asupra*

întregului trib, şi vom muri cu toţii în chinuri groaznice.
Supune-te şi şeful tău va deveni mare şi puternic. În afară de aceasta, vei fi cu dărnicie răsplătit pentru acest fiu al tău, care, oricum, nu e bun de nimic.
In urma acestor argumentări, *Mfihleni* cedă, şi se învoi să-şi sacrifice fiul. Mugunduzwa îi dădu în schimb opt vite grase.
Băiatul fu dat vrăjitorilor, cari-l uciseră cu o lovitură de bâtă la moalele capului, spre a nu-i risipi sângele. Inima şi creerul său, fură scoase şi mâncate de către căpetenia tribului, care pretinse imediat, că se simte mai puternic. Grăsimea şi alte părţi, fură fierte şi prefăcute în loţiuni şi unguente din care se făcură diferite farmece, care aveau să fie vândute şi să aducă beneficii frumoase vracilor.
In ciuda acestor moravuri de cruzimi şi sălbăticii, zuluşii şi ceilalţi locuitori ai Africei de Sud au firi blânde şi sunt foarte inteligenţi. Ceeace-i împiedică să evolueze, este credinţa lor în magie şi în practicile vrăjitorilor.
Swazii au avut recent o întreagă săptămână de ceremonii barbare, în perioada nopţilor cu lună plină. Aceste festivităţi au culminat cu uciderea unui bou negru, de către tinerii necăsătoriţi. Swazii s'au adunat cu miile pentru a sărbători revenirea lui *Vanyana*, maestrul ereditar al ceremoniilor sfinte, care adusese un burduf cu apă de mare, parcurgând pe jos lunga cale dela *Mozambic*. Burduful fusese umplut înainte de răsăritul soarelui, în vreme ce el şi însoţitorii săi stau goi în mare şi intonau un cântec sacru.
Ceremoniile principale au avut loc în satul *Reginei Mame*, unde marea căpetenie *Sobhuza*, împreună cu marele vraci *Vanyana*, formau figurile centrale.
Această săptămână de splendoare barbară, când Marea Căpetenie Sobhuza şi-a schimbat haina europeană cu vestmântul sălbatec al strămoşilor săi, pentru a cânta şi dansa împreună cu răsboinicii săi, a fost în special interesantă pentrucă evidenţia completa întorcere la vechea barbarie.
Dar dacă turistul priveşte cu interes şi poate chiar cu plăcere dansurile *swaziilor*, împodobiţi cu pene şi îmbrăcaţi în piei de animale, cei care se străduesc să scoată acest pitoresc popor din sălbăticie, conducându-l către lumina civilizaţiei şi a creştinismului, găsesc acest spectacol deprimant.

Doi supuşi anunţând prin bătăi de gong, începerea serbărilor.

Pregătiri pentru dansurile ceremoniale.

Un grup de copii de swazi — poate viitoare victime ale credinţei rassei lor.

Uciderea boului negru, pe care tinerii îl calcă în picioare, e un ritual care în ochii misionarilor constitue un simbol ce le întune[illegible] în mare măsură perspectivele, înt[illegible]cât ei presupun — pe bună dreptate — că sacrificiile umane vor continua în ascuns atâta vreme cât acest sacrificiu animal se va practica în public.
Nu mai încape nici o îndoială că sacrificiul uman joacă încă un rol important în viaţa acestor triburi.
Marea căpetenie *Sobhuza*, colaborează cu administraţia albilor, la suprimarea acestor practici criminale, dar procesele omorurilor rituale ce se judecă la Ababane, capitala, au devenit foarte numeroase în ultimii ani. Aceste omoruri se făptuiau şi înainte în aceeaş măsură, dar nu ajungeau la urechile albilor, ba se crede chiar că, cu toată vigilenţa lor, nu ajung să descopere nici azi, decât o parte din aceste crime.
Iată cum decurg omorurile rituale. Un

vrăjitor hotărăşte că trebue să i se procure diverse porţiuni din trupul omenesc, pentru a-şi putea aduce la îndeplinire menirea pe care o are, prin tradiţia tribului. Alegerea unei noui căpetenii, înlăturarea unei secete îndelungate, ivirea vreunei molime — în toate aceste împrejurări intervine vrăjitorul, care cere un braţ, o inimă sau un creer omenesc.

Toate aceste rituri ale magiei negre sunt învăluite într'un mister, pe care nu l-au putut pătrunde niciunul din misionarii sau magistraţii Britaniei, cu toată dibăcia şi diplomaţia pe care au desfăşurat-o.

Vrăjitorul începe să colinde regiunea, până când dă cu ochii de copilul care i se pare potrivit scopului său. Răpirea acestui copil, fără sgomot şi fără a lăsa vreo urmă, astfel încât dacă mama îl reclamă, dispariţia să rămână un mister, e pentru el o chestiune de câteva secunde.

Işi cheamă imediat oamenii — una sau două femei terorizate şi câţiva bărbaţi — şi aranjează astfel ca micuţul să fie separat de tovarăşii săi de joc, iar mama să fie trimisă cu vreo misiune în alt *„kraal"*. La momentul oportun, copilul e ridicat şi dus în peştera vrăjitorului, unde-l aşteaptă altarul de piatră, cuţitul şi lovitura rituală. Totul se petrece în câteva minute, după o tradiţie ce se păstrează dela începuturile de întunerec şi sânge ale omenirei.

Luna, buruienile, oala ce fierbe în focul vrăjitorului, toate intră pe rând în joc la prepararea leacurilor, ce fac oroarea şi disperarea misionarilor albi.

Swazii păstrează cel mai desăvârşit mister în jurul ceremoniilor lor. Acum trei sau patru ani, un călător a făcut câteva fotografii în cursul uneia din ceremoniile ce avea loc în kraalul de vite din satul reginei *Mame*. Faptul acesta a fost imediat raportat lui Sobhuza de către o delegaţie de swazi. Acesta făcu o reclamaţie la consulul britanic, care dădu ordin să se distrugă clişeele. S'au luat totuş în urma acestui incident, cu permisiune regală, câteva fotografii dela una din aceste ceremonii, dar au mai rămas încă multe care se refuză atât obiectivului, cât şi ochiului european.

Acum doi ani, s'a făcut o favoare specială reprezentanţilor unei case americane de cinema, permiţându-li-se să ia câteva scene din anumite părţi ale ceremoniilor; cântecele *„Incwalei"* au fost însă categoric refuzate microfonului.

Iată ce-a putut culege oamenii administraţiei britanice, în legătură cu *„sărbătoarea primelor fructe"*.

Această festivitate e împărţită în două secţiuni: Mica Incwala şi Marea Incwala.

Inaintea Micei Incwala, maestrul ereditar al ceremoniilor pleacă împreună cu ajutoarele sale într'un pelerinaj la mare, spre a lua apa cu care prepară leacurile.

Apa de mare e cărată într'un burduf făcut din pielea unei vite negre, ucisă în acest scop. In cursul acestei călătorii, membrii expediţiei au dreptul să ceară găzduire şi hrană gratuită, în fiecare kraal şi toţi cei cari-i întâlnesc sunt obligaţi să le plătească un mic tribut.

Când vechea lună a apus, expediţia se întoarce în kraalul regal, unde când amurgeşte, regele intră într'un kraal special, numit *Inhlambelo*. Acesta e începutul Incwalei. Diferite părţi ale unei vite recent ucisă, sunt întrebuinţate, dupăcum am mai spus, la prepararea diferitelor leacuri; tot atunci se fac nişte prăjituri şi se fierb ierburi, ce sunt servite regelui înainte de răsăritul soarelui, în dimineaţa următoare. Incepe apoi o serie de dansuri şi de cântece. Mica Incwala are loc la sfârşitul ultimei perioade a lunei.

Marea Incwala începe cu luna plină. Cu câteva zile înaintea acestei sărbători, ţinutul e străbătut de grupe mici de războinici, urmaţi de fete şi băieţi, toţi îndreptându-se spre kraalul regal. Ei se strâng mai întâi în satul Reginei Mame, numit *„Ndhlovukazi"* (Regina elefant) şi pornesc apoi într'o impozantă procesiune de câteva mii de oameni, spre kraalul regelui, care se numeşte *„Ngwenyama"* (Leu).

De aci, întreaga ceată coboară în pădurile din vale şi la răsăritul lunei adună ramuri dintr'un arbore numit *„lusehwane"*. Se întorc tot în cursul nopţii şi sosesc după răsăritul soarelui, în vecinătatea kraalului regal la un anumit semnal, se reped pe intrarea îngustă a kraalului. Odată înăuntru, ramurile de „lusehwane" sunt depuse în centru, formând o movilă.

Toţi se rânduesc apoi în jur, regele îşi face intrarea, iar dansurile şi cântecele încep.

A treia zi, în zori, băeţii se duc şi adună frunze, cu care învelesc kraalul *Inlhambelo*, clădit cu ramurile de lusehwane.

După amiază, se adună cu toţii în marele kraal de vite, unde se aduce un bou negru. Regele îi dă o lovitură şi-l întoarce apoi spre tinerii săi războinici, cari se adună în jurul animalului, îl prind cu mâinile şi-l calcă în picioare. Anumite părţi din animal sunt întrebuinţate la prepararea diferitelor leacuri, iar băşica fierei e atârnată de pieptul regelui, dupăce-a fost golită.

Carnea e mâncată de către adolescenţi şi ceremonia simbolizează autoritatea regelui, voinicia tinerilor războinici şi sfârşitul anului.

A patra zi, după amiază, se dau regelui şi membrilor familiei regale, câteva din primele fructe ce s'au copt. In tot acest timp, mulţimea intonează cântecele Incwalei. Regele este apoi escortat de războinici în kraalul *„Inlhambelor"*, unde e uns cu diferite alifii. El mănâncă dintr'un dovleac, gătit special pentru el şi aruncă rămăşiţele la picioarele luptătorilor, gest prin care le arată că de-acum se pot înfrupta din fructele sezonului.

Ziua a cincia se petrece în rituri secrete, în izolare şi tăcere. Regele şi maestrul de ceremonii se retrag în colibele unor femei, special alese, din anumite triburi.

Emoţiile ce se deslănţue în mulţime la uciderea boului negru, şi diferitele rituri secrete, descrise mai sus, dau vrăjitorilor ocazia de-a cere şi astăzi victime omeneşti, întocmai ca în trecut.

A.

D-ra Dumitrescu, o asiduă cititoare a revistei noastre.

Sfaturi medicale

Băi medicinale acasă

Efectele terapeutice ale tratamentului hydromineral, în diferite afecţiuni interne şi externe, au fost cunoscute empiric din cele mai îndepărtate timpuri. Astăzi, aproape că nu există medic, care să nu recomande pacientului o cură de băi într'o staţiune balneară oarecare, şi nici bolnav, care să nu râvnească realizarea cât mai neîntârziată a acestei prescripţiuni medicale. Dar din nefericire, lipsurile materiale, lipsa de timp, grija afacerilor sau alte neajunsuri se interpun necesităţilor, oricât ar fi de imperioase.

Ştiinţa chimică a găsit totuş o deslegare fericită a problemei. Cunoscându-se compoziţia chimică a apelor medicinale naturale, s'a procedat la prepararea aceleiaşi ape pe cale sintetică. Şi rezultatul a fost încununat de succes — băile artficiale dovedindu-se a exercita o acţiune curativă identică cu aceea a băilor de la sursă — dar oferind marele avantaj că se pot face acasă, fără cheltueli şi deplasări obositoare

In afară de băi de iod, de sulf, de oxigen şi de molift, „Rupertus-Sapic" a izbutit să realizeze minunatul preparat pentru „Băi de acid carbonic" indicate în maladiile de cord, arterioscleroză, nevralgii, gută, reumatism şi unele boli de femei.

Băile de acid carbonic „Rupertus-Sapic" stimulează pielea şi, pe cale reflexă, sistemul nervos central. In general, ele atenuează tensiunea arterială, exercitând o acţiune calmantă şi descongestionantă. Aplicat la timp, tratamentul de 15—25 de „băi de acid carbonic" prezintă toate posibilităţile de vindecare a bolnavului.

Inainte de începerea băilor „Rupertus-Sapic" la domiciliu, e recomandabil a se cere avizul medicului, care va aprecia numărul şi durata acestor băi.

DR. A. BURCEA